

חלק א' — עקרונות כלליים

פרק ראשון: פרשנות

הנדרות

1. בחוק זה —

"צבא" — צבא-הגנה לישראל ;

"חייל" —

(1) אדם הנמנה עם הכוחות הסדירים של הצבא, על פי חוק שירות בטחון, תש"ט—1949¹ (להלן — חייל בשירות חובה), או על פי התנדבות, בין בדרך של התחייבות לשירות קבע ובין בדרך אחרת ;

(2) אדם הנמנה עם כוחות המילואים של הצבא, על פי חוק שירות בטחון, תש"ט—1949, או על פי התנדבות (להלן — איש מילואים), כשהוא בשירות ;

"הרמטכ"ל" — ראש המטה הכללי של הצבא ;

"מעשה", לרבות מחדל ;

"מפקד", לגבי כל מי שחוק זה חל עליו — הגבוה ממנו בדרגה, לרבות מי שלפי פקודות הצבא או לפי הנוהג בצבא רשאי לתת לו פקודה אף אם איננו גבוה ממנו בדרגה ;

"רכוש צבאי", לרבות רכוש הנמצא בשימוש או בהחזקתו של הצבא ;

"אויב", לרבות פורעים מזויינים ומורדים מזויינים וכל מי שמשתתף בפעולה מזויינת נגד הצבא או נגד כוחות מזויינים הפועלים בשיתוף עם הצבא ;

"נשק", לרבות חלקים ואביזרים של כלי נשק, תחמושת, תמרי נפץ וציוד לחימה אחר, מכשירים המשמשים כלי עזר להפעלה או להכוונה של נשק, בין שהנשק ראוי לשימוש ובין שאינו ראוי ;

"פקודות הצבא" — הוראות הפיקוד העליון שהרמטכ"ל הוסמך על ידי שר הבטחון להוציאן, פקודות המטה הכללי, פקודות מפקדת חיל האויר ופקודות מפקדת חיל הים ;

"קצין שיפוט" — קצין שיפוט זוטור וקצין שיפוט בכיר ;

"קצין שיפוט זוטור" — מפקד יחידה שדרגתו אינה למטה מדרגת סרן, או קצין אחר שהרמטכ"ל העניק לו סמכות של קצין שיפוט זוטור ;

"קצין שיפוט בכיר" — מפקד יחידה שדרגתו אינה למטה מדרגת סגן אלוף, או קצין אחר שהרמטכ"ל העניק לו סמכות של קצין שיפוט בכיר ;

"בעל הכשרה משפטית" — מי שרשום או זכאי להיות רשום בפנקס עורכי הדין או מי שגמר חוק לימודיו המשפטיים באוניברסיטה, בבית ספר למשפטים או במוסד מקצועי אחר, שאושרו לכך על ידי המועצה המשפטית ;

"בעל נסיון משפטי" של תקופה מסויימת — בעל הכשרה משפטית שכיהן או עסק אותה תקופה באחת הכהונות או באחד העיסוקים האמורים בפסקאות (1) ו-(2) של סעיף 2 לחוק השופטים, תשי"ג—1953², או בתקנות שהותקנו לצורך אותו סעיף, ובלבד שלפחות

מחצית תקופת הכהונה או העיסוק היתה בארץ ;

"עבירה צבאית" — עבירה לפי חלק ב'.

* נתקבל בכנסת כיום א' בתמוז תשט"ו (21 ביוני 1955) ; הצעת החוק ודברי הסבר נהפרכו בה"ח 203, תשי"ד, עמ' 159.

¹ ס"ח 25, תש"ט, עמ' 271.

² ס"ח 132, תשי"ג, עמ' 149.

2. בחוק זה תהא משמעותם של המונחים הבאים כמשמעותם בפקודת החוק הפלילי, 1936, והם: "חבלה", "ביודעין", "טענת שוא", "פרסום", "פרסום", "החזקה" ו-"להחזיק ברשות".
3. לענין חוק זה רואים את פקודות הצבא כדינים.

ריו פקודות
הצבא

פרק שני : תחולת החוק

4. מי שנתקבל כדין, או דימו בתום לב שנתקבל כדין, לכוחות הסדירים של הצבא או לשירות בכוחות המילואים של הצבא, יחול עליו חוק זה כל עוד לא קיבל שחרור מן הכוחות הסדירים או מאותו שירות מילואים.

תחולת החוק
עד לשחרור
מן הצבא

5. הנמנה עם כוחות המילואים על פי התנדבות שנקרא להתייצב לשירות מילואים מסויים בהתאם להתנדבותו, רואים אותו לענין חוק זה כאילו היה בשירות מן הזמן שנקבע להתייצבותו לאותו שירות.

תחילת שירותו
של מתנדב
בכוחות
המילואים

6. (א) אדם שעבר עבירה בהיותו חייל ולאחר ביצוע העבירה חדל, לחלוטין או לשעה, מהיות חייל, יחול עליו חוק זה בכל ענין הנוגע לאותה עבירה.

תחולת החוק
על מי שחדל
מהיות חייל

(ב) לא הוגש כתב אישום לבית דין צבאי על עבירה כאמור, תוך מאה ושמונים יום מהיום שבו חדל להיות חייל כאמור, והיא אינה עבירה לפי סעיף 43, 92, 98 או 99, יחדל חוק זה לחול עליו לגבי אותה עבירה.

7. מי שנמסר לו נשק מטעם הצבא כדי להחזיקו לפי תעודת הרשאה כאמור בסעיף 5ב (ג) לחוק כלי היריה, תש"ט—1949, ועשה בו או לגביו מעשה המהווה עבירה על הסעיפים 45 (3), 76 (ג), 78, 79, 80, 85 או 133 לחוק זה, יחול עליו חוק זה בכל ענין הנוגע לאותו מעשה.

תחולת החוק
על מי שנמסר
לנשק
מטעם הצבא

8. גם על אלה יחול חוק זה, אף אם אינם חיילים כהגדרתם בסעיף 1 :

- (1) הנמצא כדין במשמורת הצבא ;
- (2) העובד בשירות הצבא, או העובד במפעל המשרת את הצבא ושרר הבטחון קבע אותו בצו כשירות צבאי לענין סעיף זה ;
- (3) העובד בשליחות הצבא.

תחולת החוק
על בני אדם
הנתונים
כמשמורת הצבא
או עובדים
בצבא

9. (א) צו כאמור בסעיף 8 (2) יכול להיות כללי, מסוייג או אישי, ואין חובה לפרסמו ברשומות.

הודעת הצו

(ב) תחילת תקפו של צו כאמור יהיה כתום שני חדשים מיום נתינתו, אולם לא יחול על אדם אלא משהודע לו ; ולגבי מי שהיה בשירות שעליו חל הצו בזמן נתינתו — לא יחול הצו אלא כתום שני חדשים מיום ההודעה.

10. חוק זה יחול על שבוי מלחמה בהתחשב עם כל הוראה שנקבעה בתקנות שהותקנו על ידי שר הבטחון, בהסכמת שר המשפטים, לשם התאמת הוראות חוק זה עם האמנות הבינלאומיות שישראל התקשרה בהן.

תחולת החוק על
שבויי מלחמה

¹ ע"ר 1936, תוס' 1 טס' 652, עמ' 263.
² ס"ח 18, תש"ט, עמ' 143 ; ס"ח 150, תשי"ד, עמ' 140.

11. (א) איש מילואים שעבר אחת העבירות המנויות להלן יחול עליו חוק זה בכל הנוגע לאותה עבירה, אף אם חדל להיות נמנה עם כוחות המילואים. ואלו הן :

- (1) מעשה המהווה עבירה לפי הסעיפים 57, 99, 100, 101, 102 או 104 ;
- (2) מעשה המהווה עבירה לפי סעיף 59 או 62, ועשה את המעשה כלפי מפקדו באשר הוא מפקדו ;
- (3) מעשה המהווה עבירה לפי סעיף 64 ועשה את המעשה לגבי חייל הבא לשים אותו במשמורת לפי חוק זה ;
- (4) מעשה המהווה עבירה לפי סעיף 65, ועשה את המעשה כלפי פקודו באשר הוא פקודו ;
- (5) מעשה המהווה עבירה לפי סעיף 85, לגבי נשק שקיבל מטעם הצבא ;
- (6) מעשה המהווה עבירה לפי תקנות שהותקנו על ידי שר הבטחון לפי חוק שירות בטחון, תש"ט—1949, והמטילות חובות על אנשי מילואים כשאינם בשירות.

(ב) לא הוגש כתב אישום לבית דין צבאי על איש מילואים על עבירה כאמור תוך שנה מהיום שבו נעברה העבירה, והיא איננה עבירה לפי סעיף 99, יחדל חוק זה לחול עליו לגבי אותה עבירה.

12. לא הוגש כתב אישום לבית דין צבאי מפני שהותו של הנאשם מחוץ לישראל, לא יבוא הזמן ששהה מחוץ לישראל במנין התקופה של מאה ושמונים יום לפי סעיף 6 ושל שנה לפי סעיף 11.

13. (א) בית דין צבאי מוסמך לדון חייל שעשה מעשה המהווה עבירה צבאית, בין שעבר אותה במדינה ובין מחוצה לה ; אין הוראה זו גורעת מסמכותו של כל בית משפט אחר במדינה לשפוט את החייל על אותו מעשה אם הוא מהווה עבירה לפי דין אחר.

(ב) מי שחוק זה חל עליו על פי סעיף 8 (2) הרי, נוסף לעבירות הצבאיות שלפי טיבן אין לשפטו עליהן באשר אין הוא חייל כהגדרתו בסעיף 1, לא יישפט בבית דין צבאי בתקופה שאיננה תקופת לחימה גם על עבירות אלה :

- (1) עבירה לפי סעיפים 61, 92, 94, 100, 108 (3), 128, 129 ו-132 ;
- (2) עבירה לפי סעיף 49, אלא אם התכוון במעשה העבירה להפגין חוסר כבוד למפקד ;
- (3) עבירה לפי סעיפים 109, 111, 112 ו-113 אלא אם העדות שהיא נושא העבירה קשורה בענין שהגיע לידיעתו של אדם כאמור בקשר עם עבודתו בצבא ;
- (4) עבירה לפי סעיפים 126 ו-127, אלא אם נעברה העבירה במקום המוחזק על ידי הצבא ;
- (5) עבירה אחרת ששר הבטחון קבע לגביה בתקנות כי עליה לא יתן את הדין כאמור, הכל בתנאים ובסייגים שקבע.

14. בית דין צבאי מוסמך לדון חייל, פרט למי שחוק זה חל עליו על פי סעיף 8 (2) ו-(3), שעבר בין במדינה ובין מחוצה לה עבירה כל שהיא שאיננה עבירה צבאית, אולם אם היה היועץ המשפטי לממשלה סבור שהעבירה לא נעברה במסגרת הצבא או עקב השתייכותו של הנאשם לצבא, רשאי הוא בכל עת, עד להחלטה בדבר הרשעה או זיכוי (להלן — הכרעת הדין), לצוות כי דינו יתברר בבית משפט אחר.

15. בית דין צבאי מוסמך לדון אדם שחוק זה חל עליו לפי סעיף 8 (2) ו-(3) ושעבר, בין במדינה ובין מחוצה לה, במסגרת הצבא או עקב השתייכותו לצבא, עבירה כל שהיא שאיננה עבירה צבאית, אולם רשאי היועץ המשפטי לממשלה בכל עת עד להכרעת הדין לצוות, כי דינו של האדם יתברר בבית משפט אחר.

16. מי שאינו חייל כהגדרתו בסעיף 1, וחוק זה חל עליו — יהיה דינו, לענין חוק זה, כדין חייל; וכל מקום שמדובר בחוק זה על חייל, גם אדם כאמור במשמעו; והוא, כשאינן הוראה אחרת.

חלק ב' — עבירות וענשים

פרק ראשון: אחריות לעבירה

17. הוראות הסעיפים של פקודת החוק הפלילי, 1936, המנויים להלן יחולו לגבי עבירות צבאיות, בתיאומים המחוייבים לפי הענין, ואלה הסעיפים:

תחולת פקודת
החוק הפלילי,
1936

- (1) סעיף 8 — (אי ידיעת החוק);
- (2) סעיף 10 — (תביעת זכות בתום לב);
- (3) סעיף 11 — (כוונה, מניע);
- (4) סעיף 12 — (טעות בעובדה);
- (5) סעיף 13 — (הנחה של צלילות דעת);
- (6) סעיף 14 — (טירוף דעת);
- (7) סעיף 15 — (שכרות);
- (8) סעיף 16 — (הגנה לפקידי המשפט);
- (9) סעיף 17 — (הכרח);
- (10) סעיף 18 — (צורך);
- (11) סעיף 19 — (צידוק);
- (12) סעיף 20 — (כפיה על ידי הבעל);
- (13) סעיף 21 — (לא תחול פעמיים אחריות פלילית על אדם מחמת אותה עבירה);
- (14) סעיף 23 — (עבריינים עיקריים);
- (15) סעיף 24 — (עבירות שנעשו לשם השגת מטרה משותפת);
- (16) סעיף 25 — (אופן ההוצאה לפועל אינו חשוב);
- (17) סעיף 26 — (שותפים לאחר מעשה);
- (18) סעיף 27 — (הבאה לדין של שותף לאחר מעשה);
- (19) סעיף 29 — (נסיונות);
- (20) סעיף 30 — (הגדרת נסיון).

18. חייל שניסה לשדל או להדיח או להסית חייל אחר לעבור עבירה צבאית, דינו כאילו ניסה הוא עצמו לעבור אותה עבירה.

שידור,
הרחה והסתה

19. חייל שעבר עבירה כדי להגן על חייו או גופו, או על חייו או גופו של אדם אחר, או על ערך כל שהוא, לא ישמש הדבר, על אף האמור בכל דין אחר, עילה לפטור מאחריות פלילית או למחילת העונש, אם לפי הנסיבות שבהן נעברה העבירה הוא היה חייב להקריב את החיים, הגוף או הערך.

סייג לצידוק
מטעמי הכרח
או צורך

20. צידוק הוא לחייל, אם המעשה שעשה והמהווה עבירה נעשה כדי למנוע מרידה בצבא או המשכתה או כדי למנוע בשעת פעולה קרבית סירוב לקיים פקודה מוסמכת הנוגעת לאותה פעולה או אי קיום פקודה כזאת, ובלבד שאי אפשר היה למנוע אלה בדרך אחרת, ושבעשייתו לא עבר את המידה הדרושה לאותה מטרה.

צידוק נוסף

פרק שני : ענשים

21. אלה הענשים שבית דין צבאי רשאי להטיל בגבולות סמכותו על עבירה צבאית, דירוג הענשים וסדרם מן הקל אל החמור :

- (1) כל עונש מן הענשים המשמעותיים המנויים בסעיף 22 ;
- (2) קנס ;
- (3) מחבוש ;
- (4) הורדה בדרגה ;
- (5) מאסר לתקופה קצובה ;
- (6) מאסר עולם ;
- (7) עונש מוות.

ענשים
משמעותיים

22. (א) אלה הענשים המשמעותיים : אתראה, ריתוק למחנה או לאניה, הפקעת משכורת, נזיפה או נזיפה חמורה.

(ב) בית דין צבאי המעניש בהפקעת משכורת רשאי להפקיע עד רבע ממשכורתו של הנידון בכל חודש, ולא יותר משהה חדשים.

(ג) בית דין צבאי רשאי להטיל קנס במקום הפקעת משכורת, אם הוא סבור כי בנסיבות הענין מן הראוי לעשות כן, ומשעשה כך יציין זאת בפסק דינו ; דין קנס כזה, לגבי חומרת העונש, כדין הפקעת משכורת.

תקופת ריתוק
ומחבוש

23. (א) עונש מחבוש לא יעלה על שלושים וחמישה ימים.

(ב) עונש ריתוק למחנה או לאניה לא יעלה על עשרים ושמונה ימים.

ברירת ענשים
וצירופם

24. מי שנתחייב בבית דין צבאי על עבירה צבאית, רשאי בית הדין להטיל עליו את העונש שנקבע לה בחוק זה או עונש קל יותר, מתוך המפורטים בסעיף 21 וכן הוא רשאי לצרף לכל עונש גם עונש קל יותר כאמור.

עונש על עבירה
שאיננה
עבירה צבאית

25. (א) מי שנתחייב בבית דין צבאי על עבירה שאיננה עבירה צבאית, רשאי בית הדין להטיל עליו את העונש שבית משפט היה מוסמך להטילו על אותה עבירה, או אחד הענשים המפורטים בסעיף 21, ובלבד שלא יהיה חמור מן העונש שבית המשפט היה מוסמך להטילו.

(ב) הטיל בית הדין הצבאי בהתאם לסעיף קטן (א) עונש מאסר, או מאסר וקנס, או עונש חמור מזה, רשאי הוא לצרף אליו גם עונש הורדה בדרגה.

דירוג ענשים
מסויימים

26. לענין סעיף 25 —

- (1) רואים את הענשים המנויים בסעיף 21 פסקאות (1), (2) ו-(4) קלים מעונש מאסר לתקופה כל שהיא ;
- (2) רואים מחבוש כעונש קל ממאסר כשתקופת המחבוש אינה עולה על תקופת המאסר.

גירוש מהצבא

27. חייל שדרגתו אינה למטה מסמל והוא נידון על ידי בית דין צבאי על עבירה שדינה מאסר או על עבירה לפי סעיפים 129 או 130, רשאי בית הדין להטיל עליו עונש גירוש מהצבא נוסף על העונש הקבוע לאותה עבירה או במקומו.

תוצאת גירוש
מן הצבא

28. גירוש מן הצבא גורר אחריו גם שלילת הדרגה הצבאית של הנידון.

שיעור קנס

29. קנס המוטל על עבירה לפי חוק זה לא יעלה על שלוש מאות לירות, ואם הנידון הוא חייל בשירות חובה לא יעלה הקנס על חמישים לירות.

30. (א) גזר בית דין צבאי הורדה בדרגה, יקבע בגזר דינו את הדרגה שאליה יורד הנידון. לא קבע בית הדין את הדרגה — יורד הנידון דרגה אחת מן הדרגה שהיתה לו בשעת מתן גזר הדין.

(ב) שום דבר האמור בחוק זה אינו בא לגרוע מסמכותו של הרמטכ"ל, או של מי שהוסמך לכך על ידיו, להוריד חייל מדרגתו הזמנית.

עונש על תנאי 31. מקום שבית דין צבאי רשאי להטיל מחבוש או מאסר לתקופה קצובה, רשאי הוא להורות שהעונש, כולו או חלקו, יהיה על תנאי.

ביצועו של עונש על תנאי 32. (א) מי שנידון למחבוש או למאסר על תנאי לא ישא את העונש אלא אם עבר, תוך תקופה שנקבעה בגזר דינו, עבירה שהיא פשע, או שהיא אחד העוונות המפורטים בגזר הדין, והורשע בדין על אותה עבירה אם תוך התקופה ואם לאחריה.

(ב) לא יטיל בית דין צבאי עונש על תנאי בשל העבירה הנוספת אם נעברה תוך התקופה שנקבעה, כאמור בסעיף קטן (א), אך רשאי הוא להטיל בשל אותה עבירה מאסר על תנאי אם על הנאשם היה תלוי ועומד אותה שעה מחבוש על תנאי בלבד.

(ג) התקופה האמורה בסעיף קטן (א) לא תעלה על שנתיים מיום גזר הדין לגבי עבירה צבאית, ולא תפחת משנה ולא תעלה על שלוש שנים לגבי כל עבירה אחרת.

החלטה לביצוע עונש על תנאי 33. (א) הוטל עונש על תנאי והורשע הנידון בעבירה נוספת כאמור בסעיף 32 (א), יבוצע העונש על תנאי על פי החלטת בית הדין הדין באותה עבירה.

(ב) הוחלט לבצע עונש על תנאי, רשאי הנידון לערער על ההחלטה לבית הדין הצבאי לערעורים מנימוק זה בלבד, שלא נתקיים התנאי שבו הוטנה העונש; אך אם הוא מערער על פסק הדין המרשיעו בעבירה הנוספת כאמור בסעיף 32 (א), לא יערער על החלטת הביצוע בנפרד.

(ג) ערער הנידון על החלטה לביצוע עונש על תנאי — יידחה הביצוע עד להחלטה בערעור.

(ד) מחבוש על תנאי לא יבוצע אם חדל הנידון להיות חייל כהגדרתו בסעיף 1.

מאסר ומחבוש מצטברים ומקבילים 34. (א) מאסר או מחבוש לתקופות שונות שהוטלו בפסק דין אחד ולא הורה בית הדין שהנידון ישא כולם או מקצתם בזה אחר זה — תתחיל תקופת כולם ביום אחד; אולם תקופת מאסר או מחבוש שהוטלה במקום קנס לפי סעיפים 38 או 39 יהיו תמיד בנוסף על כל תקופת מאסר או מחבוש שהוטלה על הנידון.

(ב) מי שנידון למאסר או למחבוש, ולפני שנשא כל ענשו חזר ונידון למאסר או למחבוש בשל עבירה אחרת, תקופת העונש השניה תתחיל מיד ובמקביל לראשונה, ואם נמצאה עודפת על הראשונה ישא לאחריה ביתרה; והוא, כשבית הדין שהטיל את העונש השני לא הורה הוראה אחרת בענין זה.

(ג) מאסר ומחבוש שנידון נושא בהם כאחד לפי סעיף קטן (א) או (ב), לא ישא אלא במאסר; אך אם היתה תקופת המחבוש עודפת על תקופת המאסר, ישא בכל תקופת המאסר וביתרת ימי המחבוש; והוא, כשלא הורה בית הדין הוראה אחרת בענין זה.

חיוב בפיצויים 35. בית דין צבאי שהרשיע חייל, רשאי לחייבו בנוסף על העונש, לשלם למי שניזוק על ידי העבירה סכום כסף שלא יעלה על חמש מאות לירות, בתורת פיצוי על הנזק או הסבל שנגרם לו.

האחריות האזרחית שמורה 36. זיכוי או הרשעה בבית דין צבאי או חיוב בפיצויים לפי סעיף 35, אינם פוטרים מאחריות לנזקים לפי כל דין אחר.

37. בבית דין צבאי אין מצרפים צד אורחי לתביעה פלילית.

אין לצרף
צד אורחי

38. (א) בית דין צבאי שהטיל קנס, רשאי בגזר דינו להטיל על הנידון מאסר עד שלושה חדשים למקרה שהקנס לא ישולם במועדו.

מאסר
במקום קנס

(ב) אין להטיל מאסר על תנאי לפי סעיף זה.

מחבוס במקום
קנס על ידי
קצין שיפוט

39. קצין שיפוט שהטיל קנס על חייל, רשאי להטיל עליו מחבוס, יום אחד במקום כל שתי לירות קנס, למקרה שהקנס לא ישולם במועדו, ובלבד שכלל תקופת העונש על פי סעיף זה לא תעלה על תקופת המחבוס שאותו קצין שיפוט יכול להטיל על אותו חייל.

קיצור תקופת
עונש
במקום קנס

40. הוטל מאסר או מחבוס במקום קנס לפי סעיף 38 או סעיף 39 ולפני שנשא הנידון בכל ענשו שולם חלק מן הקנס, תקוצר תקופת המאסר או המחבוס לפי היחס שבין הסכום ששולם לבין הקנס כולו.

התיישנות
של עבירות

41. (א) עבירה צבאית תתיישן, אם עבר מיום ביצועה הזמן המפורש בצדה:

(1) עבירת בגידה — חמש עשרה שנה;

(2) עבירת עריקה — עשר שנים;

(3) עבירה אחרת — שלוש שנים.

(ב) עבירה שאיננה צבאית תתיישן, אם עבר מיום ביצועה הזמן הקבוע בדין

להתיישנותה.

(ג) אם תוך תקופת התיישנות הוגש כתב אישום לבית דין צבאי או הוחל בהליך

מטעם בית הדין, תקופת ההתיישנות תתחיל מיום ההגשה או ההליך.

התיישנות
של ענשים

42. (א) עונש שהטיל בית דין צבאי על עבירה צבאית יתיישן ולא יתחילו בביצועו, ואם הופסק ביצועו לא יחזרו לבצעו, אם עבר מיום אישור גזר הדין, או מיום הפסקת הביצוע, הזמן המפורש בצדו להלן:

(1) מאסר שלמעלה משלוש שנים או עונש חמור מזה — עשרים שנה;

(2) מאסר שלמעלה משנה ולא למעלה משלוש שנים — עשר שנים;

(3) עונש קל מן האמור בפסקה (2) — חמש שנים.

(ב) עונש שהוטל על ידי בית דין צבאי על עבירה שאיננה צבאית יתיישן כאמור

בסעיף קטן (א) אם עבר מיום אישור גזר הדין, או מיום הפסקת הביצוע, הזמן הקבוע בדין

להתיישנותו.

פרק שלישי : עבירות

בגידה

43. חיל שעשה אחת מאלה:

(1) באופן מחפיר, מסר לאויב מקום שהגנתו הופקדה בידו או נטשו נוכח האויב;

(2) ביודעין, סייע לאויב בנשק, בצידוד, באספקה או בכיוצא באלה;

(3) ביודעין, נתן מחסה לאויב שאינו שבוי או חיפה עליו או עשה מעשה אחר כדי למנוע את לקיחתו בשבי;

(4) בהיותו בשבי האויב, שירת מרצונו בכוחות המזוינים של האויב או מרצונו סייע בידם;

(5) בבוגדין, נתן אות כניעה לאויב או עזב את המערכה;

(6) בבוגדין, בא בדברים עם האויב;

(7) ביודעיין, מסר לאויב או בשביל האויב, כתב סתרים, סיסמה, סימן היכר, או ידיעות על מספרם של כוחות הצבא, עמדותיהם, מקום הימצאם, אספקתם או מתקניהם, או על הכנות או על פקודות בנוגע לפעולותיהם או לתנועותיהם, או כל פרט אחר בעל חשיבות ביחס לצבא ;

(8) מתוך כוונה לעזור לאויב או לסכן פעולה צבאית נגד האויב או פעולות כוחות מזוינים הפועלים נגד האויב בשיתוף עם הצבא, עשה מעשה העשוי להביא לתוצאה האמורה בפסקה זו —

דינו — מוות, אולם לא יטיל בית דין צבאי עונש מוות אלא אם נעברה העבירה בתקופת לחימה.

44. חייל שעשה ביודעיין מעשה העשוי לעזור לאויב או לסכן פעולה צבאית נגד האויב או פעולות כוחות מזוינים הפועלים נגד האויב בשיתוף עם הצבא, דינו — מאסר עשר שנים.

עורה לאויב

45. חייל שעשה אחת מאלה :

התנהגות
מחפירה בקשר
לפעולות צבאיות

(1) נטש באופן מחפיר מקום שהגנתו הופקדה בידו ;

(2) עשה מעשה שתכליתו לאלץ או להניע אדם שיטוש באופן מחפיר מקום שהגנתו הופקדה בידי אותו אדם או שימסור באופן מחפיר את המקום לאויב ;

(3) באופן מחפיר מסר את נשקו לאויב או זנחו נוכח האויב, או שנהג נוכח האויב באופן מחפיר אחר ;

(4) בא בדברים עם האויב או מסר לו ידיעות או נתן לו אות כניעה, ולא היתה לו סמכות לעשות אלה ;

(5) עזב באופן מחפיר את המערכה שלא בפקודת מפקדו ;

(6) מסר עצמו מרצונו לשבי האויב, או עשה מעשה אחר בכוונה ליפול בשבי האויב.

דינו — מאסר חמש עשרה שנה.

46. (א) חייל שהשתתף במרידה או עורר מרידה או קשר קשר עם אדם לעורר מרידה, דינו — מאסר חמש עשרה שנה ; ואם נעברה העבירה בזמן לחימה או תוך כדי שימוש בנשק או איום בו, דינו — מאסר עולם.

מרידה

(ב) «מרידה» לענין חוק זה, היא כאשר שלושה חיילים או יותר עושים אחת מאלה —

(1) תוך כדי אי ציות בצוותה לפקודות הם תופסים בנשק או משתמשים בנשק שברשותם, או משתמשים באמצעי כפיה כלפי מפקד ;

(2) מסרבים בצוותה למלא פקודה בזמן פעולה צבאית או פקודה הנוגעת לפעולה כזאת.

47. (א) חייל שעשה אחת מאלה :

מתן יד
למרידה

(1) עשה מעשה שתכליתו להניע חייל להצטרף למרידה ;

(2) בהיותו נוכח בשעת מרידה של פקודיו או כשנודע לו על מרידה כזו או על קשר למרידה כזו, לא עשה כמיטב יכלתו כדי לסכלה,

דינו — מאסר עשר שנים.

(ב) חייל שעשה אחת מאלה :

(1) בהיותו נוכח בשעת מרידה לא עשה כמיטב יכלתו כדי לסכלה או לסייע בסיכולה ;

(2) משנודע לו על מרידה או על קשר למרידה לא הודיע על כך מיד למפקד.

דינו — מאסר שלוש שנים.

סרי 48. חייל שעשה מעשה בניגוד למשטר או למשמעת או לסדר הטוב בצבא, והתכוון במעשה זה לעורר או להפגין התנגדות או מחאה נגד הוראה המחייבת בצבא או נגד דין כל שהוא, וכן חייל שנתן יד למעשה כזה, דינו — מאסר שלוש שנים.

הפגנה הפוגעת במשמעת 49. חייל שעשה מעשה בניגוד למשטר או למשמעת או לסדר הטוב בצבא, והתכוון במעשה זה להפגין חוסר כבוד למפקד או הזדהות עם דרישה, תרעומת או טענה של חייל אחר, וכן חייל שנתן יד למעשה כזה, דינו — מאסר שנתיים.

הסתה למרי 50. חייל אשר בודיעין גרם או ניסה לגרום לכך ששלושה חיילים או יותר יעברו על סעיף 48 או 49, דינו — מאסר שבע שנים.

זריעת בהלה או יאוש בין חיילים 51. חייל אשר בשעת פעולה של הצבא או לפני פעולה כזו עשה מעשה או הפיץ ידיעה — בין נכונה ובין בלתי נכונה — ויש בה כדי לעורר בקרב חיילים בהלה או יאוש העלולים לפגוע בהצלחת אותה פעולה, דינו — מאסר שבע שנים.

זריעת בהלה או יאוש 52. חייל אשר עשה מעשה או הפיץ ידיעה — בין נכונה ובין בלתי נכונה — בענין הקשור בבטחון המדינה, ויש בה כדי לעורר ברבים בהלה או יאוש, דינו — מאסר שלוש שנים.

תעמולה הפוגעת במשטר הצבאי או במשמעת הצבא 53. חייל אשר הכין, החזיק לשם הפצה, פרסם או הפיץ, בכתב או בצורה אחרת, חומר תעמולה שהבאתו לידיעת חייל עלולה להשפיע בדרך הפוגעת במשטר הצבאי או המערערת את המשמעת בצבא, או אשר עשה בין חיילים תעמולה בעל פה העלולה להשפיע בדרך האמורה, דינו — מאסר שלוש שנים.

תעמולה הפוגעת בסדר הטוב בצבא 54. חייל אשר הכין, החזיק לשם הפצה, פרסם או הפיץ, בכתב או בצורה אחרת, חומר תעמולה, שהבאתו לידיעת חייל עלולה להשפיע בדרך הפוגעת בסדר הטוב בצבא, או אשר עשה בין חיילים תעמולה בעל פה העלולה להשפיע בדרך הפוגעת בסדר הטוב בצבא, דינו — מאסר שנה.

חזקת כוונה להפיץ 55. חייל שנמצא ברשותו יותר מטופס אחד של חומר תעמולה כאמור בסעיפים 53 ו-54, רואים אותו כאלו החזיקם לשם הפצה כל עוד לא הוכח היפוכו של דבר.

עבירות בקשר לשבי 56. חייל שנפל בשבי האויב מחמת חוסר זהירות מתאימה, אי ציות לפקודות או הזנחת תפקידו, או שלא חזר מן השבי לשירות הצבא כשהיה בידו לחזור, דינו — מאסר שבע שנים.

נילוי סודות 57. חייל אשר גילה או מסר ללא רשות אחד הדברים האלה :

(1) כתב סתרים, סיסמה, סימן היכר, או ידיעות על מספרם של כוחות הצבא, עמדותיהם, מקום הימצאם, אספקתם או מתקניהם, או על הכנות, או על פקודות בנוגע לפעולותיהם או לתנועותיהם ;

(2) פרט חשוב בנוגע לתפקידו, שירותו או מקום שירותו בצבא, או לתפקידו, שירותו או מקום שירותו של חייל אחר בצבא, או כל פרט חשוב ביחס לצבא, שלפי פקודות הצבא או הנוהג הצבאי אין למסרו אלא למי שמוסמך לקבלו.

בין שהידיעה נכונה ובין שאיננה נכונה, דינו — מאסר חמש שנים.

58. (א) חייל שנשט את משמרתו, דינו — מאסר שלוש שנים; ואם נעברה העבירה נוכח האויב, דינו — מאסר שבע שנים.
- (ב) זקיף שעזב את משמרתו לפני שהוחלף כדין, או שבניגוד לפקודות הצבא או להוראות התנהג על משמרתו באופן שמנע ממנו למלא את התפקיד שלמענו הועמד כזקיף, דינו — מאסר חמש שנים; ואם נעברה העבירה נוכח האויב, דינו — מאסר עשר שנים.
59. חייל שהיכה מפקד או השתמש כלפיו באלימות, דינו — מאסר שנתיים; עשה את המעשה שעה שהמפקד שימש בתפקידו, דינו — מאסר חמש שנים.
60. חייל שהיכה זקיף, שוטר צבאי בקשר לתפקידו של השוטר או כשהשוטר בתפקיד, או חייל שהופקד על שמירת אדם, רכוש או מקום, או השתמש כלפיהם באלימות, דינו — מאסר חמש שנים.
61. חייל שהיכה חייל אחר או השתמש כלפיו באלימות, דינו — מאסר שנה.
62. חייל שאיים על מפקד או העליבו, או עשה מעשה אחר הפוגע בכבודו או במעמדו כמפקד, דינו — מאסר שנה; עשה את המעשה שעה שהמפקד שימש בתפקידו, דינו — מאסר שלוש שנים.
63. חייל שאיים באלימות על זקיף, על שוטר צבאי בקשר לתפקידו של השוטר או כשהשוטר בתפקיד, או על חייל שהופקד על שמירת אדם, רכוש או מקום, דינו — מאסר שלוש שנים.
64. חייל אשר התנגד בכוח לחייל הבא בתוקף תפקידו לשימו במשמורת, או סירב לציות להוראות חייל כזה, דינו — מאסר שנתיים.
65. חייל שהיכה אדם הנמצא במשמורת שהחייל מופקד עליה, או שהיכה חייל הנמוך ממנו בדרגה, או שהתעלל בהם בדרך אחרת, דינו — מאסר שלוש שנים.
66. חייל שקיבל בתוקף תפקידו כסף או חפץ שנועד לחייל אחר, וללא הצדקה עיכבו תחת ידו או נמנע לשלמו או למסרו, דינו — מאסר שנתיים.
67. חייל שהשתמש לרעה בסמכותו כלפי פקודו, דינו — הורדה בדרגה; עשה את המעשה תוך התעללות בפקודו, דינו — מאסר שלוש שנים.
68. חייל שעשה מעשה כשהוא מתחזה כמוסמך לעשותו מכוח תפקידו בצבא, והוא אינו מוסמך לעשותו (בפרק זה — חרג מסמכותו), דינו — מאסר שנה.
69. חייל שחרג מסמכותו ובמעשהו זה פגע בשמו הטוב של הצבא, דינו — מאסר שנתיים.
70. חייל שחרג מסמכותו ובמעשהו זה גרם או עלול היה לגרום נזק לרכוש, דינו — מאסר שנתיים.
71. חייל שחרג מסמכותו על ידי שפעל כקצין שיפוט, בין שהוא קצין שיפוט ובין שהוא מתחזה כקצין שיפוט, דינו — מאסר ארבע שנים.
72. חייל שחרג מסמכותו, ובמעשהו זה גרם או עלול היה לגרום חבלה לגופו או נזק לבריאותו של אדם אחר, דינו — מאסר שלוש שנים.

נטישת משמרת

אלימות כלפי מפקד

אלימות כלפי סמלאי תפקיד

אלימות כלפי חייל

איום ועלבונות כלפי מפקד

איום על סמלאי תפקיד

התנגדות לפעולה חוקית

התעללות

עיכוב רכוש וצדקה

שררה כלפי פקודים

חריגה מסמכות

פגיעה בצבא על ידי חריגה מסמכות

גרימת נזק לרכוש על ידי חריגה מסמכות

קצין שיפוט שחרג מסמכותו

חריגה מסמכות עד כדי סיכון חיים או בריאות

73. חייל שחרג מסמכותו ובמעשהו זה פגע, או עלול היה לפגוע, בבטחון המדינה או בפעולות הצבא, או בפעולותיהם של כוחות מזויינים הפועלים בשיתוף עם הצבא, דינו — מאסר חמש שנים; עשה את המעשה ביודעין, דינו — מאסר עשר שנים.
74. חייל שבוז ביזוה, או שפרץ לבית או למקום אחר כדי לבוז ביזוה, דינו — מאסר עשר שנים.
75. חייל שעבר עבירה על סעיף 152 (1) (א) לפקודת החוק הפלילי, 1936, דינו — מאסר עשרים שנה; היו שלושה חיילים או יותר שותפים לעבירה כזו, וכל אחד מהם עשה את מעשה העבירה, יהיה דינו של כל עושה המעשה מאסר עולם.
76. (א) חייל שהשמיד במזיד רכוש של חייל אחר, או גרם במזיד ובמישרין לנזק, לקלקול או לאבדן של רכוש כזה, דינו — מאסר ארבע שנים.
- (ב) חייל שהשמיד במזיד רכוש צבאי, או שגרם במזיד ובמישרין לנזק, לקלקול או לאבדן של רכוש כזה, דינו — מאסר שבע שנים.
- (ג) חייל שהשמיד במזיד נשק, כלי טיס, כלי שיט או כלי תחבורה שהם רכוש צבאי, או גרם במזיד ובמישרין לנזק, לקלקול או לאבדן של רכוש כזה, דינו — מאסר חמש עשרה שנה.
77. חייל שהוציא ביודעין ושלא כדין רכוש צבאי מרשות הצבא, דינו —
- (1) מאסר שלוש שנים — אם ערך הרכוש אינו עולה על מאה לירות;
 - (2) מאסר חמש שנים — אם ערך הרכוש עולה על מאה לירות;
 - (3) מאסר שבע שנים — אם היה מופקד על שמירתו וערך הרכוש אינו עולה על מאה לירות;
 - (4) מאסר שתים עשרה שנה — אם היה מופקד על שמירתו וערך הרכוש עולה על מאה לירות.
78. חייל שהוציא ביודעין ושלא כדין נשק מרשות הצבא, דינו — מאסר עשר שנים; ואם היה מופקד על שמירתו, דינו — מאסר חמש עשרה שנה.
79. (א) חייל שהשתמש ברכוש הצבא שלא למטרות הצבא, דינו — מאסר שנה; היה מופקד על שמירת הרכוש, דינו — מאסר שלוש שנים.
- (ב) חייל שהשתמש בנשק שהוא רכוש צבאי שלא למטרות הצבא, דינו — מאסר חמש שנים.
80. (א) חייל שלא נקט במועד הנכון בכל האמצעים הסבירים כדי לשמור מנזק, מקלקול או מאבדן כל רכוש צבאי שהגיע לידו או לרשותו, או שהוא אחראי לשלמותו, בין אם ניזוק הרכוש או נתקלקל או אבד ובין אם לאו, דינו — מאסר ששה חדשים; ואם היה הרכוש נשק, כלי טיס, כלי שיט או כלי תחבורה אחר, דינו — מאסר שנתיים.
- (ב) היה החייל כאמור בסעיף קטן (א) מופקד על שמירת הרכוש, הרי —
- (1) אם אבד הרכוש, דינו — מאסר שלוש שנים; כשהרכוש הוא נשק, כלי טיס, כלי שיט או כלי תחבורה אחר — מאסר שבע שנים;
 - (2) אם ניזוק או נתקלקל הרכוש, או עלול היה להינזק, להתקלקל או לאבד, דינו — מאסר שנתיים; כשהרכוש הוא נשק, כלי טיס, כלי שיט או כלי תחבורה אחר — מאסר חמש שנים.

¹ ע"ר 1936, תוס' 1 מס' 652, עמ' 283.

- חוקת רשלנות
81. ניזוק, נתקלקל או אבד רכוש צבאי כאמור בסעיף 80, רואים אותו חייל כאילו לא נקט במועד הנכון כל האמצעים הסבירים לשמירת אותו רכוש, כל עוד לא הוכח היפוכו של דבר.
82. חייל שנטל שלא כדין ציוד או אספקה של הצבא לצורך יחידה שהציוד או האספקה לא היו מיועדים לה, או שעיקב שלא כדין ציוד או אספקה של הצבא, דינו — מאסר שנתיים.
- נטילת ציוד ואספקה או עיכובם שלא כדין
83. חייל שנהג באכזריות כלפי בעל חיים הנמצא בשימוש הצבא, דינו — מאסר שנה.
- אכזריות כלפי בעלי חיים
84. חייל שהוציא ביודעין ושלא כדין, מרשות חייל אחר כסף או רכוש אחר, דינו — מאסר שנתיים.
- גניבה מחייל
85. חייל אשר ללא סמכות או ללא נקיטת אמצעי זהירות נאותים נשא נשק, טיפל בו או השתמש בו באופן אחר, דינו — מאסר שנתיים; הפעיל כאמור את הנשק, דינו — מאסר שלוש שנים.
- שימוש בלתי-חוקי בנשק
86. חייל שבמויד או על ידי מעשה שלא כדין, גרם במישרין שכלי טיס, כלי שיט או כלי החבורה אחר, שהם רכוש צבאי, יעוקל או ייעצר במדינה זרה, דינו — מאסר חמש שנים, ואם גרם כאמור שהכלי יחולט, דינו — מאסר עשר שנים.
- גרימת עיכוב, מעצרו וחילוטו של כלי טיס, כלי שיט, או כלי החבורה אחר
87. חייל מן הצוות של כלי טיס או של כלי שיט שננטש את הכלי ללא רשות בשעה שנשקפת לכלי סכנת אבדן, דינו — מאסר שלוש שנים, ואם היה מפקד הכלי, דינו — מאסר שבע שנים.
- נטישת כלי טיס או כלי שיט
88. חייל שטיפל בכלי טיס או בכלי שיט של הצבא, בחוסר זהירות או בהפרת כלל מכללי הטיפול, הטיסה או השיט, או שהטיסו או שהשיטו כאמור, והביא בזה, או עלול היה להביא בזה, למותו של אדם או לחבלתו, דינו — מאסר שלוש שנים.
- טיפול בכלי טיס או בכלי שיט בחוסר זהירות או בניגוד להוראות
89. חייל שהטיס כלי טיס של הצבא כשלא היה רשאי לכך על פי פקודות הצבא, דינו — מאסר שנתיים.
- טיסה של רשות
90. חייל שהטיס כלי טיס של הצבא בגובה נמוך מהקבוע בפקודות הצבא לאותו סוג של כלי טיס או לאותו שלב או סוג של טיסה, דינו — מאסר שנתיים.
- טיסה אסורה
91. חייל מכל דרגה שהיא, שהיה בכלי טיס או בכלי שיט של הצבא, ולא קיים הוראותיו החוקיות של הממונה על אותו כלי טיס או כלי שיט, בכל ענין הנוגע לנהיגתם, לבטחונם או למשטר הפנימי בהם, בין שהממונה הוא חייל ובין אם לאו, ואף אם אין הממונה גבוה ממנו בדרגה, דינו — מאסר שנתיים.
- אי מילוי הוראות מפקד כלי טיס או כלי שיט
92. חייל שערק מן הצבא, דינו — מאסר חמש עשרה שנה.
- עריקה
93. חייל שנעדר משירות בצבא עשרים ואחד ימים רצופים, שלא ברשות, רואים אותו כאילו עזב את השירות מתוך כוונה שלא לחזור, כל עוד לא הוכח היפוכו של דבר.
- חוקת כוונה שלא לחזור
94. חייל שנעדר משירותו בצבא, או מהמקום שהוא חייב כדין להימצא בו אותה שעה, דינו — מאסר שנתיים, אלא אם הוכח כי היה לו היתר או הצדק סביר אחר לכך.
- הערר מן השירות שלא ברשות
95. חייל הנמנה עם הכוחות הסדירים, שחזר והתגייס לכוחות הסדירים של הצבא לפני ששוחרר משירותו הקודם, ולא גילה זאת בשעת גיוסו החוזר, דינו — מאסר שלוש שנים.
- התגייסות חוזרת לכוחות סדירים

96. מי שנתקבל לכוחות הסדירים או לכוחות המילואים, ולפני שנתקבל לכוחות אלה השתמש בטענות שוא, העלים פרטים חשובים או השתמש באמצעי הונאה אחרים, לגבי כשרותו להתקבל כאמור, רואים אותו כחייל משעת העבירה, ודינו — מאסר שנה.
97. חייל אשר כדי להתמנות לתפקיד בצבא, השתמש בטענות שוא, או העלים פרטים חשובים או השתמש באמצעי הונאה אחרים, בקשר לכשרותו להתמנות לתפקיד, דינו — מאסר שנתיים.
98. חייל שהשיג את שחרורו מהכוחות הסדירים של הצבא בטענות שוא, בהעלמת פרטים חשובים או באמצעי הונאה אחרים, דינו — מאסר עשר שנים.
99. חייל שהשיג לעצמו פטור משירות בטחון כמשמעותו בחוק שירות בטחון, תש"ט — 1949¹, בטענות שוא, בהעלמת פרטים חשובים או באמצעי הונאה אחרים, דינו — מאסר עשר שנים.
100. חייל שהטיל בגופו מום או מחלה, או הגיח לאדם אחר להטיל בו מום או מחלה, או שעשה מעשה על מנת ללקות במום או במחלה או להחמיר מום או מחלה שיש לו, והכל מתוך כוונה לפסול על ידי כך את עצמו משירות צבאי, או לעשות את עצמו בלתי ראוי לתפקיד בצבא שהיה ראוי לו אלמלא המום או המחלה, דינו — מאסר עשר שנים.
101. חייל שהעמיד פני חולה או בעל מום בכוונה לפסול את עצמו לשירות או למילוי תפקיד, דינו — מאסר שנתיים.
102. חייל שעשה אחד המעשים המפורטים בסעיף 94 או בסעיף 100, או השתמש בטענות שוא או באמצעי הונאה אחרים כדי להשתמט מפעולה, או מהמראה או מהפלגה, או כדי להשתמט משירות מילואים או מחלק ממנו, דינו — מאסר שלוש שנים; עשה מעשה כאמור על מנת להשתמט מתפקיד קרבי, דינו — מאסר חמש עשרה שנה.
103. חייל שעבר עבירה לפי חוק לתיקון דיני העונשין (עבירות שוחד), תשי"ב — 1952², בקשר לעסקה בנשק, באספקה או ברכוש אחר של הצבא או המיועד לצבא, דינו — מאסר חמש שנים.
104. חייל אשר אגב תפקידו בצבא, היתה לו יד בעסקה הנעשית על ידי הצבא, למען הצבא או בשמו, וקיבל או עלול לקבל במישרין או בעקיפין, טובת הנאה באותה עסקה, ולא הודיע בכתב בעוד מועד, לרמטכ"ל או למי שהוסמך לכך על ידיו, על ענינו באותה עסקה, דינו — מאסר שנתיים.
105. חייל שעשה אחת מאלה:
- (1) ביודעין, מסר, או הניח לזולתו שימסור, ידיעה כוזבת במסמך הנוגע לצבא, והמסמך נערך או נחתם על ידיו;
 - (2) מסר, או הניח לזולתו שימסור, ידיעה כוזבת במסמך הנוגע לצבא ושחובה עליו לבדוק את נכונות תכנו, מתוך שלא נקט אמצעים סבירים כדי למלא חובה זו;
 - (3) מתוך כוונה להטעות, העלים, או הניח לאחר להעלים, פרט כל שהוא במסמך כאמור בפסקה (1) או (2);
 - (4) העלים, השחית, שינה או סילק מסמך שחובה עליו לשמרו או להמציאו,
- דינו — מאסר שלוש שנים.

¹ ס"ח 25, תש"ט, עמ' 271.

² ס"ח 92, תשי"ב, עמ' 126.

106. חייל אשר חתם על מסמך שנקבע בפקודות הצבא כתעודה לצורך סעיף זה, ולא נקט אמצעים סבירים כדי לבדוק את נכונותו ודיוקו של פרט חשוב מן הפרטים שהתעודה מעידה עליהם, דינו — מאסר שתי שנים.
107. חייל שטפל אשמה בעבירה על חייל אחר, בידעו שאישום־שוא הוא, דינו — מאסר שלוש שנים.
108. חייל שביודעין מסר פרט כוזב או העלים פרט חשוב —
- (1) בתלונה שהגיש בצבא ;
 - (2) בענין שלפי פקודות הצבא חובה עליו למסור בו הודעה ;
 - (3) על מנת להשיג חופשה או להאריכה ;
 - (4) בענין אחר שנקבע בפקודות הצבא כענין שסעיף זה חל עליו, דינו — מאסר שנה.
109. (א) חייל שעבר אחת העבירות האלה :
- (1) הוזמן כדין לבוא לפני בית דין צבאי ולא בא, או בא ועזבו לפני שקיבל רשות לעשות זאת, ולא הראה סיבה מספקת להעדרו ;
 - (2) נדרש כדין על ידי בית דין צבאי להישבע או להצהיר בהן צדק ולא עשה זאת ;
 - (3) נדרש כדין על ידי בית דין צבאי להמציא מסמך שברשותו ובמינו לא המציא אותו ;
 - (4) בהיותו עד בבית דין צבאי לא השיב על שאלה שנדרש כדין להשיב עליה, או השיב בידעין תשובה מתחמקת ;
 - (5) גרם הפרעה או הפסקה במהלך הדיונים של בית הדין, דינו — מאסר שנה.
- (ב) חייל שביזה בית דין צבאי על ידי נקיטת לשון מעליבה או מאיימת, דינו — מאסר שנתיים.
110. לענין סעיף 109, "בית דין" — לרבות שופט־חוקר, ולענין פסקאות (1), (3) ו־(4) לסעיף קטן (א) שבו, וסעיף קטן (ב) שבו — גם ועדת חקירה לפי סעיף 537 וקצין בודק.
111. חייל שהעיד, בידעין, בשבועה או בהן צדק עדות שקר לפני בית דין צבאי או לפני שופט־חוקר, דינו — מאסר שבע שנים.
112. חייל שהעיד בידעין עדות שקר לפני קצין שיפוט כשהוא דן בדיון משמעותי, לפני ועדת חקירה לפי סעיף 537 או לפני אדם אחר המוסמך לפי חוק זה לגבות עדות מפי אותו חייל, דינו — מאסר שנתיים.
113. חייל שבעדותו בפני בית דין צבאי סתר בפרט חשוב עדות קודמת שהעיד לפני בית דין צבאי אחר או לפני כל בית משפט אחר או לפני שופט־חוקר או קצין בודק, או שבעדותו לפני שופט־חוקר סתר בפרט חשוב עדות קודמת שהעיד לפני קצין בודק, והוכח לבית הדין כי היתה בזה כוונה להונות את מי שלפניו ניתנה עדות מן העדויות כאמור, דינו — מאסר שנתיים, ואין נפקא מינה את מי ממקבלי העדויות התכוון הנאשם להונות.
114. חייל שעצר אדם שלא כדין או החזיקו במשמורת שלא כדין, דינו — מאסר שלוש שנים.

רשלנות
לנבי העורות

האשמת שוא

ידועות כוזבות

עבירות לנבי
כתי דין צבאיים

עבירות לנבי
שופט־חוקר
ואחרים

עדות שקר
בבית דין

עדות שקר
שלא בבית דין

עדויות סותרות

מעצר שלא כדין

115. חייל שלא קיים הוראות חוק זה, או פקודות הצבא, החלות על עצירתו של אדם או על החזקתו במשמורת ועל הבאתו לדין, דינו — מאסר שמונה עשר חודש.
- עבירות
בקשר למעצר
116. חייל שנדרש כדין להחזיק חייל אחר במשמורת, או לשימו במשמורת, ולא עשה זאת, דינו — מאסר שנתיים.
- סירוב להחזיק
במשמורת
117. חייל שנדרש כדין לסייע להחזיק חייל אחר במשמורת או לשימו במשמורת ולא עשה זאת, דינו — מאסר שנה.
- סירוב לסייע
להחזיק
במשמורת
118. חייל שהפריע להחזיק חייל במשמורת או לשימו במשמורת, דינו — מאסר שלוש שנים.
- הפרעה להחזקה
במשמורת
119. חייל שהשתמש באלימות, או שאיים להשתמש באלימות, כלפי אדם אחר כדי לאלצו להעיד או למסור אמרה בעבירה, דינו — מאסר שלוש שנים; השתמש באמצעים בלתי כשרים אחרים כדי לאלץ אדם להודות באשמה בעבירה, דינו — מאסר שנה.
- שימוש באמצעים
בלתי כשרים
לצורך חקירה
120. חייל ששחרר, שלא ברשות, אדם הנתון למשמורתו או למשמורת של חייל אחר, או שהניח לאותו אדם שיימלט, דינו — מאסר שלוש שנים.
- שחרור
ממשמורת
121. חייל שנמצא כדין במשמורת הצבא ונמלט או ניסה להימלט ממנה לפני ששוחרר מאותה משמורת, דינו — מאסר שנתיים.
- בריחה
ממשמורת
122. חייל שבמזיד לא קיים פקודה שניתנה לו מאת מפקד תוך מילוי תפקידו, או שסירב לקיימה בין בדיבור ובין בהתנהגות, דינו — מאסר שלוש שנים; עבר את העבירה תוך פעולה קרבית של יחידתו, דינו — מאסר שבע שנים, ואם עבר את העבירה בפעולה קרבית נוכח האויב, דינו — מאסר חמש עשרה שנה.
- סירוב
לקיים פקודה
123. חייל שלא קיים פקודה שניתנה לו על ידי מפקד, דינו — מאסר שתי שנים; עבר את העבירה תוך פעולה קרבית של יחידתו, דינו — מאסר עשר שנים.
- אי קיום
פקודה
124. חייל שקיים ברשלנות פקודה או הוראה שניתנה לו, או שהתרשל במילוי תפקידו בצבא, דינו — מאסר שנה; מפקד יחידה או חייל בדרגת סמל ומעלה שעבר עבירה כאמור, דינו — מאסר שנתיים.
- התרשלות
125. לא ישא חייל באחריות פלילית לפי הסעיפים 122, 123 ו-124 אם ברור וגלוי שהפקודה שניתנה לו היא לא חוקית.
- אין חובה
לקיים פקודה
בלתי חוקית
126. חייל שהפריע לשוטר צבאי במילוי תפקידו, דינו — מאסר שנתיים.
- הפרעה
לשוטר צבאי
127. חייל שנדרש לסייע לשוטר צבאי במילוי תפקידו ולא עשה זאת, דינו — מאסר שנה.
- סירוב לסייע
לשוטר צבאי
128. חייל שהשתתף בקטטה, או שהתנהג בצורה פרועה במקום ציבורי, דינו — מאסר שנה.
- התנהגות
פרועה
129. חייל שהתנהג התנהגות מבישה, דינו — הורדה בדרגה.
- התנהגות
מבישה
130. חייל בדרגת סמל או בדרגה גבוהה מזו שהתנהג באופן שאינו הולם את דרגתו או את עמדתו בצבא, דינו — הורדה בדרגה, ועל אף האמור בחוק זה אין להטיל במקומה עונש מחבוש.
- התנהגות
שאינה הולמת

131. חייל המתחזה כבעל דרגה שאינה שלו, או כבעל תפקיד בצבא, מבלי שהוא רשאי לעשות זאת, או עונד סימן או תג צבאי ואינו מוסמך לענדו, דינו — מאסר שנה. התחזות
132. חייל אשר עשה מעשה או התנהג באופן שפגע או עשוי היה לפגוע בסדר הטוב של הצבא או במשמעתו, ואין המעשה מהווה עבירה צבאית אחרת, דינו — מאסר שנה. פגיעה במשמעת
133. חייל שלא קיים הוראה מפקודות הצבא, מפקודות קבע, מפקודות שגרה או מפקודות כלליות אחרות שפורסמו בכתב בהתאם לנוהג הצבאי או שהתירשל בקיום הוראה כזו, דינו — מאסר שנה, לענין סעיף 8 לפקודת החוק הפלילי, 1936 ג, רואים גם את הפקודות המנויות בסעיף זה שאינן פקודות הצבא כאילו הן דינים. אי קיום הוראות המחייבות בצבא
134. (א) חייל שידע כי חייל אחר זומם או מנסה לעבור עבירה צבאית שענשה עולה על שלוש שנים מאסר, ולא פעל באופן סביר כדי למנוע את עשייתה או השלמתה, דינו — אי מניעת עבירה
- (1) אם העונש שנקבע על העבירה הוא מוות או מאסר עולם — מאסר עשר שנים ;
- (2) אם העונש שנקבע על העבירה הוא מאסר לזמן קצוב — מאסר שלא יעלה על מחצית תקופת המאסר שעבריין צפוי לה על העבירה אך לא יותר משלוש שנים.
- (ב) מבלי לפגוע בכלליות האמור בסעיף קטן (א) ומבלי להוציא מקרי קרבה אחרים נקבע בזה, כי בן-זוג, הורה, צאצא, אח או אחות של חייל שזמם או ניסה לעבור עבירה כאמור בסעיף קטן (א), אשר לא הודיעו לרשויות המוסמכות על המזימה או הנסיון — אין רואים אותם כאילו לא פעלו באופן הנדרש לפי אותו סעיף קטן.
135. חייל שקשר קשר עם אדם אחר לעבור עבירה צבאית יהיה צפוי — קשר לעבור עבירה
- (1) למאסר עולם, אם העונש הצפוי לחייל העובר את העבירה שלשמה נקשר הקשר (להלן — העונש העיקרי) הוא מוות ;
- (2) למאסר עשרים שנה, אם העונש העיקרי הוא מאסר עולם ;
- (3) למחצית העונש העיקרי, אם העונש העיקרי הוא מאסר לתקופה קצובה ;
- (4) לעונש העיקרי, אם העונש העיקרי הוא אחר.
- חלק ג' — דין משמעת**
136. חייל, שדרגתו למטה מדרגת סגן אלוף, שהואשם בעבירה צבאית וענשה אינו עולה על מאסר שלוש שנים, תהא לקצין שיפוט הסמכות לדונו דין משמעתי לפי הוראות חלק זה. תחולת הדין המשמעתי
137. קצין יועמד לדין משמעתי לפני קצין שיפוט שדרגתו גבוהה מדרגת הנאשם שתי דרגות לפחות, אם לא הורה הרמטכ"ל, או מי שהוסמך לכך על ידיו, הוראה אחרת בענין זה. דין משמעתי לגבי קצין
138. חייל שאינו קצין יועמד לדין משמעתי לפני קצין שיפוט זוטר, אם לא הורה הרמטכ"ל, או מי שהוסמך לכך על ידיו, להעמידו לפני קצין שיפוט בכיר. דין משמעתי לגבי חייל שאינו קצין
139. קצין שיפוט לא ידון בתלונה על חייל, אלא באחד המקרים האלה : סמכותו של קצין שיפוט
- (1) החייל נמנה עם יחידה הנתונה לפיקודו ;
- (2) הוענקה לו על ידי הרמטכ"ל סמכות של קצין שיפוט לפי סעיף 1 לגבי החייל או לגבי העבירה.

¹ ע"ר 1936, תוס' 1 מס' 652, עמ' 263.

140. מי שחוק זה חל עליו לפי סעיף 8 (2) ו-(3) לא יועמד לדין משמעתי אלא אם הורה על כך הרמטכ"ל, באופן כללי או לסוג מסויים של עבירות או של בני אדם.
141. קצין שיפוט זוטור שהובאה לפניו תלונה על חייל הנאשם בעבירה שהוא מוסמך לדון בה, יעשה אחת מאלה:
- (1) יבטל את התלונה;
 - (2) ידון בה בעצמו;
 - (3) יעבירה, כל עוד לא גזר דינו של הנאשם או לא זיכהו, לדיון לפני קצין שיפוט בכיר, בהתאם לפקודות הצבא.
142. קצין שיפוט בכיר שהובאה לפניו תלונה על חייל הנאשם בעבירה שהוא מוסמך לדון בה, יעשה אחת מאלה:
- (1) יבטל את התלונה;
 - (2) ידון בה בעצמו;
 - (3) יעבירה, כל עוד לא גזר דינו של הנאשם או לא זיכהו, לדיון לפני מפקדו בהתאם לפקודות הצבא, או לשפיטה לפני בית דין צבאי.
143. קצין שיפוט שהובאה לפניו תלונה שהוא אינו מוסמך לדון בה, יעבירה לקצין שיפוט בכיר בהתאם לפקודות הצבא, ואם היה בעצמו קצין שיפוט בכיר — יעבירה לשפיטה לפני בית דין צבאי.
144. קצין שיפוט לא יבטל תלונה לפי הסעיפים 141 או 142 אלא אם נוכח שאין מקום להאשמה או אם יש נסיבות אחרות המצדיקות, לדעתו, את ביטולה; ביטל קצין שיפוט תלונה כאמור — יפרט את נימוקיו לכך ויודיעם לממונים עליו, לפי פקודות הצבא.
145. ביטול תלונה על ידי קצין שיפוט לא תשמש מניעה לחזור ולדון בה, בהתאם לפקודות הצבא.
146. קצין שיפוט בכיר יכול להעביר לעצמו לדין משמעתי כל תלונה שקצין שיפוט אחר הנמנה עם יחידה הנתונה לפיקודו רשאי לדון בה, חוץ מתלונה שאותו קצין השיפוט האחר רשאי לדון בה בתוקף סמכותו על פי פסקה (2) לסעיף 139.
147. מפקד שאליו הועברה תלונה לפי סעיף 142 (3), וקצין שיפוט בכיר שהעביר לעצמו תלונה לפי סעיף 146, יהיו לו כל הסמכויות הנתונות לקצין שיפוט בכיר, חוץ מן הסמכות להעבירה למפקד גבוה ממנו.
148. חייל שהועמד לדין משמעתי לפני קצין שיפוט זוטור, רשאי לבקש שדינו יועבר לקצין שיפוט בכיר, בהתאם לפקודות הצבא, וקצין שיפוט זוטור חייב למלא אחרי הבקשה.
149. קצין שהועמד לדין משמעתי לפני קצין שיפוט בכיר, רשאי לבקש שדינו יועבר למפקדו של אותו קצין שיפוט, בהתאם לפקודות הצבא, והמפקד שנתבקש כך חייב למלא אחרי הבקשה.
150. חייל שהועמד לדין משמעתי לפני קצין שיפוט בכיר שלא על פי בקשתו, רשאי לבקש שהתלונה תועבר לבית דין צבאי, וקצין שיפוט בכיר חייב למלא אחרי הבקשה.
151. הועברה תלונה לשפיטה בבית דין צבאי, בין על פי בקשת הנאשם ובין שלא על פי בקשתו, והעבירה נתונה לדין משמעתי, רשאי ראש המחוז השיפוטי, לאחר קבלת חוות דעתו

של פרקליט צבאי, להורות שהתלונה תידון בדיון משמעתי על ידי מפקדו של הקצין שהורה על ההעברה, או על ידי קצין שיפוט בכיר אחר אשר אליו תועבר התלונה.

152. קצין שיפוט זוטר יכול להטיל אחד הענשים האלה:

(1) אתראה;

(2) ריתוק למחנה או לאניה עד שבעה ימים;

(3) הפקעת משכורת עד רבע ממשכורתו של הנידון בכל חודש במשך ששה חדשים, ובלבד שכל הסכום שיופקע לא יעלה על עשרים לירות ואם הנידון הוא חייל בשירות חובה — על שלוש לירות;

(4) גזיפה;

(5) מחבוש עד שבעה ימים.

153. קצין שיפוט בכיר יכול להטיל אחד הענשים האלה:

(1) אתראה;

(2) ריתוק למחנה או לאניה עד עשרים ושמונה יום;

(3) הפקעת משכורת עד רבע ממשכורתו של הנידון בכל חודש במשך ששה חדשים, ובלבד שכל הסכום שיופקע לא יעלה על ארבעים לירות ואם הנידון הוא חייל בשירות חובה — על שש לירות;

(4) גזיפה;

(5) גזיפה חמורה;

(6) מחבוש עד שלושים וחמישה יום;

(7) הורדה בדרגה, בתנאי שדרגת הנאשם אינה למעלה מדרגת סמל ראשון.

154. קצין שיפוט רשאי להטיל קנס במקום הפקעת משכורת, אם הוא סבור כי בנסיבות הענין מן הראוי לעשות כן, ובלבד שהקנס לא יעלה על הסכום המכסימלי שהוא מוסמך להפקיע.

קנס במקום
הפקעת משכורת

155. קצין שיפוט שהובא לפניו חייל לדין, ומצאו אשם בעבירה, יכול לחייבו, נוסף לכל עונש, בתשלום פיצויים על הנזק שנגרם עקב העבירה; אך אין קצין שיפוט זוטר יכול לחייב נאשם בתשלום פיצויים בסכום העולה על שש לירות, ואין קצין שיפוט בכיר יכול לחייב נאשם בתשלום פיצויים בסכום העולה על ארבעים וחמש לירות.

חיוב בפיצויים

156. קצין שיפוט שהטיל על חייל מחבוש, רשאי לצוות בפסקו, כי העונש יהיה על תנאי, ויהיה תלוי ועומד לתקופה שנקבעה בפסקו, ובלבד שלא תעלה על שנתיים מיום הפסק.

מתכוש על תנאי

157. מי שהוטל עליו עונש על תנאי ותוך התקופה שנקבע בפסק הורשע בעבירה מסוג העבירה שעליה נענש, או בעבירה אחרת הנתונה לדיון משמעתי ושקצין השיפוט בפסקו היתנה בה את ביצוע העונש, יבוצע העונש על תנאי על פי פסק של קצין השיפוט שדן בעבירה שנעברה לאחורנה.

ביצוע העונש
המותנה

158. הרמטכ"ל רשאי לקבוע בכתב, בדרך כלל או למקרה מסויים, סייגים לסמכויות הנתונות לקצין שיפוט, ומשנקבעו — רואים אותם כאילו נקבעו בחוק זה.

סייגים לסמכות

159. קצין שיפוט לא ידון נאשם ולא יגבה עדויות אלא בפניו; בתחילת הדיון יקרא בפניו את דברי התלונה, ולפני מתן הפסק יתן לו הזדמנות להשמיע את דברו.

סדרי הדיון
המשמעתי

160. תם הדיון ולא החליט קצין השיפוט לבטל את התלונה, יפסוק בה, ואם נמצא הנאשם אשם — יקבע את עונשו.
161. קצין שיפוט לא יהיה כפוף לדיני הראיות, ויפעל בדרך הנראית לו מועילה ביותר לבירור התלונה; והוא, כשאין בחוק זה או בפקודות הצבא הוראה אחרת בענין זה.
162. קצין שיפוט שפסק או אישר בערר עונש שאינו על תנאי, אינו רשאי להפסיק או לעכב את ביצוע העונש, אלא אם היה צורך בכך מחמת פעולה קרבית או הפלגת כלי שיט או מחמת סיבות דומות או אם הוגש ערר לפי סעיף 163; הפסיק או עיכב ביצועו של העונש — יקבע את המועד להמשך ביצועו, ובלבד שהמועד לא יעלה על תשעים יום מיום ההפסקה או העיכוב.
163. חיל שהוטל עליו עונש בדין משמעתי רשאי, תוך שלושה ימים מיום שהודיעו לו את הפסק, להגיש עליו ערר לפני קצין שיפוט בכיר הממונה, לפי פקודות הצבא, על מטיל העונש.
164. ערר יימסר בכתב לידי המפקד הישיר של העורר, והוא יעבירנו לתעודות.
165. קצין שיפוט שהוגש לפניו ערר רשאי לעשות אחת מאלה:
- (1) לדחות את הערר;
 - (2) לבטל את ההרשעה והעונש;
 - (3) לאשר את ההרשעה ולהפחית את העונש או להגדילו בתחום סמכותו כקצין שיפוט, ובלבד שלא יגדיל את העונש כל עוד לא נתן לעורר הזדמנות להשמיע דברו.
166. עונש שהוחל בביצועו על פי פסק שעוררו עליו והוא אושר בערר, רואים כאילו התחיל ביצועו על פי הפסק שניתן בערר.
167. הוטל עונש בדין משמעתי, רשאי הרמטכ"ל לבטלו, או לשנותו באחת הדרכים הבאות:
- (1) היה העונש הורדה בדרגה — יחליפנו במחבוש או בעונש אחר מהענשים המנויים בסעיף 22;
 - (2) היה העונש מחבוש — יקטין את תקופתו או יחליפנו בעונש אחר מהענשים המנויים בסעיף 22;
 - (3) היה העונש הפקעת משכורת או קנס — יקטין את שיעור ההפקעה או הקנס;
 - (4) היה העונש ריתוק למחנה או לאניה — יקטין את תקופתו או יחליפנו באחד הענשים המנויים בסעיף 22.
168. הפרקליט הצבאי הראשי רשאי לבטל כל פסק שניתן בדין משמעתי אם, לפי דעתו, קרה אחד מאלה:
- (1) קצין השיפוט לא היה מוסמך לדון בעבירה;
 - (2) קצין השיפוט לא היה מוסמך להטיל את העונש;
 - (3) קצין השיפוט לא היה מוסמך לדון את הנאשם;
 - (4) הדיון המשמעתי התנהל באופן הפוגע בסדרי הדין שנקבעו לפי חלק זה.
169. מי שהובא לדין משמעתי על מעשה פלוגי וחוייב או זוכה, לא יובא שנית לדין משמעתי על אותו מעשה, מלבד אם בוטל הפסק לפי סעיף 168.

170. לא יובא חייל לדין משמעתי אם עברו שלוש שנים מיום ביצוע העבירה, ופסק שניתן בדין משמעתי לא יבוצע אם עברו שלוש שנים מיום נתינתו. חתיישנות
171. (א) מי שנשפט על מעשה פלוני בבית דין צבאי או בכל בית משפט אחר לא יובא עליו לדין משמעתי. דיו משמעתי ושפיטה
- (ב) אין רואים פסק בדין משמעתי כמעשה בית דין לגבי בית דין צבאי או כל בית משפט אחר, אולם לא יובא אדם לדין לפני בית דין צבאי על עבירה שנידון עליה בדין משמעתי, אלא על פי הוראה בכתב של ראש המחוז השיפוטי שתינתן לאחר קבלת חוות דעת של פרקליט צבאי, ולא יובא לדין על עבירה כאמור לפני בית משפט אחר אלא בהסכמת פרקליט המדינה.
172. מעשה שנפסק עליו בדין משמעתי והובא עליו הנאשם לדין לפני בית דין צבאי או לפני כל בית משפט אחר — הפסק בדין המשמעתי בטל. שפיטה מבטל פסק בדין משמעתי
173. אדם שעבר עבירה בהיותו נמנה עם הכוחות הסדירים של הצבא ולאחר ביצוע העבירה חדל מהיות נמנה כך, לא יועמד לדין משמעתי על אותה עבירה. דיו חייל לשעבר
174. לא יידון איש מילואים בדין משמעתי על עבירה שעבר כשהוא בשירות, אלא אם הובא לדין לא יאוחר מאשר תוך שלושה חדשים מאותו השירות שבו עבר את העבירה. דיו משמעתי של איש מילואים בשירות
175. לא יידון איש מילואים בדין משמעתי על עבירה שעבר שלא בשירות, אלא אם הובא לדין עליה לא יאוחר מאשר תוך שנים עשר חודש מיום ביצוע העבירה. דיו משמעתי של איש מילואים שלא בשירות
176. לא יידון איש מילואים בדין משמעתי אלא כשהוא בשירות ולפני מפקד שגם הוא בשירות. דיו משמעתי רק בשירות

חלק ד' — המוסדות המשפטיים

פרק ראשון : המנגנון המשפטי

177. (א) יתמנו בצבא פרקליטים צבאיים, ומהם אחד שיהיה הפרקליט הצבאי הראשי. מינוי פרקליטים ופרקליט צבאי ראשי
- (ב) לא יתמנה פרקליט צבאי ראשי אלא קצין בעל נסיון משפטי של שש שנים לפחות ; ולא יתמנה פרקליט צבאי אלא קצין בעל נסיון משפטי של שתי שנים לפחות.
- (ג) הפרקליט הצבאי הראשי יתמנה על ידי שר הבטחון על פי המלצת הרמטכ"ל ; שאר הפרקליטים הצבאיים יתמנו על ידי הרמטכ"ל על פי המלצתו של הפרקליט הצבאי הראשי.
178. הפרקליט הצבאי הראשי —
- (1) הוא יועצו של הרמטכ"ל ושל שאר שלטונות הצבא בכל עניני חוק ומשפט ;
 - (2) מפקח על השלטת המשפט בצבא, למעט פיקוח על בתי הדין הצבאיים והנהלתם ;
 - (3) מפקח פיקוח משפטי על הדיון המשמעתי ;
 - (4) רשאי לצוות על עריכת חקירה מוקדמת בכל מקרה שלדעתו נעברה עבירה שבית דין צבאי מוסמך לדון בה ;
 - (5) ימלא כל תפקיד אחר המוטל עליו לפי כל דין ולפי פקודות הצבא ;
- בכל אלה ייעזר בפרקליטים הצבאיים, בתובע הצבאי הראשי, בסניגור הצבאי הראשי ובשאר הקצינים המשפטיים.

179. פרקליט צבאי ימלא כל תפקיד המוטל עליו לפי כל דין ולפי פקודות הצבא, וכשהוא ממלא את תפקידו במחוז שיפוטי מסויים יהיה גם יועצו של מפקד אותו מחוז בכל עניני חוק ומשפט.
180. הרמטכ"ל, בהמלצתו של הפרקליט הצבאי הראשי, ימנה קצינים בעלי הכשרה משפטית להיות קצינים-משפטאים.
181. (א) הרמטכ"ל, או מי שהוסמך לכך על ידיו, ימנה, בהמלצתו של הפרקליט הצבאי הראשי, קצינים לתפקיד תובע צבאי; את אחד מהם, שהוא בעל נסיון משפטי של שנתיים לפחות, ימנה תובע צבאי ראשי.
- (ב) תובע צבאי יערוך ויגיש כתבי-אישום וכתבי ערעור לפי חוק זה, ילמד קטיגוריה לפני בתי הדין הצבאיים ולפני שופטים-חוקרים וימלא כל תפקיד אחר שיוטל עליו לפי כל דין ולפי פקודות הצבא.
182. הרמטכ"ל, בהמלצתו של הפרקליט הצבאי הראשי, ימנה קצינים-משפטאים להיות סניגורים בבתי הדין הצבאיים (להלן — סניגורים צבאיים); את אחד מהם, שהוא בעל נסיון משפטי של שנתיים לפחות ימנה סניגור צבאי ראשי.

פרק שני : בתי הדין הצבאיים

סימן א' — הוראות כלליות

183. אלה בתי הדין הצבאיים לענין חוק זה :
- (1) בתי הדין של ערכאה ראשונה :
- (א) בית דין צבאי מחוזי,
 (ב) בית דין צבאי ימי,
 (ג) בית דין צבאי מיוחד,
 (ד) בית דין שדה ;
- (2) בית הדין הצבאי לערעורים.
184. בעניני שפיטה — אין על שופט צבאי מרות זולת מרותו של הדין ואין הוא נתון למרות כל שהיא של מפקדיו.

סימן ב' — שופטי הקבע של בתי הדין הצבאיים

185. נשיא המדינה, בהמלצת הרמטכ"ל שתובא לפניו על ידי שר הבטחון, ימנה קצין להיות נשיא בית הדין הצבאי לערעורים ולעמוד בראשו.
186. (א) הרמטכ"ל, בהמלצת נשיא בית הדין הצבאי לערעורים, ימנה קצין להיות נשיא בית הדין הצבאי המיוחד ולעמוד בראשו, וכן קצין להיות נשיא בית דין צבאי מחוזי ולעמוד בראשו.
- (ב) יכול שיתמנה קצין אחד להיות נשיא כאמור ליותר מבית דין צבאי מחוזי אחד וכן להיות נשיא גם לבתי דין כאמור וגם לבית הדין הצבאי המיוחד.

187. הרמטכ"ל, בהמלצת נשיא בית הדין הצבאי לערעורים, ימנה —

(1) שופטים צבאיים־משפטיים לכהן כשופטים־משפטיים בבית הדין הצבאי לערעורים ;

(2) שופטים צבאיים־משפטיים לכהן כשופטים־משפטיים בבית הדין הצבאי המיוחד ובבתי הדין הצבאיים המחוזיים.

188. לא יתמנה חייל לכהן בתפקידים המנויים להלן, אלא אם הוא בעל תקופת נסיון משפטי כמפורש בצדו —

כשירות

(1) שופט־משפטי בבית הדין הצבאי לערעורים — שש שנים ;

(2) נשיא של בית דין צבאי מחוזי או מיוחד — ארבע שנים ;

(3) שופט־משפטי בבית הדין הצבאי המיוחד או בבתי הדין הצבאיים המחוזיים — שתי שנים.

189. מי שנתמנה לראשונה לאחד התפקידים המנויים בסעיף 188, מותר לבטל את מינויו בכל עת תוך שתי שנים מיום המינוי. בתום תקופה זו יהיה כל מינוי, בין ראשון ובין חוזר, לאחד התפקידים האמורים, מינוי של קבע לתקופות אלה :

פגיעות לאחר
תקופת נסיון

(1) עשר שנים — לשופט־משפטי בבית הדין הצבאי לערעורים ;

(2) שבע שנים — לנשיא בית דין צבאי מחוזי או מיוחד ;

(3) חמש שנים — לכל שופט אחר.

190. מי שיש לו מינוי של קבע אין לבטל את מינויו שלא בהסכמתו לפני תום התקופה הקבועה בסעיף 189, אלא אם —

ביטול מינויים

(1) פרש משירותו בצבא בהתאם להוראות חוק שירות הקבע בצבא־הגנה לישראל (גימלאות), תשי"ד — 1954¹ ;

(2) הרמטכ"ל העבירו מתפקידו על סמך המלצתו של בית דין משמעתי לפי סעיף 191 ;

(3) שוחרר מן הצבא מטעמי בריאות כאמור בסעיף 192.

191. (א) בית דין משמעתי, שחבריו הם שופט בית המשפט העליון שנתמנה לכך על ידי נשיאו ושני שופטים של בית הדין הצבאי לערעורים שנתמנו על ידי נשיאו וש אחד מהם, לפחות, הוא שופט צבאי־משפטי — יהיה רשאי להמליץ בפני הרמטכ"ל להעביר מכהונתו אדם המכהן באחד התפקידים המנויים בסעיף 188.

בית דין
משמעתי

(ב) בית הדין המשמעתי יחליט על סמך קובלנה שחוגש על ידי הפרקליט הצבאי הראשי, ויביא את המלצתו לזכות או לחובה לפני הרמטכ"ל ; בבירור הקובלנה יהיו לבית הדין המשמעתי כל הסמכויות שיש לבית דין צבאי מחוזי לפי חוק זה.

(ג) הפרקליט הצבאי הראשי רשאי להגיש קובלנה לבית הדין על קצין שנתמנה לאחד התפקידים המנויים בסעיף 188 על יסוד אחד מאלה :

(1) הקצין נהג שלא כהלכה במילוי תפקידו ;

(2) הקצין התנהג באופן שאינו הולם את מעמדו כשופט בישראל או כקצין בצבא ;

(3) הקצין הורשע על עבירה שבנסיבות הענין יש בה משום קלון ;

(4) הקצין השיג את מינויו לתפקידו שלא כדין.

¹ ס"ח 168, תשי"ד, עמ' 179.

192. מי שמכהן באחד התפקידים המנויים בסעיף 188, רשאי הרמטכ"ל באישור שר הבטחון, לצוות על שחרורו מן הצבא על סמך חוות דעת רפואית של שלושה רופאים שנתמנו לכך על ידי שר הבריאות לפי בקשת הרמטכ"ל, כי נבצר מאותו קצין, מחמת מצב בריאותו, למלא את תפקידו.

מִשְׁפֵּט נגד
שופט־משפטי

193. מי שנתמנה לכהן באחד התפקידים המנויים בסעיף 188 —

(1) לא יהיה נתון לדין משמעתי לפי חלק ג' ;

(2) לא יועמד למשפט פלילי אלא לפני בית דין צבאי מיוחד, לאחר חקירה מוקדמת,

או בהתאם לסעיף 26 לחוק השופטים, תשי"ג — 1953.¹

סימן ג' — בית דין צבאי מחוזי ובית דין צבאי מיוחד

194. הרמטכ"ל רשאי לקבוע מוזן לזמן שחלק מכוחות הצבא, מסוייג על פי הנייתו או השתייכותו או בדרך אחרת, יהיה מחוז שיפוטי לענין חוק זה.

ראש מחוז
שיפוטי

195. ראש מחוז שיפוטי יהיה קצין שנתמנה לכך על ידי הרמטכ"ל. לא נתמנה קצין כאמור — יהיה ראש המחוז השיפוטי קצין שנקבע בהתאם לפקודות הצבא.

סמכות בית דין
צבאי מחוזי

196. בכל מחוז שיפוטי יהיה בית דין צבאי מחוזי, והוא יהיה מוסמך לשפוט כל חייל שאינו קצין בדרגת סגן אלוף ומעלה, הנאשם בעבירה שבית דין צבאי מוסמך לדון עליה לפי חוק זה, ושאינה עבירה שדינה מוות.

בית דין
צבאי מיוחד

197. יהיה בצבא בית דין צבאי מיוחד, והוא יהיה מוסמך לשפוט כל קצין בדרגת סגן אלוף ומעלה על כל עבירה שבית דין צבאי מוסמך לדון עליה לפי חוק זה, וכן כל חייל אחר הנאשם בעבירה שדינה מוות.

מינוי שופטים
צבאיים

198. הרמטכ"ל לגבי בית דין צבאי מיוחד, וראש המחוז השיפוטי לגבי בית דין צבאי מחוזי של מחוז, ימנו כל אחד בהמלצת נשיאו של אותו בית דין, מספר מספיק של חיילים שישבו בדין כשופטים צבאיים באותו בית דין, אך לא ימנה את עצמו לכך.

סדרי המינהל
של בית דין
צבאי מיוחד
ומחוזי

199. נשיאו של בית הדין הצבאי המיוחד ונשיאו של בית דין צבאי מחוזי, יקבעו כל אחד את סדרי המינהל של בית דינו.

הנשיא ירכיב
מותב בית דין

200. מותב של בית הדין הצבאי המיוחד ושל בית דין צבאי מחוזי ירכב על ידי נשיאו מתוך השופטים הצבאיים של אותו בית דין ומתוך השופטים הצבאיים-המשפטיים שנתמנו לפי סעיף 187 (2).

מספר חברי
בית דין

201. בית דין צבאי מחוזי ידון בשלושה ובית דין צבאי מיוחד ידון בשלושה או חמישה ; רוב חברי בית הדין יהיו קצינים.

הכֶּלֶט שופט
צבאי־משפטי

202. נשיא בית דין צבאי מחוזי או מיוחד המרכיב מותב בית דין יכלול בו שופט צבאי־משפטי אחד לפחות, זולת אם החליט, לאחר שעיין בחוות דעתו של פרקליט צבאי, שלא לכלול בו שופט כאמור. החליט הנשיא כך — ירשום את גימוקי החלטתו בכתב ההרכב.

שופט בדרגת
נאשם
שהוא טוראי

203. (א) נאשם שהוא טוראי רשאי לבקש, בדרך הקבועה בסעיף 327 (ג), כי בהרכב בית הדין הצבאי המיוחד או המחוזי יכלול לפחות שופט אחד בדרגתו.

¹ ס"ח 132, תשי"ג, עמ' 144.

(ב) הורכב מותב של בית דין צבאי מיוחד או מחוזי לשפוט נאשם שהוא טוראי, ולא נכלל בו שופט צבאי טוראי, רשאי הנשיא, בהרכיבו את בית הדין, לקבוע שופט מועמד בדרגת טוראי שיבוא במקום אחד משופטי בית הדין שצויין להחלפה על ידי הנשיא במקרה שהנאשם יבקש לכלול בהרכב בית הדין שופט בדרגתו.

204. מותב של בית דין צבאי מיוחד יוזמן על ידי הרמטכ"ל, ומותב של בית דין צבאי מחוזי יוזמן על ידי ראש המחוז השיפוטי.

הרשות המזכנת

סימן ד' — בית דין צבאי ימי

205. לבית דין צבאי ימי תהיה אותה סמכות שפיטה הנתונה לבית דין צבאי מחוזי.

סמכות בית דין צבאי ימי

206. נמצא כלי שיט של הצבא מחוץ למימי חופין של ישראל, והואשם אחד מפקודיו של מפקד כלי השיט בעבירה שבית דין צבאי ימי מוסמך לדונו עליה, והמפקד משוכנע כי כלי השיט לא ישוב למימי חופין של ישראל לפני תום 21 יום, והוא סבור שדחיית המשפט עלולה לגרום נזק חמור למשמעת בכלי השיט, רשאי הוא להרכיב ולזמן בית דין צבאי ימי.

אימתי מרכיבים בית דין צבאי ימי

207. נמצא מספר כלי שיט של הצבא מחוץ למימי חופין של ישראל והם כפופים לפיקודו של מפקד אחד שנמצא באחד מכלי השיט, הסמכות להרכיב ולזמן בית דין צבאי ימי לגבי כל אחד מאותם כלי השיט תהיה בידי אותו מפקד בלבד.

סמכותו של מפקד שייטת

208. בית דין צבאי ימי יהיה של שלושה חיילים, שלפחות אחד מהם קצין.

מותב בית דין צבאי ימי

סימן ה' — בית דין שדה

209. בתי דין שדה יוקמו ויפעלו לפי חלק ו'.

בתי דין שדה

סימן ו' — בית הדין הצבאי לערעורים

210. בית הדין הצבאי לערעורים ישמע ערעורים מבתי הדין הצבאיים של ערכאה ראשונה.

בית הדין הצבאי לערעורים

211. נשיא בית הדין הצבאי לערעורים ממונה על סדרי המינהל של בית דין זה, והוא יקבע כללים לקביעת סדרי המינהל כאמור בסעיף 199.

סדרי המינהל של בית הדין הצבאי לערעורים

212. הרמטכ"ל, בהמלצת נשיא בית הדין הצבאי לערעורים, ימנה קצינים לכהן כשופטים צבאיים של בית הדין הצבאי לערעורים, ומספרם לא יפחת מעשרים ואחד; אך לא ימנה לכך את עצמו.

שופטי בית הדין הצבאי לערעורים

213. מותב של בית הדין הצבאי לערעורים יורכב על ידי נשיאו מתוך השופטים הצבאיים של אותו בית דין ומתוך השופטים הצבאיים המשפטיים שנתמנו לפי סעיף 187 (1).

הרכבת מותבי בית הדין הצבאי לערעורים

214. בית הדין הצבאי לערעורים ידון בשלושה, חוץ מן המקרים המנויים בסעיף 215.

מותב של שלושה

215. בכל אחד מהמקרים שלהלן ידון בית הדין הצבאי לערעורים בחמישה:

מותב של חמישה

(1) כשהערעור הוא על פסק דין המטיל עונש מוות;

(2) כשהפרקליט הצבאי הראשי סבור שיש צורך בהרכב כזה, מפני שכרוכה

בערעור שאלה משפטית שיש בה משום חידוש או שהיא בעלת חשיבות כללית.

או מפני סיבה אחרת;

(3) כשבית הדין בהרכב של שלושה החליט על כך, על פי בקשת המערער או על פי בקשת המשיב או ביזמת בית הדין.

216. כל אימת שבית הדין הוא של שלושה יהיו לפחות שנים מהם שופטים צבאיים-משפטיים; היה בית הדין של חמישה יהיו לפחות שלושה מהם שופטים צבאיים-משפטיים.
217. מותב של בית הדין הצבאי לערעורים יזומן על ידי נשיאו בצו התום על ידיו או מטעמו.

סימן ז' — הוראות שונות

218. בבית דין צבאי לא ישב שופט שדרגתו למטה מדרגת הנאשם; היו נאשמים בעלי דרגות שונות, לא ישב שופט שדרגתו למטה מדרגת הנאשם בעל הדרגה הגבוהה ביותר.
219. הוראת סעיף 218 לא תחול כשהנאשם הוא אדם שחוק זה חל עליו על פי הסעיפים 7 ו-8.
220. נשיאו של בית דין צבאי רשאי לכלול את עצמו במותביו.
221. השופט בעל הדרגה הגבוהה ביותר במותב בית הדין יהיה אב בית הדין; היו שופטים אחדים שדרגתם שווה וגבוהה משל יתר חברי בית הדין, או שהיו כולם בעלי דרגה שווה — המרכיב את המותב יקבע מי מהם יהיה אב בית הדין; ולעולם, אם נכלל בהרכב המותב נשיא אותו בית דין יהיה הוא אב בית הדין.
222. נשיאו של כל בית דין יכול להרכיב מותבים אחדים של בית דינו והם יכולים לשבת בעת ובעונה אחת.
223. לא יתמנה שופט צבאי חייל שנמצא חייב בדין בבית משפט, בבית דין צבאי או בכל בית דין אחר בעבירה שיש בה משום קלון, או חייל שמתנהלת נגדו חקירה על עבירה כזאת.
224. הורכב מותב של בית דין צבאי כדין, שום שינוי שחל לאחר הרכבתו במעמדו או בדרגתו של שופט או של הנאשם לא יפגע בחוקיות הרכבו.

חלק ה' — הליכי שפיטה

פרק ראשון: הליכים לפני המשפט

סימן א' — תלונה, מעצר וחיפוש

225. כל מקום בסימן זה המדבר בחייל שניתנו לו סמכויות מעצר, אין המונח "חייל" כולל אדם שחוק זה חל עליו על פי הסעיפים 6, 7, 8, 10 ו-11.

226. מפקד היודע, או שיש לו יסוד להניח, כי אחד מפקודיו עבר עבירה שאפשר לשפטו עליה בבית דין צבאי, יערוך תלונה או יורה על עריכת תלונה בשל העבירה, יחתום עליה ויביאנה לפני קצין שיפוט, הכל כפי שנקבע בפקודות הצבא.

227. חייל שנתמנה לפי פקודות הצבא להיות שוטר צבאי (להלן — שוטר צבאי) רשאי, בהתחשב עם פקודות הצבא —

(1) להשתמש לגבי כל חייל, ולגבי כל אדם אחר הנמצא במקום שבהחזקת הצבא או המפריע לפעולה של הצבא, בסמכויות הנתונות על פי הדין לשוטר לגבי כל אדם;

(2) לעצור ללא פקודת מעצר כל חייל כהגדרתו בסעיף 1 שאינו נותן ידיעות המספיקות לזהותו ;

(3) לעצור כל חייל כהגדרתו בסעיף 1 שיש לו עליו פקודת מעצר לפי כל דין, וכל אדם אחר שיש לו עליו פקודת מעצר שניתנה לפי חוק זה.

228. חייל היודע, או שיש לו יסוד להניח, כי חייל אחר הנמוך ממנו בדרגה עבר עבירה שאפשר לשפטו עליה בבית דין צבאי, רשאי לעצור אותו חייל ללא פקודת מעצר, אלא אם כן ידוע לו שמצוי באותו מקום מפקד יחידה שהחייל הנמוך בדרגה שייך אליה, או שוטר צבאי.

מעצר על ידי
גבוה בדרגה

229. קצין רשאי לעצור ללא פקודת מעצר כל חייל המשתתף במריבה, בקטטה או בהפרעת סדר, אף אם אותו חייל גבוה ממנו בדרגה.

מעצר על
הפרעת סדר

230. אין האמור בסעיפים 228 ו-229 בא לגרוע מהוראות פקודת הפרוצדורה הפלילית (מאסר וחיפושים)¹, או מהסמכויות הנתונות בידי שוטר צבאי על פי סעיף 227.

שמירת
הוראות אחרות

231. חייל שנעצר על ידי שוטר צבאי והוא מוחזק במעצר, יש לקבל עליו פקודת מעצר תוך זמן סביר ; לא ניתנה פקודת מעצר עד תום ארבעים ושמונה שעות מעת מעצרו — ישוחרר.

מעצר על ידי
שוטר צבאי ללא
פקודת מעצר

232. שוטר צבאי העוצר לפי חוק זה אדם שאינו חייל, חייב למסור אותו בהקדם האפשרי, ולא יאוחזר מעשרים וארבע שעות לאחר המעצר, לידי רשות אזרחית.

מסירת אדם
שאינו חייל
לרשות אזרחית

233. מי שנעצר כאמור בסעיפים 228 ו-229 יושם במקום מעצר צבאי, ואם הוא מוחזק במעצר יש לקבל עליו פקודת מעצר תוך זמן סביר ; לא ניתנה פקודת מעצר תוך עשרים וארבע שעות מעת מעצרו — ישוחרר.

מעצר על ידי
חייל אחר ללא
פקודת מעצר

234. קצין שיפוט רשאי לתת פקודת מעצר על חייל הנמוך ממנו בדרגה שנחשד או נאשם בעבירה ; פקודת המעצר תיערך בכתב ותיחתם על ידי קצין השיפוט.

פקודת מעצר של
קצין שיפוט

235. (א) קצין שיפוט שנתן פקודת מעצר כאמור בסעיף 234 יגישנה מיד, בהתאם לפקודות הצבא, לאישורו של קצין שיפוט אחר שדרגתו אינה למטה מדרגת סגן אלוף.
(ב) קצין שיפוט שאישר פקודת מעצר יודיע על כך מיד, בהתאם לפקודות הצבא, לפרקליט צבאי.

אישור
פקודת מעצר

236. תקפה של פקודת מעצר שניתנה לפי סעיף 234 יפקע בתום תשעים ושש שעות לאחר נתינתה, אלא אם כן אושרה לפני כן לפי סעיף 235.

תקפה של
פקודת מעצר
של קצין שיפוט

237. אין להחזיק חייל במעצר, לפי פקודת מעצר של קצין שיפוט שנתאשרה, יותר מחמישה עשר יום מיום נתינתה. אולם אם סבור נותן הפקודה כי יש צורך להאריך את המעצר, רשאי הוא, בהתאם לפקודות הצבא, לאחר אישורו של קצין שיפוט שדרגתו אינה למטה מדרגת סגן אלוף, להאריך את תוקף הפקודה לתקופה נוספת שלא תעלה על עשרה ימים כל פעם.

הארכת תוקף
פקודת מעצר

238. מי שנעצר על פי פקודת מעצר רשאי להגיש לפרקליט צבאי ערר על המעצר, כפי שייקבע בפקודות הצבא.

ערר על
פקודת מעצר

¹ חוקי א"י, כרך א', פרק 5"ג, עמ' 431.

239. פרקליט צבאי רשאי לבטל כל פקודת מעצר של קצין שיפוט, בין לפי ערר ובין ביזמת עצמו, ולצוות על שחרורו של העציר, אולם אם הוארכה פקודת המעצר על פי סעיף 237 תהיה סמכות זו נתונה לפרקליט הצבאי הראשי בלבד.
240. לא יאשר קצין שיפוט הארכה שניה או נוספת של פקודת מעצר לפי סעיף 237 אלא לאחר שקיבל חוות דעת בכתב מאת פרקליט צבאי.
241. תקופת מעצר מכוח פקודת מעצר של קצין שיפוט לא תעלה בכללה על שני חדשים, אלא אם הובא הנאשם לפני שופט-משפטי של בית הדין הצבאי לערעורים והוא נתן פקודת מעצר לתקופה נוספת, שיקבענה בכל פעם.
242. שופט-חוקר רשאי, בכל עת לאחר התחלת החקירה המוקדמת, ליתן פקודת מעצר על נאשם הנתון לחקירה ותקפה עד סיום החקירה, אולם אם בסיום החקירה החליט השופט החוקר להמליץ על העמדת העציר לדין תעמוד פקודת המעצר בתקפה עד תחילת הדיון, או עד ביטול הקובלנה לפי סעיף 299.
243. הורכב מותב של בית דין צבאי, רשאי אב בית הדין בכל עת ליתן פקודת מעצר על הנאשם ותקפה עד סיום המשפט באותה ערכאה, אם לא בוטלה לפני כן.
244. מי שמוסמך ליתן פקודת מעצר או לאשרה, רשאי, חלף זאת, לצוות על החזקת העציר במעצר-פתוח.
245. (א) לבית דין צבאי, לשופט-חוקר ולקצין שיפוט בכיר יהיו לגבי מקום צבאי הסמכויות הנתונות לשופט שלום על פי הסעיפים 16 ו-17 לפקודת הפרוצדורה הפלילית (מאסר וחיפוש), אלא שפקודת חיפוש לפי סעיף זה תהיה ערוכה אל שוטרים צבאיים. (ב) לקצין שיפוט זוטר יהיו הסמכויות האמורות בסעיף קטן (א) לגבי מקום שבפיקודו. (ג) לענין סעיף זה "מקום צבאי" — לרבות
- (1) מתקן או מפעל של המדינה ששר הבטחון קבעו, בכל דרך פרסום שמצא למתאים, כמקום צבאי לענין סעיף זה ;
- (2) דירתו של חייל כהגדרתו בסעיף 1 — אם הדירה היא במקום שבהחזקת הצבא, או שהיא בהחזקתו של חייל, או של החייל ובת-זוגו.
- (ד) הסמכות לפי סעיף זה באה להוסיף על סמכותו של מפקד, באשר הוא מפקד, לחפש אצל חייל מפקודו או במקום שבפיקודו על מנת להבטיח קיום פקודה חוקית.
246. שופט שלום הנותן פקודת חיפוש רשאי לערכה על שמו של שוטר צבאי או של שוטרים צבאיים, אם הוא סבור שהפקודה נחוצה לצורך הליך כל שהוא לפי חוק זה.
247. סמכות של שוטר לפי סעיף 18 לפקודת הפרוצדורה הפלילית (מאסר וחיפוש), תהיה נתונה גם לשוטר צבאי לגבי אדם המתחמק ממאסר או ממשמורת חוקית לפי חוק זה, וכן לגבי מעשה שאפשר להביא עליו לדין לפני בית דין צבאי, וזה נוסף לאמור בסעיף 227.
248. שוטר צבאי שעצר אדם או קיבל למשמרתו אדם שנעצר רשאי לערוך חיפוש אצל העציר בהתאם לאמור בסעיף 11 לפקודת הפרוצדורה הפלילית (מאסר וחיפוש).
249. לא ייערך חיפוש לפי חוק זה אלא בפני שני עדים מלבד המחפש, פרט למקרים דחופים ביותר.

250. הסעיפים 20, 21, 22, 26, 27, 28 ו-29 לפקודת הפרוצדורה הפלילית (מאסר וחיפושים), יחולו על חיפוש לפי חוק זה.

סימן ב' — בדיקה

251. אין להעמיד אדם לדין בפני בית דין צבאי אלא לאחר בדיקת העבירה על ידי קצין בודק או לאחר חקירתה על ידי שופט חוקר, הכל לפי העבירה; והוא, כשאין בחוק זה הוראה אחרת.

בדיקה או
חקירה לפני
רעמדה לדין

252. (א) אלה רשאים לשמש קצין בודק:

מי מוסמך לישמש
קצין בודק

(1) קצין שיפוט בכיר שקיבל תלונה על עבירה;

(2) קצין שנתמנה בכתב על ידי קצין שיפוט בכיר כאמור לערוך בדיקה באותה עבירה;

(3) שוטר צבאי שהפרקליט הצבאי הראשי הסמיכו בכתב, דרך כלל או למקרה מסויים, לערוך בדיקה.

(ב) פגם בכתב המינוי או בכתב ההסמכה אין בו כדי לפסול עדות שנגבתה בבדיקה שנערכה על פיהם, או כדי לגרוע מסמכויותיו של מי שנתמנה או שהוסמך בהם לפי חוק זה.

253. הועברה תלונה לשפיטה לפני בית דין צבאי על פי סעיפים 142, 143 או 150, תימסר הודעה על כך לפרקליט צבאי בהתאם לפקודות הצבא.

הודעה על
העברת תלונה
לשפיטה

254. (א) קצין שיפוט בכיר שקיבל תלונה, ולא הורה פרקליט צבאי שהתלונה תועבר אליו, יבדוק בעצמו את העבירה שבתלונה או יעבירה לקצין בודק אחר.

עריכת בדיקה
על ידי קצין

(ב) היתה התלונה נתונה לדיון משמעותי, לא יפעל הקצין כאמור, אלא אם החליט להעבירה לשפיטה לפני בית דין צבאי, או אם ביקש הנאשם שדינו יועבר לפני בית דין צבאי, הכל לפי האמור בחלק ג'.

255. מותר לבדוק עבירה ולערוך חקירה מוקדמת גם אם עדיין לא נמצא אדם חשוד בביצועה.

בדיקה וחקירה
מוקדמת גם
כשאין חשוד

256. (א) קצין בודק רשאי לגבות עדות מכל אדם שעדותו עשויה, לפי דעתו, לסייע לבידוק העובדות והנסיבות של המעשה המהווה את העבירה הנבדקת, והוא רשאי לחקור את העד ולרשום את דבריו.

סמכויות קצין
בודק

(ב) קצין בודק רשאי, לשם גילוי האמת, ליטול לידי או לצלם, כפי שימצא למתאים, ראיות חפציות או כל חומר או חפץ אחר, וכן לקחת מכל עד את טביעת אצבעותיו או לצלמו. אולם רשאי אדם לסרב לדרישת קצין בודק לפי סעיף זה אם יש בדבר כדי להפיל, או לספק חומר אישום נגד עצמו.

257. עד הנחקר על ידי קצין בודק חייב לומר דברי אמת, וחייב הוא להשיב על כל שאלה שנשאל בתהליך הבדיקה, ובלבד שאין בתשובה כדי להפיל.

חובה להעיד
ולומר אמת

258. הקצין הבודק יערוך פרוטוקול על כל פעולה שעשה לצורך הבדיקה, והוראות סעיף 3 לפקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות), יחולו על כל אמרה שנרשמה בה, כאילו היה כתוב באותו סעיף "הקצין הבודק" במקום המלים "פקיד המשטרה".

רישום עדויות

¹ חוקי א"י, כרך א', פרק קס"ד, עמ' 439.

259. לענין סעיף 258 דין אמרת הנאשם כדין עדות. אמרת נאשם
260. (א) קצין בודק שאינו יכול מכל סיבה שהיא לגבות עדותו של אדם רשאי להסמך בכתב קצין אחר לגבות עדות זו ; ו פגם בכתב ההסמכה אין בו כדי לפסול את העדות שנגבתה כאמור. ערות שלא בפני הקצין
- (ב) דין הקצין שהוסמך כדין קצין בודק לענין אותה עדות, ודין העדות לפניו כדין עדות לפני קצין בודק.
261. (א) חשוד או נאשם שנעצר, רשאי קצין בודק לצלמו ולקחת את טביעת אצבעותיו, ככל שיירדש לצורך הבדיקה. נאשם שנעצר
- (ב) חשוד או נאשם שנעצר, חייב הקצין הבודק להודיע לו את טיב האשמה שבה הוא נחשד או נאשם ; ולפני סיומה של בדיקה, שלפיה סבור קצין בודק כי יש להאשים בה אדם בעבירה, חייב הקצין הבודק להודיע לנאשם את טיב האשמה והעדויות שנגבו נגדו.
262. הודיע הקצין הבודק לנאשם את טיב האשמה וטרם מסר הנאשם אמרה או קרא עדים להגנתו, יסביר לו שהוא רשאי לעשות כן. הודעת זכות הנאשם
263. אין האמור בסעיף 261 בא לגרוע מסמכותו של הקצין הבודק, לקבל אמרות מן הנאשם או לגבות עדויות מטעם הנאשם או להרשות לו להיות נוכח בחקירת עדים או לחקורם, בכל שלב של הבדיקה ולפי ראות עיניו. סמכות לקבל אמרות בכל שטח
264. רשאי הנאשם, בין אם הודעה לו האשמה ובין אם לאו, לדרוש מאת הקצין הבודק לשמוע אותו ולהזמין ולשמוע עדים להגנתו, וכן לתת לו אפשרות לחקור חקירה שכנגד כל עד שהעיד לחובתו, אלא אם כן נגבתה העדות בפני הנאשם וניתנה לו אפשרות לחקור חקירה שכנגד. זכויות הנאשם בבדיקה
265. רצה נאשם למסור אמרה או לקרוא לעדים, יקבל הקצין הבודק את אמרתו, ואחרי כן יגבה את עדותם של העדים שהביא הנאשם, וכן העדים שהקצין הבודק הזמין לבדיקה לפי בקשת הנאשם במידה שהיה סבור שעדותם תועיל לגילוי האמת. עדי הנאשם
266. לא יגבה קצין בודק עדותו של אדם שהוא סבור, כי יש מקום להאשים אותו בעבירה, ולא יקבל ממנו אמרה אלא לאחר שהזהירו, בשפה שהנאשם שומע ובמלים פשוטות, ולאחר שראה שהאזהרה הובנה על ידיו. הזהרת נאשם
267. וזאת האזהרה : „אני עומד להאשים אותך בעבירה פלונית. האם יש ברצונך לומר דבר על האישום ? אין אתה חייב לומר מאומה אם אין רצונך בכך, ואולם כל מה שתאמר יירשם ויכול לשמש ראיה במשפטך“. תוכן האזהרה
268. נאשם או עציר המביע רצונו למסור אמרה, יזהירו הקצין הבודק תחילה ; נמסרה האמרה בטרם היה סיפק בידי הקצין הבודק להזהירו, או בטרם הגיע הקצין הבודק למסקנה כי יש מקום להאשימו בעבירה, ותוך כדי מסירת האמרה הגיע למסקנה זו, יזהירו בהודמנות הראשונה. הזהרת נאשם המביע רצונו למסור אמרה
269. נאשם או עציר המוסר אמרה, לא יחקר על ידי קצין בודק, ולא יישאל אלא שאלות הדרושות להבהיר את אמרתו. אין לחקור מי שמוסר אמרה
270. היו נאשמים אחדים בעבירה אחת ומסר אחד מהם אמרה, מותר להביאה לידיעת הנאשמים האחרים ובלבד שלא ידרשו להשיב או להגיב ; רצה אחד מהם להשיב או להגיב, יזהירו הקצין הבודק תחילה. אמרת נאשם, כשיש נאשמים אחרים

271. נאשם או עציר המביע רצונו למסור אמרה, ויש בידו להעלותה על הכתב בעצמו, יכתוב אותה בעצמו — לאחר שהוזהר כאמור — ובשפה שיבחר לו.	אמרה הנמסרת בכתב
272. נאשם או עציר המוסר אמרה בעל פה, ירשום בפניו הקצין הבודק בנוכחותו את דבר האזהרה שהוזהרו ואת אמרתו כלשונוה, בשפה שנמסרה, יקרא את הדברים לפניו, יתן לו הזדמנות לתקנם ויחתימו עליהם; סירב מוסר האמרה לחתום, ירשום הקצין הבודק את דבר הסירוב; נמסרה האמרה בשפה שאין הקצין הבודק שומעה, תירשם כלשונוה בידי מי שהקצין הבודק ימנה לשם כך.	אמרה הנמסרת בעל פה
273. קצין בודק אינו כפוף בבדיקתו לדיני הראיות הנהוגים בבתי הדין הצבאיים והרשות בידו לקבל ראיות לפי שיקול דעתו.	אי-כפיפות קצין בודק לדיני ראיות
274. פרטי הבדיקה שלא נקבעו בחוק זה ייקבעו בתקנות.	פרטי בדיקה אחרים
275. חומר הקירה או בדיקה שנתקבל על ידי אדם המוסמך לערכם לפי חוק זה או לפי כל דין אחר, רשאי קצין בודק להשתמש בו כחומר לבדיקתו, ודין אותו חומר כאילו נתקבל על ידיו במישרין.	חומר בדיקה שלא נגבה על ידי הקצין הבודק
276. קצין בודק שנתמנה על פי סעיף 252 (א) (2) יעביר את חומר הבדיקה מיד לאחר סיומה לידי קצין השיפוט הבכיר אשר מינה אותו; ושוטר צבאי שנתמנה על פי סעיף 252 (א) (3) שערך בדיקה, יעביר את חומר הבדיקה מיד לאחר סיומה לקצין שיפוט בכיר, בהתאם לפקודות הצבא.	סיום הבדיקה
277. חומר הבדיקה שסיים קצין שיפוט בכיר בעצמו או שקיבל אותו כאמור בסעיף 276 — יעבירונו עם התלונה לפרקליט צבאי.	העברת חומר בדיקה לפרקליט צבאי
278. פרקליט צבאי רשאי להורות כי תלונה תועבר אליו ללא עריכת בדיקה או תוך כדי בדיקתה.	העברת תלונה לפרקליט צבאי
279. הגיעה לפרקליט צבאי, בהתאם לסעיף 278 או בדרך אחרת, תלונה שהיא בסמכותו של בית דין צבאי מיוחד, או שקיבל תלונה בצירוף חומר בדיקה, כאמור בסעיף 277, וחומר הבדיקה מראה שהענין הוא בסמכותו של בית דין צבאי מיוחד — יעבירנה לפרקליט הצבאי הראשי.	ענין שבסמכות בית דין צבאי מיוחד
280. קיבל פרקליט צבאי תלונה בהתאם לסעיף 278, או בדרך אחרת, וסעיף 279 אינו חל עליה, יכול הוא לעשות אחת מאלה:	תלונה אחרת שקיבל פרקליט צבאי
<p>(1) להורות על עריכת בדיקה או על סיומה, על ידי אותו קצין בודק או על ידי קצין בודק אחר, לפי הענין;</p> <p>(2) לבטל את התלונה;</p> <p>(3) להמליץ בפני ראש המחוז השיפוטי כי התלונה תובא לדין משמעתי, כאמור בסעיף 151;</p> <p>(4) להורות לתובע צבאי להגיש כתב אישום על סמך התלונה גם ללא עריכת בדיקה בה.</p>	
281. קיבל פרקליט צבאי תלונה בצירוף חומר בדיקה כאמור בסעיף 277, הרי אם סעיף 279 אינו חל עליה, יכול הוא לעשות אחת מאלה:	תלונה אחרת בצירוף חומר בדיקה שקיבל פרקליט צבאי
(1) להחזיר את חומר הבדיקה לקצין שיפוט בכיר לשם השלמתו או לדאוג בכל דרך אחרת להשלמת חומר הבדיקה, אם לדעתו הוא טעון השלמה;	

- (2) לבטל את התלונה, אם לדעתו אין חומר הבדיקה מניח, מכל סיבה שהיא, מקום לעריכת כתב אישום ;
- (3) להמליץ בפני ראש המחוז השיפוטי כי התלונה טובא לדין משמעתי, כאמור בסעיף 151 ;
- (4) להורות לתובע צבאי להגיש כתב אישום על סמך חומר הבדיקה.

תלונה שקיבל
הפרקליט הצבאי
הראשי

282. הגיעה לפרקליט הצבאי הראשי תלונה כאמור בסעיף 278, 279 או בדרך אחרת, יכול הוא לעשות אחד הדברים האמורים בסעיף 280 או להורות על עריכת חקירה מוקדמת אף אם כבר נערכה בה בדיקה ; אולם אם היתה זו תלונה על עבירה שדינה מוות ולא החליט לבטלה יורה על עריכת חקירה מוקדמת.

מינוי שופט
חוקר

283. הורה הפרקליט הצבאי הראשי על עריכת חקירה מוקדמת, ימנה בכתב קצין משפטאי לשם עריכתה (להלן — שופט-חוקר).

התביעה בחקירה
מוקדמת

284. נתמנה שופט-חוקר, יגיש לו תובע צבאי קובלנה בחתימתו נגד הנאשם, וייצג את התביעה בחקירה המוקדמת.

התחלת חקירה
מוקדמת

285. בתחילת החקירה המוקדמת יקרא השופט החוקר לפני הנאשם, את הקובלנה, ולאחר קריאתה תצורף לפרוטוקול החקירה המוקדמת ותהווה חלק ממנו.

גביית עדויות
התביעה

286. לאחר קריאת הקובלנה יגבה השופט החוקר את עדות עדי התביעה.

אמרת הנאשם

287. (א) משנסתיימה גביית עדות עדי התביעה, יסביר השופט החוקר לנאשם, בלשון פשוטה כדי הבנת הנאשם, את מהות האשמה נגדו ויודיע לו שהוא זכאי להביא עדים לטובתו וכן למסור בעצמו אמרה, בשבועה או שלא בשבועה.

(ב) טרם שהודיע הנאשם את החלטתו בדבר מסירת אמרה, יסביר לו השופט החוקר, באופן שיובן לנאשם —

(1) שאין עליו חובה לומר דבר אלא זכות היא לו, אך כל מה שיאמר יירשם ויוכל לשמש עדות במשפטו ;

(2) שלא יתלה כל תקוה בכל הבטחה שהובטחה לו ולא יירא מכל איום שאיימו עליו על מנת להביאו לידי הודאה באשמה, אולם כל מה שיאמר יכול לשמש עדות במשפטו למרות ההבטחה או האיום.

עדי הסניגוריה
ועדות הנאשם

288. (א) הסביר השופט החוקר לנאשם כאמור בסעיף 287, יגבה את עדויותיהם של עדים שהוזמנו על ידי הנאשם שיש בידם להעיד על מסיבות הענין שעליו מבוססת הקובלנה או על צדקת הנאשם, ואת אמרת הנאשם.

(ב) מסר הנאשם אמרה בשבועה — דינו כדין עד הגנה.

כשרות הודאות
ואמרות הנאשם
שלא בחקירה
מוקדמת

289. אין בהוראות סעיפים 287 ו-288 כדי לגרוע מכשרותן של הודאתו או אמרתו של הנאשם שלא בחקירה מוקדמת לשמש ראיה לפי כל דין אחר.

קיום כתבי עדות

290. עדות בחקירה מוקדמת תיקרא באזני העד ותיחתם בידו וכיד השופט החוקר ; סירב עד לחתום על העדות, ירשום השופט החוקר את דבר הסירוב בכתב העדות ויחתום על הרישום. לענין זה — דין אמרת הנאשם שלא בשבועה כדין עדות.

כשרות אמרת
נאשם בחקירה
מוקדמת

291. (א) אמרת הנאשם בחקירה מוקדמת כשרה לשמש ראיה במשפט הנאשם, ודי בהגשת פרוטוקול החקירה המוקדמת, אם חתם עליה השופט החוקר כדין, לשם הוכחתה.

(ב) אמרת הנאשם כאמור בסעיף קטן (א) לא תשמש ראיה נגד נאשם אחר אלא אם כן נמסרה בשבועה.

כתב עדות של
ער כראיה כשרה

292. עד בחקירה מוקדמת שאי אפשר להביאו למשפט בבית דין צבאי משום שנפטר או נחמת חולשתו, מחלתו או העדרו מישראל, יהיה כתב־עדותו, אם הוא חתום כדין על ידי השופט החוקר, ראיה כשרה על תכנו אם נוכח בית המשפט, מתוך כתב־העדות או באופן אחר, כי העדות נגבתה בפני הנאשם, או שנקראה בפניו לפני מסירתו לדין, וכי ניתנה לו הזדמנות לחקור את העד חקירה נגדית.

293. עדות שיש יסוד להניח כי לא תהיה אפשרות לגבותה בזמן המשפט בבית דין צבאי מחשש למותו של העד או מחמת חולשתו, מחלתו או העדרו מישראל, והעדות אינה נגבית בחקירה מוקדמת, יכול הפרקליט הצבאי הראשי למנות בכתב שופט־חוקר לגבות אותה עדות בלבד, ודינה כדין עדות כאמור בסעיף 292.

עדות בפני
שופט־חוקר
שלא בחקירה
מוקדמת

294. (א) רשאי הפרקליט הצבאי הראשי להורות על עריכת חקירה מוקדמת שלא בפני הנאשם באחד המקרים האלה :

עריכת חקירה
מוקדמת שלא
בפני הנאשם

(1) אם אין ביכולתו של הצבא להביא את הנאשם לחקירה המוקדמת, ונראה לפרקליט הצבאי הראשי כי רצוי לגבות את עדותם של העדים על אף העדר הנאשם ;

(2) כשיש לפרקליט הצבאי הראשי טעם להאמין שנעברה עבירה, ושום אדם לא נאשם בה.

(ב) עדות בחקירה מוקדמת לפי סעיף זה, תצורף לפרוטוקול החקירה ויכול שופט־חוקר להסתמך עליה לשם החלטתו לפי סעיף 297 לאחר שהוקראה בפני הנאשם.

(ג) בחקירה מוקדמת לפי סעיף זה, מותר לגבות עדויות על אף האמור בסעיף 285, ובלבד שהקובלנה תיקרא בפני הנאשם מיד עם הופעתו בחקירה.

(ד) בחקירה מוקדמת לפי סעיף זה באינן נאשם, תוגש הקובלנה כאמור בסעיף 284 ללא ציון נאשם.

(ה) פרט לאמור בסעיפים הקטנים לעיל, נוהגים בחקירה מוקדמת לפי סעיף זה ככל האפשר לפי הוראות חוק זה כאילו היה הנאשם נוכח בחקירה.

295. אין חובה לערוך חקירה מוקדמת בדלתיים פתוחות, ורשאי השופט החוקר, לפי שיקול דעתו, לצוות על הוצאתו ממקום עריכת החקירה של כל אדם, שנוכחתו אינה חובה לפי חוק זה.

פוטביות חקירה
מוקדמת

296. הליכי החקירה המוקדמת, וגביית העדויות בה, שלא נקבעו בסימן זה, יהיו כהליכי הדיון בבית דין צבאי מחוזי בתיאומים המתאימים, ולענין זה דין השופט החוקר כדין אב בית הדין או בית הדין לפי הענין.

הליכי חקירה
אחרים

297. בסיומה של החקירה המוקדמת יחליט השופט החוקר אם יש מידה מספקת של הוכחות לכאורה המצדיקות את מסירת הנאשם לדין, או לא.

החלטת השופט
החוקר

298. שופט־חוקר שסיים חקירה מוקדמת יעביר את הקובלנה בצירוף חומר החקירה ואת החלטתו, לפרקליט הצבאי הראשי.

סיום חקירה
מוקדמת

299. קיבל הפרקליט הצבאי הראשי את חומר החקירה כאמור בסעיף 298, יוכל לעשות, מבלי שיהיה כפוף להחלטת השופט החוקר, אחת מאלה :
- (1) להחזיר את חומר החקירה המוקדמת לשופט-חוקר לשם השלמתו, אם דעתו שהוא טעון השלמה ;
- (2) לבטל את הקובלנה, אם דעתו שאין חומר החקירה המוקדמת מגיח, מכל סיבה שהיא, מקום לעריכת כתב-אישום ;
- (3) להורות לתובע צבאי להגיש כתב-אישום על סמך חומר החקירה המוקדמת.
300. הורה פרקליט צבאי לתובע צבאי להגיש כתב-אישום כאמור בסעיפים 280, 281, 282 או 299, יעביר לתובע הצבאי את התלונה או הקובלנה ואת חומר הבדיקה או החקירה המוקדמת ויורה על איזו עבירה או עבירות, שיש להן, לדעתו, בסיס בחומר הבדיקה או החקירה, יובא הנאשם לדין, בין שהשופט החוקר המליץ כך ובין שלא המליץ כך.
301. בוטלה תלונה או קובלנה על אדם לפי הסעיפים 280, 281, 282 או 299, יפקע תקפה של כל פקודת מעצר התלויה בגללן על אותו אדם.
302. הושלמה בדיקה שנמסרה להשלמה לפי פסקה (1) לסעיף 281 — נוהגים בה כאמור בסעיפים 276 ו-277 ; הושלמה חקירה מוקדמת שנמסרה להשלמה לפי פסקה (1) לסעיף 299 — נוהגים בה כאמור בסעיף 298.
303. תובע צבאי יערוך כתב-האישום נגד נאשם ויגישנו לבית דין צבאי מחוזי או לבית דין צבאי מיוחד.
304. (א) כתב-האישום יכלול את הפרטים המנויים להלן וינוסח ככל האפשר בהתאם לדוגמאות הקבועות בתוספת לחוק זה.
- ואלה הפרטים :
- (1) שם בית הדין שאליו הוא מוגש ;
- (2) שם הנאשם ושם משפחתו, מספרו האישי, דרגתו ויחידתו של הנאשם, ואם אין לו כאלה או אינם ידועים — פרטים אחרים שיהיה בהם כדי לזהותו ; אין הכרח לציין את שמו המדוייק, ומותר לתאר את הנאשם כאדם בלתי ידוע ;
- (3) פירוט העבירה או העבירות המיוחסות לנאשם וסעיפי הדין הקובעים אותן ;
- (4) פרטים הדרושים כדי להעמיד על טיב האשמה ;
- (5) עובדות המוכיחות שיש לבית הדין שיפוט באותו ענין ;
- (6) שמותיהם של העדים שהעידו בחקירה המוקדמת ושל עדים אחרים שתקרא התביעה להעיד במשפט — אולם אין פוסלים כתב-אישום אם לא נכללו בו שמות העדים כאמור ;
- (7) פרטים אחרים שנקבעו בתקנות.
- (ב) שר הבטחון רשאי, בתקנות, לשנות את התוספת לחוק זה.
305. כתב-האישום הנועד לבית דין צבאי מחוזי או מיוחד יוגש לנשיאו או למי שנתמנה על ידו למטרה זו, ודבר הגשתו יקויים בחתימתו ; תאריך ההגשה כאמור הוא תאריך הגשתו לבית הדין.

306. נתקבל כתב-אישום, יורכב מותב בית דין. הרכבת מותב בית דין
307. עם מסירת העתק כתב-האישום לנאשם, יש להודיע לו כי הוא וסניגורו רשאים לעיין בחומר הבדיקה או החקירה המוקדמת ולהעתיק ממנו פרטים, תוך מאותם פרטים שפרקליט צבאי אסר, מטעמי בטחון, את העיון בהם כאמור. מסירת העתק כתב האישום לנאשם
308. כתב-אישום שהוגש לבית דין צבאי ניתן לביטול, כל עוד לא הוכרע הדין, על ידי ראש המחוז השיפוטי בהסכמת פרקליט צבאי, או על ידי הפרקליט הצבאי הראשי. ביטול כתב-אישום
309. הורכב מותב בית דין צבאי, יזמן בית הדין בצו זימון חתום על ידי הרשות המזמנת או מטעמה; צו הזימון יקבע את מקום כינוסו של בית הדין ותאריך הדין, ויחייב את כל המשתתפים במשפט שיפורטו בצו, להתייצב במקום ובזמן הקבועים בו; כן יכול צו הזימון לכלול כל הוראה אחרת וכל פרט נוסף הנראים למזמן כדרושים לענין. זימון בית הדין

פרק שני : שופטים, סניגוריה ופומביות

סימן א' — כשרותם של שופטים

310. אלה לא ישבו בדין כשופטים צבאיים במשפט על עבירה : פסלות לשפיטה
- (1) בן זוג, הורה, צאצא, אח או אחות של הנאשם בעבירה ;
- (2) מי שטיפל כקצין שיפוט במעשה העבירה ;
- (3) מי שהשתתף בבדיקה או בחקירה לפי חוק זה בקשר למעשה העבירה ;
- (4) מי שהגיש את התלונה נגד הנאשם בעבירה ;
- (5) מי שהיה עד למעשה העבירה.
311. בערעור בבית הדין הצבאי לערעורים לא יכהן כשופט צבאי גם מי שהיה שופט צבאי, תובע, סניגור או בעל תפקיד אחר במשפט על אותה עבירה בערכאה ראשונה. פסלות נוספת בדרגת ערעור
312. שופט צבאי, נאשם או תובע צבאי, שהיה סבור כי אחד השופטים שנתמנה לשבת באותו משפט פסול לשפיטה מאחד הנימוקים האמורים בסעיף 310 או 311, יודיע על כך לבית הדין. טענת פסול
313. נאשם או תובע צבאי רשאי להתנגד בפני בית הדין, לכל שופט צבאי על סמך כל נימוק אחר שאינו אמור בסעיפים 310 ו-311, ושיש בו כדי להצדיק חשש למשוא פנים אם אותו שופט צבאי ישב בדין. התנגדות לשופט
314. נכלל במותב בית הדין שופט שהוא פסול לפי סעיפים 310 או 311, או שקיימים לגביו נימוקי התנגדות לפי סעיף 313, ולא נטענה טענת פסול או התנגדות כפי שנקבע בחוק זה, או שנטענה הטענה ונדחתה סופית — אין פסלותו של השופט או נימוק ההתנגדות פוגעים בחוקיותו של הרכב בית הדין. חוקיות מותב בית הדין
315. התנגדות לפי סעיף 313 מותרת גם לגבי שופט צבאי שנתמנה במקום שופט שנפסל או שהתנגדות לכהונתו נתקבלה. התנגדות לשופט חדש

סניגור לפי
בחירת הנאשם

316. נאשם לפני בית דין צבאי רשאי לנהל את הגנתו בעצמו או לבחור לו לסניגור אדם שאושר לשמש סניגור לפני בתי הדין הצבאיים לפי סעיף 318 ושילם באותה שנה את האגרה שנקבעה, או כל חייל שהסכים לשמש סניגורו; אולם אם היה בית הדין סבור כי הדיון לפניו עלול להביא לגילוי סודות צבאיים לא יוכל לשמש כסניגור חייל כאמור, אלא אם אושר על ידי בית הדין.

ועדה לאישור
סניגורים

317. (א) תוקם ועדה לאישור עורכי דין שיהיו רשאים לשמש סניגורים בבתי הדין הצבאיים.

(ב) חברי הועדה יהיו:

- (1) שופט של בית המשפט העליון שייבחר על ידי חבר שופטיו;
 - (2) שני עורכי דין העובדים במקצועם שייבחרו על ידי מועצת הסתדרות עורכי הדין בישראל; אם יתקבל חוק להקמת לשכת פרקליטים שתארגן את מקצוע עריכת הדין, ייבחרו שני עורכי הדין על ידי לשכת הפרקליטים;
 - (3) היועץ המשפטי לממשלה;
 - (4) הפרקליט הצבאי הראשי.
- (ג) הרכב הועדה יפורסם ברשומות.
- (ד) שופט בית המשפט העליון שנבחר כאמור בפסקה (ב) (1) יהיה יושב ראש הועדה.

(ה) הועדה תקבע סדרי עבודתה במידה שלא נקבעו בחוק זה או בתקנות שיתקין שר המשפטים בהסכמת שר הבטחון.

אישור הועדה

318. (א) אדם המוסמך לעסוק בישראל במקצוע עריכת דין, רשאית הועדה לתת לו אישור כאמור בסעיף 317 או לסרב לתתו, לפי שיקול דעתה, והיא רשאית, על פי בקשת הרמטכ"ל, לבטל בכל עת אישור שניתן.

(ב) שר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות, שבעד אישור שניתן לפי סעיף זה תשולם אגרה שנתית שלא תעלה על עשר לירות.

סירוב לרשות
משפט

319. בחר לו הנאשם סניגור שאינו יכול להתייצב במשפט בזמן שנקבע לתחילתו וביקש לדחות את המשפט בגלל זה, רשאי בית הדין לסרב לבקשה.

פסילת סניגור
שנבחר על ידי
הנאשם

320. (א) חייל שנבחר סניגור על ידי נאשם רשאי מפקדו להתנגד לכך מטעמים שיודיע לבית הדין; קיבל בית הדין את ההתנגדות, לא יהיה החייל סניגור.

(ב) החלטה לפי סעיף זה ואישור לפי סעיף 316 אינם יכולים לשמש נימוקים לערעור.

מינוי סניגור
צבאי

321. לא בחר הנאשם סניגור לעצמו, רשאי מי שזימן את בית הדין למנות לו, לפני תחילת הדיון, סניגור צבאי להגן עליו באותו בית דין, ומשהתחיל הדיון רשאי בית הדין עצמו לעשות זאת אם נראה לו הדבר דרוש לעשיית משפט צדק; אולם אין למנות סניגור צבאי כאמור, אם הודיע הנאשם שהוא מסרב למסור לידו את הגנתו, אלא אם נראה לבית הדין כי הנאשם לקוי בשכלו ויש להחליט לגביו לפי סעיף 386 או 387, או אם הדיון מתנהל שלא בפניו לפי סעיף 328.

322. (א) סניגורו של נאשם שנבחר על ידיו רשאי לייצגו לפני בית הדין אם הגיש לבית הדין כתב הרשאה חתום על ידי הנאשם, או אם הצהיר הנאשם לפני בית הדין ובפני הסניגור כי הירשה אותו להיות סניגורו; סניגור שנתמנה רשאי לייצג את הנאשם מיד לאחר מינויו.

מאימתי מורשה סניגור לייצג

(ב) כתב הרשאה כאמור פטור ממס בולים.

323. הוראות סימן זה יחולו גם לגבי חקירה מוקדמת בפני שופט-חוקר, כאילו בכל מקום שנאמר „בית דין צבאי“ היה כתוב „שופט-חוקר“.

סניגוריה בפני שופט-חוקר

סימן ג' — פומכיות המשפט

324. משפט לפני בית דין צבאי ייערך בדלתיים פתוחות, אלא אם כן החליטה הרשות המזמנת על עריכתו בדלתיים סגורות, משום שהדבר דרוש, לדעתה, לשם מניעת פגיעה בבטחון המדינה.

פומכיות משפט צבאי

325. (א) בית דין רשאי להחליט, בכל שלב של הדיון, מנימוקים שיירשמו בהחלטתו, על עריכת המשפט, כולו או חלק ממנו, בדלתיים סגורות, אם הדבר דרוש, לדעתו, לשם מניעת פגיעה בבטחון המדינה, במוסר הציבורי או במשמעת הצבא.

החלטת בית הדין על משפט בדלתיים סגורות

(ב) החליט בית הדין על עריכת המשפט בדלתיים סגורות, רשאי הוא להרשות לאדם, או לסוגי בני אדם, להיות נוכחים בשעת הדיון, כולו או מקצתו.

326. (א) הפרקליט הצבאי הראשי רשאי, לשם שמירה על סודיותן של ידיעות הקשורות בבטחון המדינה, להורות, בדרך כלל או למקרה מסויים, כי לא יוצא מבית דין צבאי העתק מן הפרוטוקול של דיון או פסק דין, למעט גזר דין, אלא בהשמטת חלקים או מלים.

פרוטוקול הדיונים

(ב) אין לפסול העתק פסק דין כראייה בכל ענין משפטי רק מחמת שהושמטו ממנו חלקים או מלים כאמור בסעיף קטן (א).

פרק שלישי : הליכים רגילים

327. (א) העתק כתב-האישום יימסר לנאשם בהקדם האפשרי, ומשניתן צו זימון יימסר לו העתקו מיד.

מסירת כתב-אישום לנאשם

(ב) נאשם זכאי לדרוש שמשפטו לא ייערך לפני תום עשרה ימים מיום שנמסר לו העתק כתב-האישום.

(ג) המוסר לנאשם העתק כתב-האישום יודיע לו על זכותו לפי סעיף קטן (ב) וכי הוא רשאי לבחור לו סניגור ולהזמין עדים להגנתו. היה הנאשם טוראי, יודע לו, עם מסירת העתק כתב-האישום, על זכותו לפי סעיף 203, והנאשם רשאי להשתמש בזכותו זו על ידי בקשה בכתב שתימסר לאב בית הדין לפני המועד שנקבע להתחלת המשפט.

(ד) על אף דרישתו של נאשם לפי סעיף קטן (ב), רשאית הרשות המזמנת, אם ראתה צורך בכך בגלל נסיבות מיוחדות שתפרט בצו הזימון, להורות על עריכת המשפט במועד מוקדם יותר, ובלבד שלא יקדם מעשרים וארבע שעות מעת מסירת העתק כתב-האישום לנאשם.

(ה) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מסמכותו של בית הדין לדחות את המשפט מטעמים הנראים לו, ובכלל זה על מנת לאפשר לנאשם להכין את הגנתו.

328. בית דין צבאי רשאי להרחיק, לזמן שימצא למתאים, נאשם המפריע למהלך הדיון, או המתנהג בצורה הפוגעת בכבוד בית הדין.
329. כל הליך שלא בפני הנאשם מחמת שהורחק כאמור בסעיף 328, רואים אותו כאילו היה בפניו, ובית הדין יקבע סידורים שלפיהם יובאו ההליכים האמורים לידיעת הנאשם.
330. אב בית הדין ינהל את הדיון בישיבות בית הדין, והוא רשאי להורות כל הוראה הדרושה לקיום הסדר במקום המשפט, לרבות הוראה להרחיק ממקום המשפט או מסביבתו אדם המפריע למהלך הדיון או המתנהג בצורה הפוגעת בכבוד בית הדין.
331. עבר אדם על הוראות סעיף 109 פרט לפסקה (1) לסעיף קטן (א) שבו, או על הוראות סעיף 514 פרט לפסקה (1) לסעיף קטן (א) שבו, יכול בית הדין שלגביו עבר הנאשם את העבירה לשפטו עליה מיד, ובלבד שלא יטיל עליו עונש חמור ממחבוש שלושים יום אם נידון לפי סעיף 109, או מאסר שלושים יום אם נידון לפי סעיף 514; הוראה זו אינה באה לגרוע מהוראות כל דין בדבר הבאת העבריין לדין על עבירה כאמור.
332. נאשם שאינו יודע עברית, ימנה לו אב בית הדין מתרגם, לתרגם לו את הנאמר במהלך הדיון ואת החלטות בית הדין; יכול הנאשם לוותר על תרגום כל חלק של הנאמר במהלך הדיון או של החלטות כאמור.
333. עדות הנמסרת, ברשות בית הדין, שלא בעברית תתורגם על ידי מתרגם.
334. דין מתרגם כדין עד, אם אין כוונה אחרת משתמעת מהוראת חוק זה בענין עדים.
335. בכל משפט יירשם פרוטוקול בידי אב בית הדין, או בידי רשם שמינה אב בית הדין, ויחתם בידי הרשם; נרשם הפרוטוקול בידי רשם, יחתום עליו גם אב בית הדין לאחר שבדק ומצא שהרישום נכון.
336. פרוטוקול המשפט יכלול:
- (1) שם בית הדין ושמותיהם של חברי בית הדין, התובע, הרשם והמתרגם שהשתתפו במשפט;
 - (2) תאריך כל ישיבה ומקומה;
 - (3) שם הנאשם ושם סניגורו, אם היה לו סניגור;
 - (4) המלים שבהן נשאל הנאשם אם הוא מודה באשמה ותשובתו, שתירשם ככל האפשר במלים שהשתמש בהן;
 - (5) בקשות הצדדים ועיקר טענותיהם;
 - (6) שמות העדים, אם העידו בשבועה או בדרך אחרת, ותוכן העדויות;
 - (7) החלטות בית הדין, על נימוקיהן, אם ניתנו;
 - (8) כל דבר אחר שלדעת אב בית הדין צריך להיות כלול בפרוטוקול.
337. כתב־האישום, מסמכים שהוגשו ונתקבלו על ידי בית הדין וכל מסמך אחר הנוגע לאותו מותב בית דין יצורפו לפרוטוקול ויהוו חלק ממנו.
338. כל צד רשאי לבקש מבית הדין, בפני הצד השני, לתקן רישום בפרוטוקול כדי להעמידו על דיוקו.

<p>339. ניתן גזר הדין אך טרם עברה התקופה להגשת ערעור עליו, רשאי כל צד לבקש מנשיא בית הדין לתקן רישום בפרוטוקול כדי להעמידו על דיוקו, ונשיא בית הדין, לאחר שנתן לצד השני הזדמנות להשמיע את דברו, יתקן את הרישום אם קיבל לכך את הסכמתם של רוב השופטים שישבו בדין.</p>	<p>תיקון פרוטוקול לאחר מתן גזר הדין</p>
<p>340. כל תיקון של פרוטוקול, וכן דעתו החולקת של שופט על תיקון, יירשם בפרוטוקול ויחתם בידי אב בית הדין או בידי נשיא בית הדין, הכל לפי הענין.</p>	<p>רישום תיקון</p>
<p>341. הדיון ייפתח בזיהוי הנאשם על ידי בית הדין; לשם כך ישאל אב בית הדין את הנאשם פרטים שיש בהם כדי לזהותו, כגון: שמו, שם משפחתו, מספרו האישי, דרגתו, יחידתו ושם אביו.</p>	<p>זיהוי הנאשם</p>
<p>342. סירב הנאשם למסור פרט שנשאל עליו לפי סעיף 341, רשאי בית הדין להמשיך בדיון, ועל התובע להוכיח — עד תום פרשת התביעה — את אותם פרטי הזיהוי הדרושים להוכחת אשמתו של הנאשם.</p>	<p>חובת התביעה לזהות</p>
<p>343. לאחר הזיהוי יקרא אב בית הדין את כתב־ההרכב של מותב בית הדין וישאל את הנאשם, או את סניגורו, ואת התובע אם יש בפיהם טענת פסול או התנגדות לשופטי בית הדין או לאחד מהם כאמור בסעיפים 312 או 313.</p>	<p>הקראת כתב ההרכב והתנגדות</p>
<p>344. בית הדין שלפניו נטענה טענת פסול או התנגדות לשופט ידון בה, ואם קיבל את הטענה יתלה את הדיון עד שאותו שופט יוחלף בשופט אחר על ידי מי שהרכיב את מותב בית הדין.</p>	<p>טענה שנתקבלה</p>
<p>345. דחה בית דין של ערכאה ראשונה טענת פסול או התנגדות שנטענה לפניו, רשאי הטוען לערער על החלטה זו לפני בית הדין הצבאי לערעורים תוך שלושה ימים מיום נתינתה, ועליו להודיע לבית הדין על רצונו לערער מיד עם נתינתה.</p>	<p>ערעור</p>
<p>346. (א) נמסרה הודעה כאמור בסעיף 345, רשאי בית הדין לדחות את המשך הדיון עד להחלטה בערעור אם הוא סבור כי מן הראוי לעשות כן. (ב) לא דחה בית הדין את המשך הדיון, אין בכך כדי לגרוע מזכותו של הנאשם להגיש את הערעור במועד שנקבע בסעיף 345.</p>	<p>דחיית הדיון כשמונש ערעור</p>
<p>347. נדחתה טענת פסול או התנגדות ולא הודיע הטוען על הגשת ערעור, או שעברה התקופה להגשת הערעור והערעור לא הוגש, רואים את החלטת הדחיה כסופית.</p>	<p>המשך הדיון כשאינו ערעור</p>
<p>348. נתקבלה בערעור טענת פסול או התנגדות לגבי שופט, יתלה בית הדין של ערכאה ראשונה את הדיון עד שהשופט יוחלף בשופט אחר על ידי מי שהרכיב את מותב בית הדין.</p>	<p>התליית הדיון לאחר החלטה בערעור</p>
<p>349. לא ידון בית דין בטענת פסול או בהתנגדות לשופט שנטענה לאחר שנקרא כתב־האישום, אלא אם שוכנע כי העובדות המשמשות יסוד לטענת הפסול או לנימוק ההתנגדות לא היו ידועות לטוען בשלב קודם של הדיון, וכי טען את טענתו מיד כשהגיעו העובדות האמורות לידיעתו.</p>	<p>טענת פסול והתנגדות לאחר קריאת כתב־האישום</p>
<p>350. נודע דבר פסלותו של שופט לאחר מתן פסק־הדין בערכאה ראשונה, ישמש הדבר עילה לנאשם או לתובע לערער על פסק הדין, ודין ערעור כזה כדין ערעור לפי הפרק החמישי לחלק זה, אלא שמותר להגישו בכל עת על אף האמור בסעיף 418.</p>	<p>טענת פסול לאחר מתן פסק הדין בערכאה ראשונה</p>

351. (א) משנסתיימה פרשת הרכב מותב בית הדין יקרא אב בית הדין את כתב־האישום ויסביר לנאשם את מהות האשמה.

(ב) לאחר מכן יודיע בית הדין לנאשם על זכותו לטעון טענות טרומיות אלו :

(1) חוסר סמכות לבית הדין ;

(2) זיכוי קודם או הרשעה קודמת ;

(3) התיישנות העבירה ;

(4) כתב־האישום אינו מגלה עבירה ;

(5) פגם או פסול בכתב־האישום.

(ג) לא טען הנאשם, או סניגורו, בשלב זה טענה טרומית, אין בכך כדי למנעו מלטעון אותה בכל שלב אחר של המשפט, אולם אין הוא רשאי לעשות כן לגבי הטענות הטרומיות המפורטות בפסקאות (4) ו־ (5) לסעיף קטן (ב) אלא ברשות בית הדין.

דיון בטענה
טרומית

352. בית הדין שנטענה בפניו טענה טרומית יחליט בה לאחר שנתן לתובע הזדמנות להשיב עליה, אולם רשאי הוא לדחות את הטענה גם בלעדי זאת. כן רשאי בית הדין להשהות את מתן החלטתו בטענה טרומית עד לשלב אחר של הדיון.

החלטה בטענה
טרומית

353. החליט בית הדין לקבל טענה טרומית, רשאי הוא לצוות על תיקון כתב־האישום, או לבטלו, הכל לפי הענין ; ביטל את כתב־האישום — רשאי הוא לצוות על שחרור הנאשם ממצער שהוא נמצא בו על אותה אשמה. החליט בית הדין החלטה אחרת — ימשיך בדיון.

הוראה באשמה
או כפירה בה

354. (א) לא נטענה טענה טרומית, או בטענה ונידונה הטענה ובית הדין לא ביטל את האשמה — ישאל אב בית הדין את הנאשם אם הוא מודה באשמה ואם לאו.
(ב) הנאשם יכול להשיב לשאלה זו אחת מאלה :

(1) שהוא מודה באשמה ;

(2) שהוא כופר באשמה ;

(3) שהוא כופר באשמה, אך מודה בעובדות, או בחלק מהעובדות, שהובאו בקשר למעשה שהוא נשוא האשמה.

דיון מי שצפוי
לעונש מוות

355. הואשם אדם בעבירה שהוא צפוי עליה לעונש מוות, אין נוהגים כאמור בסעיף 354, אלא רואים אותו כאילו כפר באשמה.

חוסר תשובה —
כפירה

356. לא השיב הנאשם לשאלת אב בית הדין לפי סעיף 354 — רואים אותו כאילו כפר באשמה.

שינוי התשובה

357. ברשות בית הדין רשאי הנאשם, בכל שלב של הדיון עד להכרעת הדין, לחזור בו מתשובתו שהשיב לפי סעיף 354 (ב).

החלטת בית
הדין בהוראת
הנאשם

358. השיב הנאשם שהוא מודה באשמה — רשאי בית הדין, מנימוקים שיירשמו, לא לקבל את ההודאה ולהמשיך בדיון כאילו כפר הנאשם באשמה, או כאילו כפר באשמה והודה בעובדות שצוינו על ידי בית הדין ; לא החליט בית הדין כך — רואים את האשמה כמוכחת ובית הדין ירשיע את הנאשם על פי הודאתו.

החלטת בית
הדין לאחר
כפירת הנאשם

359. כפר הנאשם באשמה, או שרואים אותו, לפי חוק זה, כאילו כפר בה, פותחים בפרשת התביעה.

360. (א) כפר הנאשם באשמה והודה בעובדות, כאמור בפסקה (3) לסעיף 354 (ב), או שהחליט בית הדין, לפי סעיף 358, לראותו כאילו עשה כן — רואים את העובדות הללו כמוכחות לגבי אותו נאשם.

(ב) עובדה שהנאשם הודה בה בתשובתו רשאי בית הדין לדרוש את הוכחתה על ידי התובע על אף האמור בסעיף קטן (א), ואם דרש כן — אין רואים אותה כמוכחת עד שיוכיחנה התובע.

361. היו במשפט נאשמים אחדים וחלק מהם הודה באשמה, רשאי בית הדין להרשיע את מי שהודאתו נתקבלה כאמור בסעיף 358 ולהטיל עליו ענשו מיד או להשהות את ההרשעה עד להכרעת דינם של כל הנאשמים; אך אם נקרא נאשם כזה להעיד במשפט, ירשיע אותו ויטיל עליו ענשו לפני שייקרא להעיד.

362. היו במשפט נאשמים אחדים, רשאי בית הדין, בכל שלב של הדיון שלפני הכרעת הדין, להורות על משפט נפרד לאחד או לאחדים מהם, ולהמשיך במשפטם של הנאשמים הנותרים.

363. הורה בית דין להפריד את המשפט, יכול בית הדין שהורכב לצורך המשפט הנפרד לנהלו בין על פי כתב־האישום המקורי ובין על פי כתב־אישום חדש; הוגש כתב־אישום חדש, רואים כתאריך הגשתו את התאריך שבו הוגש כתב־האישום המקורי לבית הדין שהחליט על משפט נפרד.

364. נפתחה פרשת התביעה לפי סעיף 359 — יכול התובע להביא לפני בית הדין את עדי התביעה, בין ששמותיהם נמנו בכתב־האישום ובין אם לאו, ואת יתר ראיותיו, ורשאי הוא, לפני שיביא עדים, לומר דברי פתיחה לפרשת התביעה.

365. (א) עם סיום פרשת התביעה רשאי הנאשם, או סניגורו, לטעון כי האשמה לא הוכחה אף לכאורה.

(ב) נטענה טענה לפי סעיף קטן (א), רשאי התובע להשיב עליה.

(ג) נטענה טענה לפי סעיף קטן (א) והיה בית הדין סבור כי האשמה לא הוכחה אף לכאורה — יזכה את הנאשם; ובית הדין רשאי לעשות כן, אף אם לא טען הנאשם או סניגורו כאמור.

366. לא זוכה הנאשם על פי סעיף 365, יסביר לו אב בית הדין כי הרשות בידו, תוך כדי פרשת ההגנה, לנהוג באחת מאלה:

(1) לשתוק;

(2) להשמיע את דברו ממקומו, ואם יעשה כן — לא יחקר במה שיאמר;

(3) להעיד מדוכן העדים ואם יעשה כן — דינו כדין עד הגנה.

367. לאחר דברי אב בית הדין כאמור בסעיף 366, יכול הנאשם או סניגורו להביא לפני בית הדין עדי הגנה ושאר ראיות ההגנה; ורשאי הוא, לפני שיביא עדים, לומר דברי פתיחה לפרשת ההגנה.

368. (א) בית הדין רשאי להזמין כל עד בתורת עד בית הדין, אפילו כבר נשמעה עדותו באותה ערכאה, אם ראה בית הדין צורך בכך לבירור המשפט.

(ב) עשה בית הדין כאמור לאחר תום פרשת ההגנה, רשאית ההגנה להביא ראיות לסתור ראיות שנתקבלו נגד הנאשם לפי סעיף קטן (א).

ראיות נוספות
מטעם התביעה

369. (א) בית הדין רשאי להרשות לתביעה, בין לאחר תום פרשת ההגנה ובין לאחר שהושמעו עדים לפי סעיף 368 (ב), להביא ראיות לסתור נקודות שנתעוררו באותן הראיות ואשר התביעה לא יכלה לצפותן מראש.

(ב) הורשתה התביעה להביא ראיות לאחר שנתקבלו ראיות מטעם בית הדין, שומעין את ראיותיה תחילה ואחר כך את ראיות ההגנה אם רצתה בכך.

ראיות מטעם
ההגנה לאחר
ראיות נוספות
מטעם התביעה

370. הביאה התביעה ראיות לפי סעיף 369 (א), רשאית ההגנה, להביא ראיות לסתור ראיותיה של התביעה שהובאו כאמור, אף אם השתמשה בזכותה לפי סעיף 368 (ב).

סמכות בית
הדין לשמוע
ראיות מטעמו

371. בית הדין יכול לחזור ולהשתמש בסמכותו לפי סעיף 368 (א) בכל עת עד להכרעת הדין.

ערות בשבועה

372. (א) כל עד יעיד בשבועה, אלא אם כן נוכח בית הדין, כי אמונתו הדתית של העד אוסרת עליו שבועה, או כי אין לו לעד כל אמונה דתית, ובמקרים אלה יעיד העד על פי הן צדקו.

(ב) קטין שבית הדין סבור שאינו מבין מהותה של שבועה, רשאי בית הדין, אם נוכח שיש צורך לשמוע עדותו, לגבות עדותו שלא בשבועה.

(ג) עד שבא להעיד יישבע או יצהיר בהן צדק להעיד אמת, את האמת כולה ואת האמת בלבד.

סדר גביית
ערות

373. וזה סדר גביית עדות :

(1) העד נחקר תחילה על ידי בעל הדין שביקש את שמיעת העד ; אחריו רשאי בעל הדין היריב, בכפוף לסעיף 374, לחקור את העד חקירה שכנגד, ואחריו רשאי בעל הדין שביקש את שמיעת העד לחזור ולחקור חקירה חוזרת ; סיימו בעלי הדין את חקירתם, רשאי בית הדין לחקור את העד, אולם להבהרת ענין רשאי הוא לשאול אותו שאלות גם לפני סיום חקירתם ; חקר בית הדין עד לאחר שחקרוהו בעלי הדין, רשאי הוא להרשות להם לחקור נוספות מטעמם, להבהרת ענין שנתעורר בחקירתו של בית הדין.

(2) עד שהוזמן לפי החלטת בית הדין, כאמור בסעיף 368 (א), נחקר תחילה על ידי בית הדין, ואחרי כן רשאים בעלי הדין לחקרו, בסדר שיקבע בית הדין, חקירה שכנגד.

עדים במשפט
של נאשמים
אחרים

374. מקום שיש נאשמים אחדים במשפט אחד, סדר חקירת העדים הוא —

(1) בחקירה שכנגד — הנאשמים או סניגוריהם לפי הסדר שבו רשומים הנאשמים בכתב-האישום ;

(2) בחקירה ראשית — תחילה הנאשם, או סניגורו, שביקש שמיעת אותו עד, ואחר כך יתר הנאשמים או סניגוריהם לפי הסדר האמור בפסקה (1).

זכות חקירה
שכנגד במקרים
מסויימים

375. סבור בית הדין כי עדו של אחד הנאשמים עלול להעיד נגד נאשם אחר, יכול הוא לסטות מן הסדר שנקבע בסעיף 374 ולהרשות לאותו נאשם אחר או לסניגורו לחקרו לא חקירה ראשית אלא חקירה שכנגד לאחר שחקרוהו שאר הנאשמים חקירה ראשית ולפני התובע הצבאי.

הבאת ראיות
לפני הדיון
לנופו של ענין

376. בית הדין רשאי להרשות לבעלי הדין להביא גם ראיות הדרושות לשם דיון בטענת פסול או התנגדות לשופט או בטענה טרומית או באמרת נאשם שנמסרה מחוץ לבית הדין והיא מוגשת כראיה.

377. רשאי בית הדין לסרב לבקשה להזמין עד, אם הוא סבור שעדותו אינה שייכת לענין הגדון, או שתוכן עדותו ניתן להוכחה בדרך אחרת. סמכות לסרב להזמנת עדים
378. רשאי בית הדין, בכל שלב של הדיון עד להכרעת הדין, לשנות את כתב־האישום על ידי תיקון כתב־האישום או החלפתו, כפי שימצא למתאים ובלבד שלא יכלול בדרך זו בכתב־האישום אשמה בעבירה שענשה חמור יותר. שינוי כתב־האישום
379. לא יכלול בית דין בכתב־האישום, על ידי תיקון או החלפה כאמור בסעיף 378, אשמה בעבירה שאין הוא מוסמך לדון בה, אולם בית דין מיוחד רשאי לעשות זאת לגבי עבירה שבית דין צבאי אחר מוסמך לדון בה. סיוג לשינוי בכתב־האישום
380. מצא בית הדין, כי יש מקום להאשים נאשם בעבירה שאין הוא מוסמך לדון בה, או בעבירה שענשה חמור יותר מהעבירה הכלולה בכתב־האישום, יבטל בית הדין את הדיון בפניו, כדי שהנאשם יובא לדין על פי כתב־אישום חדש. ביטול כתב־אישום
381. כתב־אישום שתוקן או שהוחלף, רואים את הנאשם כאילו הובא לדין על אותו כתב־אישום בתאריך שהובא לדין לפי כתב־האישום המקורי. תאריך ההבאה לדין באשמה החדשה
382. בית דין רשאי, מבלי לשנות את כתב־האישום, להרשיע נאשם בנסיון לבצע את העבירה שבה הואשם, או בשותפות לעבירה לאחר מעשה, או בעבירה אחרת, אף אם לא הואשם כך בכתב־האישום, ובלבד שהאשמה שעליה הרשיע כאמור הוכחה על ידי הראיות שהובאו לפניו במהלך הדיון והעונש שנקבע לפי הדין על העבירה האחרת אינו חמור מהעונש שנקבע בחוק על העבירה הכלולה בכתב־האישום. שינוי אשמה ללא שינוי בכתב־האישום
383. החליט בית דין לבטל כתב־אישום לפי סעיף 380 או לפי סעיף 353 ולא ציווה על שחרור הנאשם, יעמוד בתקפו צו המעצר שניתן נגד הנאשם לפי סעיף 243, עד שתינתן נגדו פקודת מעצר לפי סעיף 234 או 242, או עד תום חמישה עשר יום מיום ההחלטה, הכל לפי התאריך המוקדם יותר. חוק צו מעצר עם שינוי האשמה
384. נסתיימה פרשת ההגנה, רשאים התובע הצבאי, ואחריו הנאשם או סניגורו, להשמיע סיכומיהם. סיכומים
385. לאחר הסיכומים, ואם לא היו סיכומים — לאחר תום פרשת ההגנה, יחליט בית הדין בהחלטה מנומקת בכתב בהתאם לסעיף 396, אם יש להרשיע את הנאשם או לזכותו. הכרעת הדין
386. קבע בית הדין כי הוכחו יסודות העבירה שבכתב־האישום, אבל מצא, על סמך ראיות שהובאו לפניו, בין על ידי הנאשם בין על ידי התובע ובין מטעם בית הדין, כי הנאשם פטור מאחריות פלילית עליהם לפי סעיף 14 לפקודת החוק הפלילי, 1936, יפסוק בית הדין לעצור את הנאשם במוסד לטיפול בחולי נפש או במקום מתאים אחר שיקבע שר הבריאות, ולהחזיקו שם כל זמן ששר הבריאות סבור שאין דעתו שפויה. נאשם הפטור מאחריות פלילית
387. התברר תוך כדי דיון שאין הנאשם מסוגל לעמוד בדין, מפני שאינו שפוי בדעתו, יפסוק בית הדין לעצרו ולהחזיקו כאמור בסעיף 386 עד שיהיה מסוגל לעמוד בדין. נאשם שאינו שפוי בדעתו בשעת הדיון
388. בוטל כתב־אישום ולא נקרא הנאשם להשיב על האשמה, וכן אם בוטל כתב־אישום בעבירה שיש עליה עונש מוות ולא הוחל בפרשת התביעה — יבטל בית הדין את המשפט; בוטל כתב־האישום לאחר מכן, רשאי בית הדין לבטל את המשפט או לזכות את הנאשם. ביטול המשפט

¹ ע"ר 1936, תוס' 1 מס' 632, עמ' 236.

389. התייעצות בית הדין היא סודית ולא ישתתפו בה אלא השופטים הצבאיים שישבו בדין. התייעצות
בית הדין
390. בהתייעצות ישאל אב בית הדין לדעתם של השופטים הצבאיים לפי סדר דרגותיהם, החל בדרגה הנמוכה; אב בית הדין יביע דעתו לאחרונה. סדר התייעצות
391. כל שופט צבאי חייב להביע דעתו ולהצביע בכל שאלה המתעוררת תוך התייעצות בית הדין וטעונה החלטה. חובה להשתתף
בהצבעה
392. בית דין צבאי יחליט ברוב דעות; לא היה רוב דעות לגבי סוג העונש או מידתו, רואים שופט שהציע את סוג העונש או את מידת העונש החמורים ביותר, כאילו הצטרף לדעתו של שופט שהציע את ההצעה הקרובה ביותר להצעתו; ישב בית הדין בהרכב של חמישה ולא נתקבל רוב דעות בענין כזה אחרי צירוף ראשון — יצורפו הדעות שנית על בסיס התוצאה של הצירוף הראשון. החלטות
בית דין
393. (א) החלטה של בית דין צבאי אינה חייבת להיות מנומקת, אלא אם נקבע כך בחוק זה. הנמקת החלטה
- (ב) החלטת בית הדין החייבת להיות מנומקת — גם דעת המיעוט בה, אם היתה, חייבת להיות מנומקת.
394. החלטה של בית הדין, ופסק הדין בכלל זה, שיש בה דעת מיעוט, יחתמו כל השופטים על החלטת הרוב, אלא שיצויין בה כי ניתנה ברוב דעות מבלי לגלות את שמו של בעל דעת המיעוט. דעת מיעוט
395. בית הדין רשאי למסור לבעלי הדין את דעת המיעוט, אולם מבלי שיגלה את שמו של בעל אותה דעה. ספירת דעת
מיעוט לצדדים
396. בנימוקי הכרעת הדין יצוינו העובדות שהוכחו לבית הדין והשיקולים שהניעו אותו להגיע להחלטתו; הורשע הנאשם, יצויין בהכרעת הדין גם סעיף הדין שלפיו הורשע, בין במפורש ובין באיזכור כתב האישום. נימוקי הכרעת
הדין
397. הכרעת הדין תסומן בתאריך ותיקרא בפומבי. פריאת הכרעת
הדין
398. זוכה הנאשם, תהא הכרעה זו פסק הדין, ואם היה הנאשם עצור, ישוחרר מיד אם אין להחזיקו במעצר מסיבות אחרות. פסק דין מוכה
399. הרשיע בית הדין את הנאשם, יביא התובע לידיעת בית הדין את גליון ההתנהגות של הנאשם, אם ישנו, ואת רשימת הרשעותיו הקודמות, והרשות בידו להביא ראיות שיש בהן כדי להשפיע על קביעת מידת העונש; לאחר מכן הרשות בידי הנאשם למסור הודעה או עדות וכן להביא ראיות על עובדות ונסיבות העשויות להקל את העונש. ראיות לקביעת
מידת העונש
400. נסתיימו ההליכים האמורים בסעיף 399, רשאים התובע, ואחריו הנאשם או סניגורו, להשמיע את סיכומיהם לענין מידת העונש; סיכם הסניגור, יתן בית הדין לנאשם להגיד את דברו האחרון. סיכומים לענין
מידת העונש
401. ענשו של נאשם שהורשע ייקבע בגזר הדין שיצורף להכרעת הדין ושניהם יהוו את פסק הדין; גזר הדין יסומן בתאריך ויקרא בפומבי. גזר דין
402. היה המשפט בדלתיים סגורות, רשאי בית הדין לקבוע כי נימוקי ההכרעה או גזר הדין, כולם או מקצתם, לא ייקראו בפומבי, אולם במקרה זה הרשות בידי התובע ובידי הנאשם וסניגורו לעיין בהם. אי-קריאת
נימוקים

403. הוראות בדבר התנאת העונש, חיוב בפיצויים, החזרת רכוש, החרמת מכשירי עבודה, עיכוב ביצוע פסק הדין וכל הוראה אחרת, שמותר לכללה בפסק הדין, פרט להכרעת הדין, ייכללו בגזר הדין. הוראות נוספות בגזר הדין
404. פסק דין שיש עליו ערעור — יביא בית הדין לידיעת הנאשם את זכותו לערער ואת המועד הקבוע בחוק להגשת הערעור. הזמן לערעור
405. (א) הוראות פרק זה יחולו על הדיון בכל בית דין צבאי בערכאה ראשונה אם לא נקבע אחרת או אם אין כוונה אחרת משתמעת. תחולת הפרק
- (ב) הוראות הסעיפים המנויים להלן יחולו על הדיון בבית הדין הצבאי לערעורים בתיאומים המחוייבים לפי הענין —
- (1) 328 עד 331, 335 עד 344, 368 (א), 386, 387, 389 עד 395 ו-402 ;
- (2) 332 עד 334, 369, 372 עד 376 — כשבית הדין שומע עדים ;
- (3) 396 עד 401 ו-403 כשבית הדין משנה את הכרעת הדין.

פרק רביעי : הליכי דין מיוחדים

סימן א' — הליכים מיוחדים בבית דין צבאי-ימי

406. מפקד שהרכיב בית דין צבאי-ימי (בסימן זה — המפקד) ימנה, בהתאם לפקודות הצבא, חייל מבין פקודיו לתפקיד תובע במשפט. התביעה
407. לא בחר הנאשם לעצמו סניגור מתוך המצויים בכלי השיט שבו נמצא הנאשם, או סניגור אחר אשר יכול להתייצב לפני בית הדין ללא דחיית המשפט, ימנה לו המפקד, בהתאם לפקודות הצבא, חייל מבין פקודיו לתפקיד סניגור. סניגור
408. כתב-אישום הנועד לבית דין צבאי ימי יוגש לאב בית הדין, והמפקד רשאי להורות על הגשתו אף אם לא נערכה בדיקה לפי הפרק הראשון לחלק זה. כתב-אישום
409. צו זימון לבית דין צבאי ימי יכול שיימסר לנאשם לפי הוראת המפקד בכל עת שלפני המשפט, על אף האמור בסעיף 327, ובלבד שלא ייערך המשפט לפני תום עשרים וארבע שעות מעת המסירה אלא אם הסכים הנאשם לעריכתו במועד מוקדם יותר. מסירת צו הזימון לנאשם

סימן ב' — דיון מקוצר

410. (א) מותר לדון דיון מקוצר בבתי הדין הצבאיים של הצבא כולו או של חלק ממנו, כשלגביו עומדת בתקפה הוראה לפי סעיף 461 על הנהגת בתי דין-שדה. חזרת דיון מקוצר
- (ב) שר הבטחון רשאי, לרגל מבצעים צבאיים, להורות, כי בכל בתי הדין הצבאיים או בחלק מהם, לרגל אותם מבצעים צבאיים מותר לדון דיון מקוצר.
- (ג) הוראה כאמור בסעיף קטן (ב) יפקע תקפה כתום ארבעה עשר יום מיום נתינתה אלא אם אושרה לפני כן על ידי ועדת החוץ והבטחון של הכנסת.
411. משפט שהתחיל בדיון מקוצר ובטלה ההוראה שלפיה הותר לדון דיון כזה, מותר להמשיך בדיון המקוצר עד לסיום המשפט. דיון מקוצר שהתחיל

412. (א) בדיון מקוצר יחולו ההליכים הרגילים, פרט לאמור בסעיף קטן (ב).

(ב) בדיון מקוצר מותר לסטות מההליכים הרגילים כמפורט בזה:

- (1) מותר להגיש כתב-אישום אף אם לא נערכה בדיקה או חקירה מוקדמת לפי הפרק הראשון לחלק זה.
- (2) צו הזימון יימסר לנאשם לפחות שתיים עשרה שעות לפני הזמן הקבוע לתחילת הדיון.
- (3) אין חובה למנות מתרגם, ובלבד שבית הדין ידאג בדרך אחרת שבעלי הדין ובית הדין יבינו כל מה שמדובר במהלך הדיון; החליט בית הדין שלא למנות מתרגם לפי פסקה זו, ירשום בפרוטוקול את נימוקיו לכך ויציין את הדרך בה דאג לכך שבעלי הדין ובית הדין יבינו את המדובר במהלך הדיון.
- (4) בית הדין רשאי להורות כי בפרוטוקול יירשמו רק החלטות בית הדין ובכלל זה פסק הדין ותמצית העדויות.
- (5) ערעור לפי סעיף 345 יש להגיש, מיד עם מסירת ההודעה כאמור באותו סעיף, באמצעות בית הדין בלבד.
- (6) בית הדין רשאי לסרב לקבל ראיות לפי סעיף 399, פרט לדבריו ועדותו של הנאשם; החליט בית הדין כך — ירשום בפרוטוקול את הנימוקים להחלטתו.
- (7) בית הדין רשאי להגביל את הזמן לסיכומיהם של התובע ושל הנאשם או סניגורו.

פרק חמישי: ערעור

413. מי שהורשע על ידי בית דין צבאי של ערכאה ראשונה רשאי לערער על פסק הדין לפני בית הדין הצבאי לערעורים.

414. מערער רשאי להגביל את ערעורו למידת העונש בלבד, בין בכתב הערעור ובין בכל שלב של הדיון בערעור.

415. החלטה לפי סעיפים 386 ו-387 ניתנת לערעור.

ערעור על
החלטה לפי
סעיפים
386 ו-387

416. חיוב בתשלום פיצויים לפי סעיף 35 דינו לענין ערעור כדין עונש.

417. החלטה להרכיב בית דין צבאי ימי ניתנת לערעור יחד עם הערעור על פסק הדין של אותו בית דין, אולם בית הדין הצבאי לערעורים לא יבטל פסק דין של בית דין צבאי ימי בגלל הנימוק שלא נתקיימו התנאים הקבועים בסעיף 206 להרכבתו, אם היה סבור שאף אילו נתמלאו התנאים האמורים היה המערער יוצא חייב בדינו באותה עבירה ומקבל עונש שאיננו קל מזה שהוטל עליו.

418. התקופה להגשת ערעור היא חמישה עשר יום מיום קריאת פסק הדין אם נקרא בפני הנאשם; נאשם שהורחק לפי סעיף 328 תחול התקופה האמורה מן היום שנמסרה לו הודעה על פסק הדין.

419. ערעור לבית הדין הצבאי לערעורים יהיה בכתב ערעור בהתאם לפרק זה, כשהוא חתום ביד המערער או סניגורו. המשיב בערעור יהיה התובע הצבאי הראשי.

420. כתב ערעור שהוגש במברק, דינו כדין כתב ערעור שהוגש לפי סעיף 419, ובלבד שהמברק או העתק ממנו יאושר בחתימת המערער או סניגורו, לפני שהתחילו בשמיעת הערעור.

הגשת ערעור

ערעור שהוברק

<p>421. (א) כתב ערעור יימסר במועד הקבוע בסעיף 418 לבית הדין הצבאי לערעורים, או לנשיא בית הדין שלפניו נידון הנאשם, או למפקד המקום שבו נתון הנאשם במשמורת, או לאדם אחר שנקבע בפקודות הצבא כמוסמך לקבל ערעורים על מנת להעבירם לבית הדין הצבאי לערעורים.</p>	<p>למי טגישים כתב ערעור</p>
<p>(ב) ערעור שלא נמסר במישרין לבית הדין הצבאי לערעורים, יעבירנו מי שקיבלו לבית הדין הצבאי לערעורים, בהתאם לפקודות הצבא.</p>	
<p>422. הוגש ערעור, יועבר פסק הדין וכל שאר החומר של המשפט לבית הדין הצבאי לערעורים בהתאם לכללים שנקבעו בפקודות הצבא.</p>	<p>העברת פסק הדין לבית הדין הצבאי לערעורים</p>
<p>423. פסק דין של בית דין צבאי של ערכאה ראשונה המטיל עונש מוות ולא הוגש עליו ערעור על ידי מי שעונש זה הוטל עליו, רואים כאילו הוגש עליו ערעור מטעמו, והפרקליט הצבאי הראשי יורה לסניגור צבאי להגיש כתב הערעור.</p>	<p>ערעור אבטומטי</p>
<p>424. התובע הצבאי הראשי, או תובע צבאי שהוסמך לכך על ידי, רשאי לערער לפני בית הדין הצבאי לערעורים על כל פסק דין של בית דין צבאי של ערכאה ראשונה תוך חמישה עשר יום מיום קריאת פסק הדין, והוא חייב לעשות זאת אם הורה על כך ראש המחוז השיפוטי; על הערעור יחולו הוראות הסעיפים 419, 420, 421 ו-422 בתיאומים המחוייבים לפי הענין.</p>	<p>ערעור על ידי התביעה</p>
<p>425. נתקבל כתב ערעור, יורכב מותב של בית הדין הצבאי לערעורים.</p>	<p>הרכבת מותב</p>
<p>426. מגיש ערעור רשאי לבטלו עד לתחילת הדיון בו, חוץ מערעור על פסק דין המטיל עונש מוות.</p>	<p>חזרה מערעור</p>
<p>427. (א) הוגש ערעור לאחר שעבר המועד הקבוע להגשתו, ונוכח נשיא בית הדין לערעורים כי האיחור נגרם בגלל סיבות שלא היתה לנאשם שליטה עליהן, וכי האיחור לא היה יותר מן המוכרח בכוח סיבות אלה, יאריך את המועד לערעור, והוא רשאי להאריך אם הוא סבור שהיה צידוק אחר לאיחור. הזאריך מועד הערעור — ירכיב הנשיא מותב של בית הדין.</p>	<p>הארכת המועד לערעור</p>
<p>(ב) הנשיא יכול להאריך את מועד הערעור כאמור בסעיף קטן (א) בין לפי יזמתו ובין לפי בקשת המערער.</p>	
<p>(ג) לענין ההארכה רשאי נשיא בית הדין הצבאי לערעורים לשמוע טענות ועדויות, והחלטתו סופית.</p>	
<p>428. הוגש ערעור ולפני שהורכב בית הדין נתעורר ספק אם הוגש הערעור בזמן, רשאי נשיא בית הדין הצבאי לערעורים להאריך את המועד הארכה זמנית ולהרכיב מותב בית דין, אך אב בית הדין רשאי להחליט שהערעור הוגש באיחור ולדחותו.</p>	<p>הארכה זמנית של מועד הערעור</p>
<p>429. (א) בכפוף לאמור בסעיף קטן (ב), וחוז מערעור על פסק דין המטיל עונש מוות, לא ייזקק בית הדין, בשמיעת ערעור, לשום נימוקים שלא נכללו בכתב הערעור, אלא אם שוכנע שההשמטה לא היתה באשמת המערער, או ששמיעת הנימוק הנוסף דרושה לעשיית משפט צדק. בערעור על פסק דין המטיל עונש מוות מותר למערער לטעון כל נימוק אף אם לא נכלל בכתב הערעור.</p>	<p>נימוקי ערעור שלא נזכרו בכתב הערעור</p>

(ב) היה בית הדין סבור שכתב הערעור נערך שלא בעזרת בעל הכשרה משפטית או שלא בהתייעצות עמו, יתן שהות למערער להתייעץ עם אדם כזה וירשהו לשנות את כתב הערעור או להחליפו.

ערעור יישמע בפני בעלי הדין

430. שמיעת הערעור תהיה בפני בעלי הדין; אם אחד מהם לא התייצב, רשאי בית הדין לשמוע את הערעור שלא בפניו, אך אם המערער הוא שלא התייצב, רשאי בית הדין לדחות את הערעור מטעם זה בלבד.

ביטול דחיית הערעור

431. (א) נדחה ערעור של נאשם לפי סעיף 430 בהעדרו ובהעדר סניגורו, והוכח לבית הדין כי העדרם היה בגלל סיבות שלא היתה להם שליטה עליהן, רשאי בית הדין על פי בקשת הנאשם או סניגורו, לבטל את הדחיה ולשוב ולשמוע את הערעור.
(ב) בקשה לפי סעיף זה תוגש תוך חמישה עשר יום מיום שהודעה למערער החלטת הדחיה, ויחולו עליה סעיפים 421 ו-425 כאילו היתה כתב ערעור.

שמיעת ערעור שלא בפני בעלי הדין

432. על פי בקשת בעל דין רשאי בית הדין בהסכמת יתר הצדדים, לדון בערעור שלא בפני בעלי הדין; החליט בית הדין לדון כך, יקבע למשיב מועד להגשת תשובתו בכתב, ולאחר תום המועד רשאי הוא לדון בערעור ולפסוק בו לפי החומר שהובא לפניו בכתב בלבד ללא שמיעת בעלי הדין.

טענות בעלי הדין

433. (א) היה הערעור נשמע בפני בעלי הדין, יישמעו תחילה טענות המערער ואחריהן תשובת המשיב ולבסוף התשובה החוזרת של המערער.

(ב) הוגשו ערעורים על ידי גידונים אחרים, רשאי בית הדין שהורכב כדי לדון בהם, לאחד את הערעורים ולשמעם כאחד.

(ג) הוגש ערעור גם על ידי הגידון וגם על ידי התובע — יאוחדו ערעוריהם, וסדר שמיעת הטענות יהיה לפי הסדר הקבוע בערעורו של גידון.

שמיעת ערעור שלא בפני בעלי הדין כשהוטל מאסר שנה או עונש קל מזה

434. היה הערעור על פסק דין המטיל עונש מאסר של שנה או עונש קל מזה, ישמע בית הדין את הערעור, על אף האמור בסעיף 430, שלא בפני בעלי הדין אלא על סמך החומר שהובא לפניו בכתב בלבד; בית הדין יורה על שמיעת בעלי הדין אם ביקש זאת אחד הצדדים, או אם הוא סבור, לאחר עיון בחומר שבכתב, שהדבר דרוש לעשיית משפט צדק.

קבלת ראיות בערעור

435. בית הדין רשאי בערעור לשמוע עדים או לקבל ראיות אחרות, אף אם כבר נשמע העד או הובאה הראיה בערכאה הראשונה, אם הוא סבור שהדבר דרוש לעשיית משפט צדק.

פסק של בית הדין הצבאי לערעורים בערעור על פסק דין

436. בית הדין הצבאי לערעורים הדין בערעור על פסק דין, מוסמך לפסוק אחד הפסקים האלה:

(1) לגבי כל ערעור —

(א) לדחות את הערעור;

(ב) לבטל את ההרשעה ולזכות את הנאשם;

(ג) להקל בעונש;

(ד) להחמיר בעונש;

(ה) לבטל את פסק הדין שמערערים עליו ולהחזיר את המשפט לדיון חדש בבית דין מחוזי או מיוחד, הכל לפי הענין, עם הוראה בדבר החזקת הנאשם במעצר, שדינה כפקודת מעצר, אם היה הדבר דרוש, ועם כל הוראה אחרת שבית הדין הצבאי לערעורים יראה צורך בה, לרבות הוראה כי בדיון החדש לא ישתתף שופט צבאי שהשתתף במתן פסק הדין שבוטל.

(2) לגבי ערעורו של נאשם — להרשיע את הנאשם בעבירה שהיא שונה מן העבירה שבה הורשע אנגב שינוי העונש שהוטל על הנאשם או ללא שינויו, ובלבד שההרשעה נובעת מתוך העדויות שנגבו במשפט, ואין עגשה של אותה עבירה חמור משל העבירה שבה הורשע בפסק הדין ;

(3) לגבי ערעורו של תובע — לבטל את הזיכוי, להרשיע את הנאשם ולהטיל עליו עונש, או להרשיע את הנאשם בעבירה שהיא שונה מן העבירה שבה הורשע, ובלבד שההרשעה נובעת מתוך העדויות שנגבו במשפט, ואין עגשה של אותה עבירה חמור משל העבירה שבה הואשם בכתב-האישום.

437. בית הדין הצבאי לערעורים הדין בערעור על החלטה שאינה פסק דין, רשאי לדחות את הערעור או לקבל את הערעור ולהחליט החלטה אחרת במקום ההחלטה שערערו עליה.

פסקי-ש"ב בית הדין הצבאי לערעורים בערעור על החלטה שאינה פסק דין

438. הוחזר משפט לדיון חדש בערכאה ראשונה, יחזור בית הדין וישמע את העדויות ויקבל ראיות, מלבד אם נקבע אחרת על ידי בית הדין הצבאי לערעורים.

ראיות במשפט שהוחזר לדיון

439. פסק הדין בערעור ייקרא בפומבי בפני בעלי הדין; נשמע ערעור שלא בפני בעלי הדין, יימסר להם העתק מאושר מפסק הדין בדרך שיוורה בית הדין.

קריאת פסק הדין בערעור

440. רשאי בית הדין לדחות את הערעור אף אם מצא שיש בפסק הדין פגם משפטי, אם הוא משוכנע שאין בפגם משום עיוות דין למערער.

דחיית ערעור למרות פגם משפטי בפסק הדין

פרק שישי : אישור גזר דין

441. (א) לענין חוק זה, פסק דין חלוט הוא פסק דין שעברה עליו התקופה להגשת ערעור ולא הוגש ערעור, ואם הוגש הערעור — פסק הדין שניתן בערעור. זכות הערעור לפי סעיף 350 אינה מונעת את חילוטו של פסק דין.

אישור גזר דין

(ב) כל גזר דין של פסק דין חלוט של בית דין צבאי — יובא בפני הרשות המאשרת.

(ג) הרשות המאשרת היא —

(1) לגבי כל גזר דין המטיל עונש מוות — שר הבטחון ;

(2) לגבי גזר דין של בית הדין הצבאי לערעורים ושל בית דין צבאי מיוחד, שאינו מטיל עונש מוות — הרמטכ"ל ;

(3) לגבי גזר דין של בית דין צבאי ימי ובית דין שדה — ראש המחוז השיפוטי שלפיקודו נתון מי שהרכיב את בית הדין ;

(4) לגבי כל גזר דין אחר — ראש המחוז השיפוטי של אותו בית דין.

442. (א) רשות מאשרת שהובא לפניה גזר דין, תאשר את גזר הדין או תקל בעונשו, אף אם העונש, כולו או מקצתו, הוטל על תנאי.

פסקאות הרשות המאשרת

(ב) הטיל בית הדין עונש שלא על תנאי לא תחליפנו הרשות המאשרת בעונש על תנאי.

443. (א) שר הבטחון והרמטכ"ל חייבים, לפני החלטתם לפי סעיף 442, לעיין בחוות דעתו של הפרקליט הצבאי הראשי.

נוהג הרשות המאשרת

(ב) כל רשות מאשרת אחרת חייבת, לפני החלטתה כאמור, לעיין בחוות דעתו של פרקליט צבאי.

444. בית הדין לערעורים שדן בהתאם לחלק זה בערעור על פסק דין חלוט, רואים את האישור לגזר הדין, אם ניתן לפני כן, כבטל.

פרק שביעי : משפט חוזר

משפט חוזר
לטובת הנידון

445. בכל אחד מן המקרים המנויים להלן רשאי נשיא בית הדין הצבאי לערעורים להורות על עריכת משפט חוזר למי שניתן עליו פסק דין חלוט :

(1) אם לאחר המשפט הראשון קבע בית דין צבאי או בית משפט אחר בפסק דין במשפט פלילי, כי ראיה מהראיות שהובאו במשפט הראשון היה יסודה בשקר או בזיוף, ויש יסוד להניח כי אילולי היתה ראיה זאת בפני בית הדין במשפט הראשון היה בכך כדי לשנות את תוצאות המשפט לטובת הנאשם ;

(2) אם נתגלו עובדות חדשות או ראיות חדשות העשויות, לבדן או ביחד עם החומר שהיה בפני בית הדין במשפט הראשון, לשנות את תוצאות המשפט לטובת הנאשם, ולא היו בידי הנאשם, או לא היו ידועות לו, בשעת בירור המשפט הראשון ;

(3) אם נורשע בינתיים אדם אחר בביצוע אותו מעשה העבירה שעליו דנו במשפט ה'ראשון ומהנסיבות שנתגלו במשפטו של אותו אדם אחר נראה, כי מי שהורשע לראשונה בעבירה לא היה מבצע של מעשה העבירה ;

(4) אם נידון האדם בפסק הדין במשפט הראשון על בגידה צבאית ויש יסוד להניח כי פסק הדין בטעות יסודו.

משפט חוזר
בכל עת

446. משפט חוזר לפי סעיף 445 ייערך אף אם העונש שהוטל במשפט הראשון כבר בוצע, או אף אם הנידון במשפט הראשון נפטר, או חדל מהיות חייל.

בקשת משפט
חוזר

447. הרשות לבקש עריכת משפט חוזר לפי סעיף 445 בתונה לנידון ולתובע הצבאי הראשי ; מת הנידון — תהיה הרשות האמורה גם לבן-זוגו, ולכל אחד מצאצאיו, הוריו, אחיו או אחיותיו.

החלטה בבקשה

448. (א) בקשה לעריכת משפט חוזר תוגש בכתב לנשיא בית הדין הצבאי לערעורים ויפורטו בה נימוקיה.

(ב) לשם החלטה בבקשה כאמור רשאי הנשיא לבקש מן הפרקליט הצבאי הראשי את חוות דעתו בכתב.

(ג) הוגשה בקשה כאמור שלא על ידי התובע הצבאי הראשי, יחליט הנשיא בבקשה לאחר שנתן למבקש ולתובע הצבאי הראשי הזדמנות להשמיע את טענותיהם.

בדיקה וחקירה
מוקדמת להכנת
חוות דעת

449. (א) לשם חוות דעת כאמור בסעיף 448 (ב) רשאי הפרקליט הצבאי הראשי להורות על עריכת בדיקה או חקירה מוקדמת.

(ב) ניתנה חוות דעת הפרקליט הצבאי הראשי כאמור, יימסר למבקש העתק ממנה, והוא יהיה רשאי, תוך הזמן שיקבע הנשיא, להשיב עליה תשובה בכתב.

בית הדין
הדן במשפט
חוזר

450. הורה נשיא בית הדין הצבאי לערעורים על עריכת משפט חוזר, יורכב מותב של בית דין צבאי מחוזי ולפניו יתברר המשפט ; אולם אם היה המשפט הראשון לפני בית דין מיוחד — יורכב לשם כך מותב של בית דין מיוחד.

הרכבת מותב
בית הדין

451. לצורך הרכבת מותב בית הדין כאמור בסעיף 450 יהיה דין הבקשה בצירוף החלטת הנשיא כדין כתב-אישום שהוגש לנשיא אותו בית דין.

452. במשפט חוזר יחולו הליכי הדין הרגילים. אולם רשאי בית הדין לסטות מהם אם החליט על כך מחמת נסיבות הענין. הליכי הדין במשפט חוזר
453. בית הדין הדין במשפט חוזר רשאי, מבלי לשמוע עדויות נוספות אלא על סמך הבקשה האמורה בסעיף 448 וכל חומר אחר שנצטרף אליה לפי אותו סעיף ועל סמך טענות הצדדים, להוציא פסק דין המקיים את פסק הדין במשפט הראשון או המבטל אותו ומוכה את הנידון. פסק דין שלא שמיעת עדויות
454. החליט בית הדין, כי לשם הכרעת הדין יש לו לשמוע שנית עדויות — יבטל את פסק הדין במשפט הראשון וינהל את המשפט החוזר כאילו דן בו בפעם ראשונה על פי כתב־האישום שהיה לפני בית הדין במשפט הראשון, ויוציא בהתאם לכך את פסק דינו, ובלבד שלא ירשיע את הנידון בעבירה שהיא חמורה מן העבירה שבה הורשע במשפט הראשון והעונש שיטיל עליו לא יהיה חמור מן העונש שהוטל עליו בפסק הדין במשפט הראשון, והעונש שבוצע לפי המשפט הראשון יובא בחשבון העונש החדש. פסק דין במשפט חוזר שבוטל
455. על אף האמור בסעיף 454, רשאי בית דין במשפט חוזר לקבל כראיה עדות שהעידו ונרשמה בפני בית הדין במשפט הראשון, אם הוכח להנחת דעתו שאי־אפשר להביא את העד שהעיד אותה עדות, או אם הוא סבור שמחמת הזמן שחלף נשתכחו מן העד פרטים שמסר במשפט הראשון. קבלת עדויות במשפט הראשון כראיה
456. ההוראות בדבר ערעור על פסקי דין צבאיים חלות גם על פסק דין שניתן במשפט חוזר. ערעור
457. זוכה הנידון במשפט חוזר, יפורסם ביטול פסק הדין הראשון והזיכוי בדרך שיורה הרמטכ"ל. פרסום זיכוי במשפט חוזר

פרק שמיני : הוראות כלליות

458. (א) נפטר אחד השופטים של בית דין צבאי לאחר שהורכב מותב בית הדין, או נבצר ממנו לכהן כשופט מסיבה אחרת, מי שהרכיב את מותב בית הדין יכלול בו שופט צבאי אחר במקומו, ובית הדין בהרכבו החדש רשאי להמשיך בדיון מן הנקודה שאליה הגיע בהרכבו הקודם. החלפת שופט צבאי
- (ב) נבצר מאב בית הדין לכהן מסיבה אחרת, כאמור, לאחר שהוקרא כתב־האישום, רשאי הנאשם או התובע לדרוש כי אב בית הדין לא יוחלף אלא שהמשפט יידחה עד ששוב לא ייבצר ממנו לכהן, והמשפט יידחה כאמור, אם לא החליט בית הדין בהרכבו החסר לדחות את הבקשה ונימק את החלטתו.
- (ג) על החלטה לדחות בקשה כאמור בסעיף קטן (ב) רשאי המבקש לערער לפני בית הדין הצבאי לערעורים.
- (ד) מי שהרכיב את בית הדין לא ימנה שופט צבאי אחר במקום אב בית הדין —
- (1) אם החליט בית הדין לקבל בקשה כאמור בסעיף קטן (ב); או
- (2) אם הוגש ערעור על החלטה כזאת — עד להחלטה בערעור.
459. מפקד שעשה בתוקף סמכותו לפי חוק זה פעולה מסויימת, ועקב פעולה זו הוא מוסמך לעשות פעולות נוספות — יהא מוסמך לעשותן גם מי שבא במקומו. סמכות למי שבא במקומו של מפקד
460. בכל ענין של סדרי דין שאין עליו הוראה בחוק זה או בתקנות שהותקנו לפיו, ינהג בית דין צבאי בדרך הנראית לו טובה ביותר לעשיית משפט צדק, ובלבד שינמק את החלטתו לענין זה. ענינים בלתי צפויים

חלק ו' — בית דין שדה

הנהגת בתי דין
שדה

461. (א) אלה רשאים להורות, בתקופת לחימה, על הנהגת בתי דין שדה בצבא —

- (1) הממשלה, בהוראה שתפורסם ברשומות ;
- (2) שר הבטחון, בהוראה שתפורסם בצבא בכל דרך שימצא למתאימה, אם היה סבור שהנסיבות מחייבות זאת.

(ב) הוראה לפי סעיף קטן (א) יכולה להינתן לגבי כל הצבא או לגבי חלק ממנו.

(ג) הוראה לפי סעיף קטן (א) יפקע תקפה כחום ארבעה עשר יום מיום נתינתה אלא אם אושרה לפני כן על ידי ועדת החוץ והבטחון של הכנסת.

(ד) הוראה שאושרה כאמור בסעיף קטן (ג) יפקע תקפה משבוטלה על ידי מי שנתן אותה, או אם עברו שלושה חדשים מיום אישורה, ולא הוארך תקפה על ידי ועדת החוץ והבטחון של הכנסת ; הארכה כאמור לא תעלה כל פעם על שלושה חדשים.

הסמכות להרכיב
בית דין שדה

462. כל עוד הוראה כאמור בסעיף 461 עומדת בתקפה, רשאי הרמטכ"ל להסמיך מפקדים, בדרך כלל, או למקרה מסויים, להרכיב בתי דין שדה.

תחום סמכות
מפקד שהוסמך
להרכיב
בית דין שדה

463. הרמטכ"ל כשהוא מסמיך מפקד כאמור בסעיף 462, רשאי לסייג את תחום סמכותו של בית הדין שיורכב על ידי מפקד כזה, לפי החיל, לפי המקום, לפי העבירה או בכל דרך אחרת.

סמכות השיפוט
של בית דין
שדה

464. בית דין שדה מוסמך לשפוט על כל עבירה שבית דין צבאי מוסמך לשפוט עליה לפי חוק זה, ולהטיל כל עונש שבית דין צבאי רשאי להטילו על אותה עבירה, ובלבד שהנאשם יהיה נתון לשיפוטו של אותו בית דין שדה בהתאם לאמור בסעיף 463.

הרכב בית דין
שדה

465. בית דין שדה יהיה של שלושה חיילים מבין פקודיו של המפקד שהוסמך להרכיב את בית הדין ; לפחות שנים מהם יהיו קצינים ואם אפשר — לפחות חייל אחד בעל הכשרה משפטית אף אם אין הוא מפקודיו ; הוראת סעיף 218 לא תחול בבית דין שדה.

זימון בית דין
שדה

466. בית דין שדה יוזמן על ידי מפקד שהרמטכ"ל הסמיכו לכך, בדרך כלל או למקרה מסויים, ושאיננו המפקד שהרכיב את בית הדין.

הסמכה להרכיב
ולזמן בית דין
שדה

467. לא יוסמך מפקד להרכיב או לזמן בית דין שדה אלא אם דרגתו היא רבי-סרן ומעלה, אולם רשאי הרמטכ"ל להסמיך מפקד בדרגת סרן להרכיב בית דין כאמור, אם הוא סבור שתנאיה של היחידה שבה הורכב בית דין שדה מחייבים זאת.

תובע וסניגור

468. המרכיב בית דין שדה ימנה קצין להיות תובע וקצין אחר להיות סניגור באותו משפט ; לא היתה אפשרות למנות קצינים לכך, ימנה חיילים אחרים, ואם היתה אפשרות למנות קצין אחד בלבד — ימנהו סניגור.

סניגור לפי
בחירת הנאשם

469. הנאשם רשאי לבחור לעצמו סניגור אחר במקום הסניגור שנתמנה לפי סעיף 468, אם אין בדבר כדי לעכב את הדיון.

כתב האישום

470. (א) כתב־אישום יוגש על ידי התובע לאב בית הדין, ויכלול את הפרטים הבאים :

- (1) שם בית הדין שאליו הוא מוגש ;
- (2) שם הנאשם ושם משפחתו ;
- (3) מספרו הצבאי ודרגתו של הנאשם, אם ישנם והם ידועים ;
- (4) תיאור העבירה וידיעות מספיקות כדי להעמיד על טיב האשמה ;
- (5) שמות עדי התביעה.

(ב) בית דין שדה רשאי לשמוע עדי תביעה נוספים על אלה שזכרו בכתב־האישום אם הוא סבור כי שמיעתם דרושה לעשיית צדק.

471. בבית דין שדה מותר לנהוג דיון מקוצר.

סדרי דין

472. בוטלה ההוראה לפי סעיף 461 — כל דיון בפני בית דין שדה שטרם הוכרע בו הדין יהיה בטל, אך אין בכך משום מניעה להביא את הנאשם לדין על אותו מעשה בבית דין אחר.

דיון שטרם הוכרע

473. (א) רשאי שר הבטחון להורות בצו, שיפורסם בצבא בכל דרך שימצא למתאים, כי שמיעת ערעורים על פסקי דין של בתי דין שדה, בכל הצבא או בחלק ממנו, תידחה עד שתבוטל ההוראה שניתנה לפי סעיף 461, או עד תאריך מוקדם יותר שיקבע.

ערעור על פסק דין של בית דין שדה

(ב) הורה שר הבטחון כאמור — רשאי הנידון להגיש את ערעורו, עד היום החמישה עשר לאחר תום הדחיה.

(ג) בית הדין הצבאי לערעורים הדין בערעור על פסק דין של בית דין שדה שאינו פסק דין המטיל עונש מוות, אינו רשאי לשנות את גזר הדין אלא אם החליט לשנות את החיוב בדין.

474. (א) גזר דין של בית דין שדה, פרט לפסק דין המטיל עונש מוות, יבוצע מיד אף אם אינו פסק דין חלוט.

ביצוע גזר דין של בית דין שדה

(ב) גזר דין של בית דין שדה המטיל עונש מוות לא יבוצע אלא לאחר שאושר בערעור ועל ידי הרשות המאשרת.

475. פרט לאמור בחלק זה יחולו לגבי בית דין שדה ופסקי דינו ההוראות, החלות על כל בית דין צבאי מיוחד או מחוזי ופסקי דינו.

עריפות חלק זה על הוראות אחרות

חלק ז' — דיני ראיות

476. דיני הראיות המחייבים בענינים פליליים בבתי המשפט של המדינה מחייבים גם בבית דין צבאי ולפני שופט חוקר; והוא, כשאינן הוראה אחרת בחוק זה.

דיני הראיות הכלליים

477. לא יקבל בית דין צבאי הודאת נאשם כראיה, אלא אם שוכנע כי ניתנה על ידי הנאשם מרצונו הטוב.

הודאת נאשם כראיה

478. העובדה שאמרת נאשם שיש בה הודאה נתקבלה שלא בהתאם לכללים הנקובים בסעיפים 266 עד 272 אינה מונעת את בית הדין מקבוע כי ההודאה ניתנה מרצונו הטוב של הנאשם.

הודאת נאשם מרצונו הטוב

479. אמרת נאשם אחד אינה כשרה כראיה נגד נאשמים אחרים.

אמרת נאשם אחד כנגד נאשמים אחרים

480. טופס מודפס של פקודות הצבא וכל טופס מודפס של פרסום אחר, שהוצא על ידי הרמטכ"ל או מטעם הצבא ואושר על ידי הרמטכ"ל כפרסום רשמי לענין סעיף זה, המכילים פקודה, צו, הוראה או מינוי, ישמשו ראיה לכאורה למתן הפקודה, הצו, ההוראה או המינוי ולתכנם.

טפסים מודפסים של פרסומים צבאיים רשמיים

481. מסמך הנחזה כמסמך שנחתם ביד קצין במילוי תפקידו, והכולל פרטים בדבר הענינים המנויים להלן, ישמש ראיה לכאורה עליהם; ואלה הענינים:

תעודות צבאיות כראיה

(1) שירות בצבא או העדר משירות כזה;

(2) היחידה שעמה נמנה אדם בצבא;

- (3) עבירות שבהן הורשע אדם בשירותו בצבא ;
 (4) תאריך הקבלה לצבא או השחרור ממנו ;
 (5) דרגה או תפקיד בצבא, או זמן קבלתם ;
 (6) פרטים אישיים אחרים הנוגעים להשתייכותו של אדם לצבא ;
 (7) מציאותו של כלי שיט מחוץ למימי חופין של מדינת ישראל.

- תעורת שוטר
כראיה על מאסר
482. מסמך הנחזה כחתום ביד שוטר או שוטר צבאי, והמעיד שאדם נעצר או נאסר ביום פלוני ובמקום פלוני, ישמש ראיה לכאורה על כך ; אולם בית הדין לא יקבל מסמך כאמור כראיה, אם הנאשם דרש שהחותם יעיד בבית הדין, ובית הדין סבור כי לשם עשיית משפט צדק רצוי שהחותם יעיד כאמור.
- מסמכים צבאיים
אחרים
483. (א) מסמך הנחזה כפקודת קבע או כפקודת שיגרה של יחידת צבא או כפנקס, כיומן או כרישום אחר המתנהל בצבא על פי דין, על פי פקודה צבאית מוסמכת או על פי הנהגה, יכול בית הדין לקבלו כראיה לכאורה על תכנו.
 (ב) לא יקבל בית הדין כראיה רישום אחר כאמור בסעיף קטן (א), אם הנאשם דרש שמי שרשמו יעיד בבית הדין ובית הדין סבור כי לשם עשיית משפט צדק רצוי שהרושם יעיד כאמור.
- חוקת פרסום
484. טופס מודפס שבו נאמר כי הוא פרסום מן הפרסומים האמורים בסעיף 480 ויש עליו סמל מסמלי הצבא — חוקה עליו שהוא פרסום כאמור.
- העתקים
485. מסמך שנעשה או שאושר בידי חייל במילוי תפקידו, דין העתק ממנו, מאושר כהעתק נכון בחתימת ידו או בחתימת יד הממונה על שמירת המסמך, כדין המסמך המקורי, וחוקה עליו שהוא העתק נכון.
- פרוטוקול של
בית דין צבאי
486. (א) פרוטוקול של בית דין צבאי החתום ביד אב בית הדין ישמש ראיה חותכת על הדברים שנרשמו בו, אם לא הוכח כי הפרוטוקול זויף.
 (ב) פרוטוקול של בית דין צבאי הנחזה כחתום על ידי אב בית הדין — חוקה עליו שנחתם בידו.
- הגשת מסמכים
לכתיב דין צבאי
487. בעל דין במשפט בבית דין צבאי הרוצה להסתמך במשפט על מסמך הכשר כראיה לפי הוראות כל דין יגישנו לבית הדין.
- מסמכים צבאיים
כראיה לכתיב
המשפט
488. הסעיפים 480 עד 486 יחולו גם על דיון לפני כל בית משפט או בית דין אחר במדינה.

חלק ח' — ביצוע פסקי דין

פרק ראשון : ביצוע

- ביצוע פסק דין
489. (א) פסק דין מרשיע לא יבוצע כל עוד לא ניתנה לגבי גזר הדין החלטת הרשות המאשרת לפי סעיף 442, אלא אם הורה בית הדין הוראה אחרת ; אולם פסק דין המטיל עונש מאסר, מחבוש או ריתוק למחנה או לאניה יבוצע עם קריאתו.
 (ב) פסק דין לפי סעיפים 386 או 387 יבוצע מיד עם קריאתו.
- פיצוי לנידון
שנשא עונש
וזוכה לאחר מכן
490. נידון שנשא עונש מחבוש או ריתוק למחנה או לאניה, כולו או מקצתו, ובערעור על פסק הדין שהטיל עליו אותו עונש זוכה מאשמה — רשאי בית הדין הצבאי לערעורים לצוות שתיתן לנאשם חופשה או פיצוי דומה, הכל כפי שיראה בית הדין.

<p>491. הטיל בית דין צבאי עונש מאסר, מחבוש או ריתוק למחנה או לאניה, רשאי הוא לכלול בתקופת העונש גם כל תקופה שבה היה הנידון נתון במעצר בקשר למשפט זה לפני גזר הדין.</p>	<p>חישוב תקופות מאסר, מחבוש וריתוק</p>
<p>492. על אף האמור בסעיף 489, תחילתם של עונש מאסר, מחבוש או ריתוק למחנה או לאניה הוא מיום קריאת פסק הדין שניתן בערעור, אם לא הורה בית הדין הצבאי לערעורים הוראה אחרת.</p>	<p>תחילת העונש בערעור</p>
<p>493. (א) עונש מוות שהוטל לפי חוק זה יבוצע ביריה. (ב) מי שיש עליו פסק דין המטיל עונש מוות, בין שפסק הדין הוא חלוט ובין אם לאו — יוחזק במעצר עד לביצוע העונש או עד לשינויו, ואם העונש הוטל על ידי בית דין שדה, יחול לגבי המעצר סעיף 499, ומותר, כל עוד הוא מוחזק שלא בבית סוהר, לנקוט בכל האמצעים הדרושים, לפי נסיבות הענין, כדי להבטיח את החזקתו במשמורת.</p>	<p>ביצוע עונש מוות</p>
<p>494. עונש מאסר שהוטל על ידי בית דין צבאי יבוצע במחנה מעצר צבאי או בבית סוהר צבאי או בבית סוהר כמשמעותו בפקודת בתי הסוהר, 1946, או מקצתו באחד ומקצתו במשנהו.</p>	<p>מקום ביצועו של עונש מאסר</p>
<p>495. מי שנידון למאסר על ידי בית דין צבאי והוא נושא את ענשו בבית סוהר כמשמעותו בפקודת בתי הסוהר, 1946, ינהגו בו לכל דבר כאילו היה אסיר הנושא עונש מאסר שהוטל על ידי בית משפט.</p>	<p>נידון צבאי בבית סוהר אזרחי</p>
<p>496. מחבוש יבוצע במחנה מעצר או בחדר משמר, או מקצתו במחנה מעצר ומקצתו בחדר משמר.</p>	<p>ביצוע מחבוש</p>
<p>497. (א) נתחייב אדם בבית דין צבאי או בדין משמעתי לשלם קנס או פיצויים על נזקים לרכונו הצבא או לרכוש המדינה ולא שילמם במזומנים, יוצא החיוב לפועל באחת הדרכים הבאות או בשתיהן כאחת: (1) על ידי ניכוי, כפי שנקבע בתקנות, מהכספים המגיעים לנידון מזמן לזמן עקב שירותו בצבא; (2) בדרך הקבועה בפקודת המסים (גביה)², פרט לסעיף 12 שבה. (ב) הוטל עונש הפקעת משכורת ובשלב כל שהוא של ביצוע העונש חדל הנידון לקבל משכורת בעד שירותו בצבא, רואים כאילו הוטל עליו קנס כשיעור הסכום שצריך היה להפקיע ממשכורתו עד תום ביצוע פסק הדין, אילו המשיך לקבל עד אותו זמן משכורת כמשכורתו האחרונה.</p>	<p>גביית קנסות ופיצויים</p>
<p>498. נתחייב אדם בבית דין צבאי או בדין משמעתי לשלם פיצויים על נזקים שלא לרכוש הצבא או לרכוש המדינה, יהיה דין הפיצויים כדין סכום שנפסק לטובת הניזוק על ידי פסק דין של בית משפט בתביעה אזרחית.</p>	<p>דין פיצויים שנפסקו לאדם פרטי</p>
<p>499. הוטל עונש מאסר או מחבוש על ידי בית דין צבאי ימי או בית דין שדה, ואי אפשר, לדעת המפקד שהרכיב את בית הדין, לבצע את העונש במקום שנקבע לכך על פי פרק זה, יבוצע העונש במקום שנקבע לכך על ידי המפקד.</p>	<p>ביצוע מאסר או מחבוש של בית דין שדה או בית דין צבאי ימי</p>

¹ ע"ר 1946, תוס' 1 מס' 1972, עמ' 6.
² חוקי א"י, כרך ב', פרק קל"ז, עמ' 1374.

500. אדם הנושא עונש מאסר בבית סוהר צבאי או במחנה מעצר צבאי ושני רופאים מעידים כי יש יסוד להניח שאיננו שפוי בדעתו. יועבר לבדיקה מתאימה במוסד מתאים; אישר הרופא העומד בראש אותו מוסד כי איננו שפוי בדעתו — יועבר למוסד לטיפול בחולי-נפש או למוסד מתאים אחר.
501. (א) אדם שהועבר למוסד כאמור בסעיף 500, ואישר הרופא העומד בראש המוסד כי נשתפה — תחילת ועדה שנתמנתה כאמור בסעיף קטן (ב), לאחר ששמעה או עיינה בחוות דעת של מומחים, אם ישא אותו אדם את יתרת עניו, כולה או מקצתה.
- (ב) הועדה לענין סעיף זה תתמנה על ידי הרמטכ"ל וחבריה יהיו שופט בית הדין הצבאי לערעורים, רופא ותובע צבאי.
502. מי שנידון למאסר או למחבוש, בין על ידי בית דין צבאי ובין בדין משמעתי, ישא את עניו במקום שנקבע לכך, אף אם חדל להיות חייל או חדל להיות חייב בשירות.
503. (א) שר הבטחון רשאי לקבוע בתקנות את סדרי המינהל, המשמר, והמשטר בבתי הסוהר הצבאיים ואת האמצעים שאפשר לנקוט בהם כלפי אסירים ועצירים לשם קיום המשמעת בבית הסוהר ועידודה, לרבות כללים להפחתת עונשו, וכן את הסדרים לקבלת אסירים ועצירים ולשחרורם.
- (ב) תקנות בתי סוהר צבאיים שהותקנו לפי תקנות-שעת-חירום (חוקת השיפוט תש"ח), תש"ח—1948,¹ לפני תחילתו של חוק זה רואים אותן כאילו הותקנו לפי סעיף זה וכאילו עמד סעיף זה בתקפו ביום התקנתן.
504. הרמטכ"ל רשאי לקבוע בתקנות את סדרי המינהל, המשמר והמשטר, במחנות מעצר צבאיים ובחדרי משמר צבאיים, ואת האמצעים שמותר לנקוט בהם כלפי אסירים ועצירים לשם קיום המשמעת בהם ועידודה, לרבות כללים להפחתת העונש, וכן את הסדרים לקבלת אסירים ועצירים ולשחרורם.
505. שר הבטחון רשאי, בצו בחתימת ידו, לקבוע שהמקום המתואר בצו יהיה בית סוהר צבאי או מחנה מעצר צבאי.
506. תקנות שנקבע לפי סעיף 504 וצו לפי סעיף 505 יפורסמו בפקודות הצבא, ואין חובה לפרסמם ברשומות.
507. קצין שיפוט רשאי לקבוע בהוראה בחתימת ידו מקום כחדר משמר צבאי.
508. הרמטכ"ל יקבע הוראות בדבר —
- (1) המקומות שבהם יבוצע מעצרים של אנשים לפי חוק זה;
 - (2) דרכי ביצועו של מעצר פתוח;
 - (3) סדרי ביצועם של פסקי דין להורדה בדרגה ולריתוק למחנה או לאניה ולהפקעת משכורת;
 - (4) סדרי העברת אסירים ממקום למקום;
 - (5) כללים לרישום ענשים שהוטלו על פי חוק זה בגליון ההתנהגות של הנידון ולמחיקתם של רישומים כאלה הנוגעים לעבירות שאפשר לדון עליהן בדין משמעתי;
 - (6) כללים למחיקתם של רישומים הנוגעים לעבירות שניתנה עליהן חנינה;
 - (7) מסירת ידיעות לרשויות ציבוריות על עבירות שנידונו עליהן לפי חוק זה.

¹ ע"ר תש"ח, תוס' ה' מס' 20, עמ' 105.

פרק שני : עיון בעונש

509. תקום ועדה לעיון בעונש (בפרק זה — הועדה), שתבריה יהיו הפרקליט הצבאי הראשי או קצין-משפטי בדרגת סגן-אלוף ומעלה שימונה על ידי כבא כוחו, ושני קצינים בדרגת סגן-אלוף ומעלה שימונו על ידי הרמטכ"ל.
510. הועדה רשאית לעיין בכל עונש מאסר שהוטל על ידי בית דין צבאי, ולהמתיקו או להחליפו, כולו או מקצתו, בעונש על תנאי, ורשאית היא לחזור ולעשות כן לגבי העונש שהומתק.
511. (א) לא תחליט הועדה בענינו של אסיר אלא אם נתנה לו הזדמנות לבוא לפניו ולהשמיע את דברו.
- (ב) הועדה תקבל חוות דעתם של קצין-סעד של הצבא או קצין-מבחן ושל רופא, בכתב או בעל פה, כפי שתקבע הועדה, והיא רשאית, לצורך מתן החלטה בענינו של אסיר, לעיין גם בכל חומר אחר שתמצא למתאים.
512. פסק דין המטיל עונש מאסר לתקופה העולה על שנה והוחל בביצועו, יביאנו הפרקליט הצבאי הראשי לעיון הועדה אחת לששה חדשים, אולם רשאי הוא להביאו כאמור במועד מוקדם יותר; פסק דין המטיל עונש מאסר לתקופה קצרה יותר, יביאנו הפרקליט הצבאי הראשי כאמור בכל זמן שייראה לו.
513. אין האמור בפרק זה בא לגרוע מן הסמכות לחון עבריינים ולהפחית ענשים לפי סעיף 6 לחוק המעבר, תש"ט—1949.¹

ועדה לעיון בעונש

המתקת העונש או החלפתו

הוראות בדבר דיוני הועדה

הכאת פסקי דין לעיון הועדה

שמירת דינים אחרים

חלק ט' — עבירות מיוחדות

514. (א) מי שאינו חייל שעבר אחת העבירות האלה:
- (1) הוזמן כדין לבוא לפני בית דין צבאי ולא בא, או בא ועזבו לפני שקיבל רשות לעשות זאת, ולא הראה סיבה מספקת להעדרו;
 - (2) נדרש כדין על ידי בית דין צבאי להישבע או להצהיר בהן צדק ולא עשה זאת;
 - (3) נדרש כדין על ידי בית דין צבאי להמציא מסמך שברשותו ובמידה לא המציא אותו;
 - (4) בהיותו עד בבית דין צבאי לא השיב על שאלה שנדרש כדין להשיב עליה, או השיב ביודעין תשובה מתחמקת;
 - (5) גרם הפרעה או הפסקה במהלך הדיונים של בית הדין, דינו — מאסר שנה.
- (ב) מי שאינו חייל וביזה בית דין צבאי על ידי נקיטת לשון מעליבה או מאימת, דינו — מאסר שנתיים.
515. לצורך סעיף 514, "בית דין" —
- (1) לרבות שופט-חוקר;
 - (2) לענין פסקאות (1), (3) ו-(4) לסעיף קטן (א) שבו — לרבות ועדת חקירה;
 - (3) לענין פסקאות (3) ו-(4) לסעיף קטן (א) שבו — לרבות קצין-בודק.
516. מי שאינו חייל, והתחמק מלהיחקר על ידי קצין-בודק בהתאם לסעיף 256, דינו — מאסר שנה.

¹ ס"ח 1, תש"ט, עמ' 1.

517. מי שפרסם מתוך פרוטוקול של הדיון בבית דין צבאי או מתוך פסק דין שלו חלקים או מלים שיש להשמיטם בהתאם לסעיף 326, דינו כדין המפרסם ידיעה בניגוד לסעיף 4 לפקודת הסודות הרשמיים¹.
518. אדם שאינו חייל והתחזה כחייל, על ידי שענד סימן הנראה כסימן דרגה או כסימן צבאי אחר או שלבש מדים הנראים כמדי צבא, או על ידי טענות שוא או בדרך אחרת, דינו — מאסר שלוש שנים או קנס אלף לירות או שני הענשים כאחד.
519. אדם שאינו חייל וקיבל בידועין או עיכב תחת ידיו בידועין בתורת משכון להבטחת חוב, כל חפץ או תעודה שניתנו לחייל מטעם הצבא, דינו — מאסר שנה אחת או קנס חמש מאות לירות או שני הענשים כאחד.
520. חייל שעבר אחת העבירות האלה:
- (1) נדרש כדין למסור לשלטון אזרחי חייל אחר הסר למשמעתו ובמזיד לא עשה זאת;
- (2) הפריע לעצירת חייל או נמנע במזיד מסייע לעצירת חייל הסר למשמעתו על ידי אדם שאינו חייל אך הוא מוסמך לכך כדין, דינו — מאסר שנתיים.
521. העובר עבירה לפי חלק זה יישפט עליה לפני בית משפט, אולם אין הוראה זו באה לגרוע מסמכותו של בית הדין הצבאי לפי סעיף 331.

חלק ו' — הוראות שונות

522. חייל שיש לו דרגות מסוגים שונים או שאין לו דרגה כלל, רואים אותו, לענין חוק זה, כבעל אותה דרגה שנקבעה בהתאם לפקודות הצבא.
523. יצא אדם חייב בדין בבית דין צבאי, רשאי בית הדין לצוות, כי מכשיר שבו הסתייע העבריין בביצוע העבירה יוחרם, אף אם לא הוכחה בעלותו של העבריין על המכשיר.
524. נתחייב אדם בבית דין צבאי על עבירה לגבי רכוש לא לו, ומצאו ברשותו את הרכוש או חלק ממנו או דבר שנרכש תמורתו, רשאי בית הדין להורות בגזר דינו כי מה שנמצא ברשות העבריין כאמור יימסר למי שנראה כבעל הרכוש.
525. רכוש שהגיע לידי חייל בקשר לבדיקה או חקירה בעבירה או לדיון אחר בה לפי חוק זה, ולא ניתנה על הרכוש הוראה לפי סעיף 524, יכול אותו חייל או מי שטוען זכות על הרכוש לבקש מנשיאו של בית דין צבאי מחוזי שיורה כיצד לנהוג ברכוש, והנשיא יחליט על הבקשה לאחר ששמע את דעתו של תובע צבאי.
526. אין האמור בסעיפים 523, 524 ו-525 בא לגרוע מזכותו של אדם שלא נתחייב בדין, לתבוע לעצמו מידי המדינה רכוש שהוחרם לפי סעיפים אלה, או מידי אדם רכוש שנמסר לו לפיהם.
527. עד שהוא חייל, פרט למי שחוק זה חל עליו לפי סעיף 6 או 7, יוזמן על ידי בית הדין כפי שייקבע בפקודות הצבא, ואפשר יהיה לכפות את היענותו להזמנה בדרך שתיקבע בהן.

¹ חוקי א"י, כרך ב', פרק ק', עמ' 1003.

528. (א) עד שאינו חייל, או עד שחוק זה חל עליו לפי סעיף 6 או 7, יוזמן בדרך שמזמינים עדים לבית משפט השלום, ובשינויים אלה:	הזמנת עדים אחרים
(1) ההזמנה תהיה חתומה בידי נשיא בית הדין או בידי מי שהוסמך לכך על ידי, או בידי אב בית הדין;	
(2) מוסר ההזמנה יכול להיות גם חייל;	
(3) ההזמנה תהיה על טופס שדוגמתו נקבעה בתקנות.	
(ב) שיעורי התשלומים שישולמו לעדים כאמור בתורת דמי נסיעה, שכר בטלה ודמי לינה יהיו כשיעורים המשתלמים בבתי המשפט.	
529. עד כאמור בסעיף 528 שהוזמן לבוא ולא בא, והוכח לבית הדין כי הוזמן כהלכה, רשאי אב בית הדין ליתן לשוטר צו בחתימת ידו לאסור את העד ולהביאו לפני בית הדין.	צו להבאת עד שהוזמן ולא בא
530. היה אב בית הדין משוכנע, על סמך עדות בשבועה, כי עד שהוא אומר להזמינו לפי סעיף 528 לא ייענה להזמנה, רשאי הוא לתת צו כאמור בסעיף 529 במקום ההזמנה להעיד.	צו הנאה במקום הזמנה
531. צו כאמור בסעיף 529 דינו לגבי שוטר וכל אדם אחר, כדין צו מאסר לשם כפיית התייצבות שניתן על פי סעיף 21 לפקודת הפרוצדורה הפלילית (שפיטה על פי כתב-אישום) 1.	דין צו הנאה
532. האמור בסעיפים 527 עד 531 לגבי בית דין או אב בית הדין, יחול על שופט-חוקר בתיאומים לפי הענין.	הזמנת עדים על ידי שופט-חוקר
533. אדם שנתחייב על ידי בית משפט או בית דין אחר בעבירה שיש בה משום קלון, והוא בעל דרגה, בין אם הוא משרת בצבא ובין אם לאו, רשאי הרמטכ"ל באישור שר הבטחון, לשלול ממנו את דרגתו.	שליטת דרגה עקב חיוב בבית משפט
534. נגרם נזק למתקן בצבא, לריהוטו או לכל חפץ אחר שבו או ששייך לו, וועדת חקירה קבעה —	חיוב בתשלום נזקים שנגרמו למתקנים
(1) כי הנזק נגרם במזיד על ידי קבוצת חיילים מסוימת שחנתה או שנמצאה במתקן או בקרבתו;	
(2) את מידת הנזק שנגרם כאמור;	
(3) כי אין אפשרות להוכיח מי מאותם חיילים גרם נזק —	
רשאי קצין שהוסמך לכך על ידי הרמטכ"ל לחייב את כל החיילים הנמנים עם אותה קבוצה בתשלום דמי הנזק חלק כחלק, אלא שאין לחייב חייל בסכום העולה על חמש לירות.	
535. סכום שהוטל על חייל לפי סעיף 534 ייגבה בדרך הקבועה בסעיף 497.	גביית סכומים שהוטלו על קבוצה
536. סעיף 534 לא יחול על נזק שאדם פלוני הורשע בדין על גרימתו, ואם הורשע בדין כאמור לאחר שנגבו כספים מאדם אחר לפי אותו סעיף, יוחזרו הכספים למי ששילמם.	החזרת סכומים שנגבו
537. שר הבטחון, וכן הרמטכ"ל, רשאי למנות ועדת חקירה לשם חקירת כל ענין הנוגע לצבא, והיא מוסמכת להזמין עדים ולגבות עדויות בשבועה או ללא שבועה.	ועדות חקירה
538. שום דבר שהושמע במהלך חקירתה של ועדת חקירה, בין מפי עד ובין באופן אחר, ושום דין וחשבון של ועדת חקירה, לא יתקבל כראיה במשפט, אלא אם הועמד הנידון לדין על עדות שקר שמסר לאותה ועדת חקירה.	חומר ועדת חקירה לא ישמש ראיה במשפט

¹ חוקי א"י, כרך א', פרק ל"ו, עמ' 446.

539. נתמנתה ועדת חקירה לשם חקירת ענין הנוגע לשמו הטוב של חייל או נתקלה בענין כזה תוך עבודתה, תינתן לאותו חייל הזדמנות להיות נוכח בשעת החקירה לחקור עדים להשמיע דברו.

אצילת סמכויות

540. הרמטכ"ל רשאי, מזמן לזמן, לאצול למפקד אחר מסמכויותיו לפי חוק זה, כולן או מקצתן, פרט לסמכויותיו שבהגדרת "פקודות הצבא" שבסעיף 1 ולפי הסעיפים 158, 177 (ג), 185, 186, 187, 191, 192, 198, 212, 441 (ג) (2), 462 ו-504.

תחולת חוק
לתיקון דיני
העונשין
(דרכי ענישה),
תשי"ד—1954

541. (א) חוק לתיקון דיני העונשין (דרכי ענישה), תשי"ד—1954,¹ לא יחול על ענין שחוק זה חל עליו, פרט לסעיפים 1 עד 5, ו-7 עד 11 לאותו חוק שיחולו לגבי עבירות שאינן עבירות צבאיות.

(ב) סעיף זה יחול גם לגבי תקנות-שעת-חירום (חוקת השיפוט תש"ח), תש"ח—1948,² כאילו נכנס סעיף זה לתקפו עם תחילתו של חוק לתיקון דיני העונשין (דרכי ענישה), תשי"ד—1954.

ביצוע ותקנות

542. שר הבטחון ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו ובלבד שלא יתקין תקנות בדבר סדרי הדין בבתי הדין הצבאיים אלא בהסכמת שר המשפטים.

ביטול

543. בטלים —

(1) תקנות-שעת-חירום (חוקת השיפוט תש"ח), תש"ח—1948² (להלן — החוקה);

(2) סעיף 20 א לחוק כלי היריה, תש"ט — 1949³;

(3) פקודת השפיטה האזרחית של חברים לחילות, 1947⁴.

הוראות מעבר

544. (א) על אף ביטול החוקה —

(1) הורכב בית דין לשפוט נאשם לפי החוקה, והמשפט עודנו תלוי ועומד ביום תחילתו של חוק זה (להלן — התאריך הקובע) יימשכו כל ההליכים בו לפי אותם ההליכים ולפני אותם המוסדות של המנגנון המשפטי שנקבעו בחוקה, אולם אם הוחזר המשפט על ידי בית הדין הצבאי העליון לבית דין של ערכאה ראשונה — ידונו בו לפי חוק זה;

(2) פסק דין של בית דין צבאי או של מפקד מוסמך כשופט שביתן לפי החוקה והטיל עונש שעדיין לא בוצע, כולו או מקצתו, יבוצע העונש או יתרתו כאילו הוטל לפי חוק זה; לענין הוראה זו רואים עונש מעצר או עונש מעצר מחנה מלא כמחבוש שהוטל לפי חוק זה;

(3) בדיקה או חקירה מוקדמת שנערכה לפי החוקה לפני התאריך הקובע, רואים אותה כבדיקה או חקירה מוקדמת שנערכה לפי חוק זה;

(4) פקודת מעצר שעמדה בתוקף ערב התאריך הקובע, רואים אותה כאילו ניתנה לפי חוק זה, ומותר להאריך את תקפה לפיו, אף אם כבר הוארך לפי החוקה;

¹ ס"ח 166, תשי"ד, עמ' 234.
² ע"ר תש"ח, תי"ס ב', עמ' 105.
³ ס"ח 18, תש"ס, עמ' 143.
⁴ ע"ר 1947, תוס' 1 מס' 1604, עמ' 141.

(5) מקום שנקבע לפי החוקה כחדר משמר צבאי, כמחנה מעצר או כבית סוהר צבאי, וערב התאריך הקובע היה משמש לאותה מטרה, רואים אותו כאילו נקבע על פי חוק זה.

(ב) (1) מי שערב התאריך הקובע כיהן כנשיא בית הדין הצבאי העליון, רואים אותו כאילו נתמנה לנשיא בית הדין הצבאי לערעורים לפי חוק זה ;

(2) מי שערב התאריך הקובע כיהן כסגן נשיא של בית הדין הצבאי העליון והוא בעל הכשרה משפטית, רואים אותו כאילו נתמנה לפי חוק זה לשופט צבאי־משפטי של בית הדין הצבאי לערעורים ;

(3) מי שהיה לו ערב התאריך הקובע מינוי לפי פקודות הצבא לכהן כאב בית דין צבאי מחוזי והוא בעל הכשרה משפטית, רואים אותו כאילו נתמנה לשופט צבאי־משפטי של בית דין צבאי מיוחד או מחוזי ;

(4) מי שערב התאריך הקובע כיהן כפרקליט צבאי ראשי, פרקליט צבאי, תובע צבאי ראשי או תובע צבאי, רואים אותו כאילו נתמנה לאותו תפקיד לפי חוק זה ;

(5) מי שהיה לו ערב התאריך הקובע מינוי לפי פקודות הצבא לכהן כסניגור צבאי ראשי או סניגור צבאי, רואים אותו כאילו נתמנה לאותו תפקיד לפי חוק זה.

545. מי שעבר עבירה על תקנות 80 או 94 לחוקה, והמעשה מהווה עבירה גם לפי חוק זה והוא לא חזר לשירות עד התאריך הקובע, יוסיפו לחול עליו התקנות האמורות, כאילו לא בוטלו לפי סעיף 543.

שמירת התקנות
לנכדי נעדרים
ועריקים

546. (א) על אף האמור בסעיף 2 (ד) לחוק המעבר, תש"ט — 1949¹, יפורסם חוק זה ברשומות תוך חודש ימים מיום קבלתו בכנסת.

תחילת תוקף

(ב) תחילתו של חוק זה היא ביום י"ז בטבת תשט"ז (1 בינואר 1956) ;

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב), תחילתו של סעיף 189 היא מיום ד' באייר תשי"ח (24 באפריל 1958) ; וכל מינוי לאחד התפקידים המנויים בסעיף 188 שיעמוד בתקפו ערב אותו תאריך יפקע תקפו באותו יום.

¹ ס"ח 1, תש"ט, עמ' 1.

תוספת
(סעיף 304)

חלק א'

צורת כתב-אישום

צבא-הגנה לישראל

בכית הדין הצבאי המחוזי.....

תיק ביה"ד מס'.....

במשפט שבין: —

תובע צבאי.....
המאשים

נגד

הנאשם

שם פרטי

שם משפחה

דרגה

מספר

יתירה

כתב-אישום

הנאשם הנ"ל מואשם בזה בעבירה/עבירות הבאה/הבאות:

מהות העבירה: }
(ראה דוגמאות בחלק ב'). }
פרטי העבירה:

רשימת עדי התביעה:.....

.....

.....

תאריך הגשת כתב-אישום.....

חתימת מאשר ההגשה.....

.....

(—)
תובע צבאי

חלק ב'

דוגמאות לניסוח ההאשמות

מס' 1

מהות העבירה: בגידה, לפי סעיף 43 (1) לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו—1955.

כנירה

פרטי העבירה: הנאשם הנ"ל בהיותו חייל בצה"ל ומפקד מוצב צה"ל על גבעה.....
ביום..... נטש באופן מחפיר ונוכח האויב את המוצב הנ"ל
אשר הגנתו הופקדה בידו.

הערות:

1. מנסה כתב-האישום יציין במידת האפשר את היום ואת השעה בו נעברה העבירה. אין היום או השעה ידועים, יצינם בקירוב או על ידי ציון תחילתה וסופה של התקופה הכוללת את התאריך המשוער של ביצוע העבירה.

דוגמה לציון בקירוב:

הנאשם הנ"ל בהיותו חייל בצה"ל ומפקד מוצב צה"ל על גבעה..... ביום.....
או סמוך לתאריך זה, נטש באופן מחפיר וכו'.

דוגמה לציון תקופה כוללת:

הנאשם הנ"ל בהיותו חייל בצה"ל ומפקד מוצב צה"ל על גבעה..... בתאריך בלתי ידוע, בין יום..... ליום..... נטש באופן מחפיר וכו'.

2. מקום שהתובע דורש לחייב את הנאשם בפיצויים על פי הוראות סעיף 35 יציין בכתב-האישום בסוף פרטי העבירה את סכום הנזק שנגרם.

דוגמא:

..... ערך הרכוש הנ"ל שאבד הוא סך..... לירות.

מס' 2

מהות העבירה: עזרה לאויב, לפי סעיף 44, לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו—1955.

עזרה לאויב

פרטי העבירה: הנאשם הנ"ל בהיותו חייל בצה"ל ביום..... בשעה.....
עשה ביודעין מעשה העשוי לעזור לאויב על ידי שהדליק מדורה במוצב צה"ל על גבעה..... דבר שהיה עשוי לאפשר למטוסי האויב ולצופי האויב לאתר את המוצב.

מס' 3

מהות העבירה: התנהגות מחפירה בקשר לפעולות צבאיות, לפי סעיף 45 (3) לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו—1955.

התנהגות מחפירה בקשר לפעולות צבאיות

פרטי העבירה: הנאשם הנ"ל בהיותו חייל בצה"ל ביום..... בהיותו מוצב עם מקלעו כמקלען מס' 1 על גבעה..... בעת הפגזת המוצב, זנח באופן מחפיר את נשקו הנ"ל נוכח האויב וברח מן המקום.

מס' 4

מהות העבירה : מרידה, לפי סעיף 46 לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו—1955.

מרירה

פרטי העבירה : הנאשם הנ"ל בהיותו חייל בצה"ל בגדוד.....ביום.....
בזמן פעולת הגדוד הנ"ל נגד האויב בסביבות.....
סירב, בצוותא עם החיילים א. ב., ג. ד., ו.כ. ל. מכיתתו, למלא פקודת
מפקדם סגן מ. נ. אשר ציווה על הנאשם ועל שלושת החיילים הנ"ל לתפוס
עמדות על גבעה.....בוזה שאמר כי אין להם רצון להילחם יותר
וכי אינם רואים את סגן.....הנ"ל כמוסמך לתת להם הוראות.

מס' 5

מהות העבירה : מרי, לפי סעיף 48 לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו—1955.

מרי

פרטי העבירה : הנאשם הנ"ל בהיותו חייל בצה"ל בגדוד.....ביום.....
במקום.....עשה מעשה בניגוד למשמעת בצבא בזה שבעת
חלוקת נשק אישי לחיילי הגדוד במחסן הנשק של הגדוד זרק את רובהו
חזרה לידי המחסנאי והתכוון במעשהו זה להפגין התנגדותו נגד ההוראה
המחייבת בצבא לפיה חייבים חיילי צה"ל באזור.....לשאת
אתם נשקם האישי במשך כל שעות היממה.

מס' 6

מהות העבירה : זריעת בהלה בין חיילים, לפי סעיף 51 לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו—1955.

זריעת בהלה
בין חיילים

פרטי העבירה : הנאשם הנ"ל בהיותו חייל בצה"ל ביום.....במוצב צה"ל
על גבעה.....לפני צאת חיילי המחלקה לפעולה צבאית, היינו
להתקפת מוצב האויב על גבעה.....הפיץ ידיעה כי האויב כיתר
את המוצב, ידיעה שיש בה כדי לעורר יאוש העלול לפגוע בהצלחת הפעולה
הנ"ל.

מס' 7

מהות העבירה : זריעת בהלה, לפי סעיף 52 לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו—1955.

זריעת בהלה

פרטי העבירה : הנאשם הנ"ל בהיותו חייל בצה"ל ביום.....ב.....
ברחוב.....הפיץ ידיעה לקהל אזרחים שנאספו באקראי
כי צנחני אויב ירדו ב.....ידיעה הקשורה בבטחון המדינה
ושיש בה כדי לעורר רבנים בהלה.

מס' 8

מהות העבירה : תעמולה המערערת את המשמעת בצבא, לפי סעיף 53 לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו—1955.

תעמולה
המערערת את
המשמעת בצבא

פרטי העבירה : הנאשם הנ"ל בהיותו חייל בצה"ל בגדוד.....ביום.....
הפיץ בין חיילי כיתתו כרוזים אשר הופצו על ידי האויב והקוראים לחיילי
צה"ל להיכנע לאויב, חומר תעמולה שהבאתו לידיעת חייל עלולה להשפיע
בדרך המערערת את המשמעת בצבא.

מס' 9

תעמולה הפוגעת : מהות העבירה : תעמולה הפוגעת בסדר הטוב בצבא, לפי סעיף 54 לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו—1955. תעמולה הפוגעת בסדר הטוב בצבא

פרטי העבירה : הנאשם הנ"ל בהיותו חייל בצה"ל ביום..... בשעה..... החזיק לשם הפצה שני טפסים של כרוז הקורא לחיילים שלא להישמע למפקדיהם, חומר תעמולה אשר הבאתו לידיעת חייל עשויה להשפיע בדרך הפוגעת בסדר הטוב בצבא.

מס' 10

עבירות בקשר לשבי : מהות העבירה : עבירות בקשר לשבי, לפי סעיף 56 לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו—1955. עבירות בקשר לשבי

פרטי העבירה : הנאשם הנ"ל בהיותו חייל בצה"ל ביום..... בשעה..... בסביבות..... גפל בשבי האויב ה..... מחמת שטיל ביחידות, בסביבות הנ"ל, על אף פקודות מפקדו, סגן א. ב., שאסור לטייל ביחידות בסביבות הנ"ל.

מס' 11

גילוי סודות : מהות העבירה : גילוי סודות, לפי סעיף 57 (1) לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו—1955. גילוי סודות

פרטי העבירה : הנאשם הנ"ל בהיותו חייל בצה"ל ביום..... בשעה..... במקום..... בנסעו באוטובוס..... קו..... לכיוון..... גילה לא. ב. ללא רשות ידיעות על מספר כוחות הצבא במחנה.....

מס' 12

נטישת משמרת : מהות העבירה : נטישת משמרת לפי סעיף 58 (ב) לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו—1955. נטישת משמרת

פרטי העבירה : הנאשם הנ"ל בהיותו חייל בצה"ל ביום..... בשעה..... עת מילא תפקיד זקיף על יד שער מחנה..... עזב את משמרתו לפני שהוחלף כדין.

מס' 13

אלימות כלפי מפקד : מהות העבירה : אלימות כלפי מפקד, לפי סעיף 59 לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו—1955. אלימות כלפי מפקד

פרטי העבירה : הנאשם הנ"ל בהיותו חייל בצה"ל ביום..... בשעה..... במקום..... היכה את מפקדו, סגן א. ב.

מס' 14

איום ועלבונות : מהות העבירה : איום, לפי סעיף 62 לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו—1955. איום ועלבונות

פרטי העבירה : הנאשם הנ"ל בהיותו חייל בצה"ל ביום..... בשעה..... במקום..... איים על מפקדו, סגן א. ב. על ידי שאמר לו שישרוף את ביתו אם מפקדו הנ"ל לא יוציאנו לחופשה.

התנגדות
לפעולה חוקית

מהות העבירה: התנגדות לפעולה חוקית, לפי סעיף 64 לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו—1955.

פרטי העבירה: הנאשם הנ"ל בהיותו חייל בצה"ל ביום..... בשעה..... במקום..... כשבא השוטר הגדודי א. ב. בתוקף תפקידו לשימו במשמורת בחדר המשמר הגדודי הפיל את עצמו ארצה ובעט ברגלי השוטר הנ"ל, ועל ידי זה התנגד בכוח לשוטר האמור.

מס' 16

התעללות

מהות העבירה: התעללות, לפי סעיף 65 לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו—1955.

פרטי העבירה: הנאשם הנ"ל בהיותו חייל בצה"ל ובהיותו סמל השוטרים הגדודיים ומופקד על חדר המשמר של גדוד..... ביום..... בשעה..... התעלל בטוראי א. ב. שנמצא במשמורת בחדר המשמר הגדודי האמור, על ידי שנטל ממנו את בגדיו והכריחו להתהלך ערום בתאו.

מס' 17

עיכוב רכוש
55 הצדקה

מהות העבירה: עיכוב רכוש ללא הצדקה, לפי סעיף 66 לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו—1955.

פרטי העבירה: הנאשם הנ"ל בהיותו חייל בצה"ל בתפקיד..... קיבל ביום..... בשעה..... במקום..... המחאת דואר בסך..... לירות בשביל טוראי א. ב. אך ללא הצדקה עיכבה תחת ידו..... ימים בערך.

מס' 18

שררה כלפי
פקודים

מהות העבירה: שררה כלפי פקודים, לפי סעיף 67 לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו—1955.

פרטי העבירה: הנאשם הנ"ל בהיותו חייל בצה"ל ובתפקיד מפקד מחלקה..... בגדוד..... השתמש לרעה בסמכותו כלפי א. ב. על ידי זה שביום..... במקום..... ציווה על א. ב. הנ"ל לעמוד בעמידת דום ליד אוהל המפקדה שש שעות רציפות בערך.

מס' 19

חריגה מסמכות

מהות העבירה: חריגה מסמכות, לפי סעיף 68 לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו—1955.

פרטי העבירה: הנאשם הנ"ל בהיותו חייל בצה"ל בתפקיד סמל רכב בגדוד..... ביום..... בשעה..... במקום..... ציווה על טוראי א. ב. להוריד את גלגלי המכונית הצבאית מס'..... ולהעבירם לקצין הרכב של גדוד..... כשהוא מתחזה כמוסמך לעשות כן בתוקף תפקידו בצבא אם כי לא היה מוסמך לעשות כן.

מהות העבירה : ביזה, לפי סעיף 74 לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו—1955. ביזה
 פרטי העבירה : הנאשם הנ"ל בהיותו חייל בצה"ל ביום..... בשעה ...
 לאחר כיבוש הכפר..... פרץ לבית מגורים בחלק.....
 של הכפר כדי לבזוז ביזה.

מהות העבירה : השמדת רכוש, לפי סעיף 76 לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו—1955. השמדת רכוש
 פרטי העבירה : הנאשם הנ"ל בהיותו חייל בצה"ל ביום..... בשעה
 בחדר התרבות של מחנה..... גרם במזיד ובמישרין נזק
 לכורסה, שהיא רכוש הצבא, בזה שקרע את ריפודה ושבר את משענותיה.

מהות העבירה : הוצאת רכוש מרשות הצבא, לפי סעיף 77 לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו—1955. הוצאת רכוש מרשות הצבא
 פרטי העבירה : הנאשם הנ"ל בהיותו חייל בצה"ל ביום..... בשעה
 במקום..... הוציא מרשות הצבא, ביוזעין ושלא כדין כ"ג
 ק"ג בשר, שהם רכוש הצבא, על ידי שנטלם ללא רשות ושםם בילקוטו.

מהות העבירה : אי שמירתו של רכוש צבאי, לפי סעיף 80 (ב) לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו—1955. אי שמירתו של רכוש צבאי
 פרטי העבירה : הנאשם הנ"ל בהיותו חייל בצה"ל בתפקיד אפסנאי פלוגה.....
 של גדוד..... בתקופה שמיום..... עד יום.....
 לא נקט במועד הנכון בכל האמצעים הסבירים כדי לשמור מאבדן 10
 שמיכות צמר רכוש הצבא שהיה מופקד על שמירתן, וגרם על ידי כך
 לאבדן הרכוש הצבאי הנ"ל.

מהות העבירה : שימוש בלתי חוקי בנשק, לפי סעיף 85 לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו—1955. שימוש בלתי חוקי בנשק
 פרטי העבירה : הנאשם הנ"ל בהיותו חייל בצה"ל ביום..... בשעה
 במקום..... ירה מרובה שתי יריות ללא סמכות.

מהות העבירה : טיסה אסורה, לפי סעיף 90 לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו—1955. טיסה אסורה
 פרטי העבירה : הנאשם הנ"ל בהיותו חייל בצה"ל ביום..... בשעה.....
 הטיס את כלי הטיס מסוג..... מס'..... שהוא רכוש הצבא
 מעל ל"..... (מקום) בגובה נמוך מהקבוע בפקודת מפקדת
 חיל האוויר לאותו סוג כלי טיס היינו בגובה של..... רגל.

עריקה

מהות העבירה : עריקה, לפי סעיף 92 לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו—1955.

פרטי העבירה : הנאשם הנ"ל בהיותו חייל בצה"ל נעדר משירותו בצבא בגדוד
 מיוםעד ליום היינו ימים
 רצופים, מתוך כוונה שלא לחזור לצבא.

העדר מן
השירות שלא
ברשות

מהות העבירה : העדר מן השירות שלא ברשות, לפי סעיף 94 לחוק השיפוט הצבאי,
 תשט"ו—1955.

פרטי העבירה : הנאשם הנ"ל בהיותו חייל בצה"ל נעדר משירותו בצבא בגדוד
 מיוםעד ליום היינו בסה"כ ימים.

התחלות

מהות העבירה : התחלות, לפי סעיף 101 לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו—1955.

פרטי העבירה : הנאשם הנ"ל בהיותו חייל בצה"ל ביום בשעה
 במקום העמיד פני חולה בפני רב-סמל פלוגתו
 על ידי שטען כי הוא חולה וכי יש לו חום גבוה וזה בכוונה לפסול עצמו
 למילוי תפקידו כטבח היחידה.

עבירה במסמכים
צבאיים

מהות העבירה : עבירה במסמכים צבאיים, לפי סעיף 105 (1) לחוק השיפוט הצבאי,
 תשט"ו—1955.

פרטי העבירה : הנאשם הנ"ל בהיותו חייל בצה"ל, בתאריך
 במפקדת חתם על טופס אשר בו מסר בידועין
 ידיעה כוזבת והיא שסך כל מספר שעות העבודה שהפועל א. ב. עבד
 בריצוף חדר אוכל של היחידה, הוא 12 שעות, בזמן שידע כי סך כל השעות
 האמורות הוא שש בלבד.

מעצר שלא כדיון

מהות העבירה : מעצר שלא כדיון, לפי סעיף 114 לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו—1955.

פרטי העבירה : הנאשם הנ"ל בהיותו חייל בצה"ל ומפקד חדר המשמר של גדוד
 בתקופה מיוםשעהעד ליוםשעה
 החזיק במשמורת שלא כדיון את טוראי א. ב.

מהות העבירה : שימוש באמצעים בלתי כשרים לצורך חקירה, לפי סעיף 119 לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו—1955.

שימוש באמצעים בלתי כשרים לצורך חקירה

פרטי העבירה : הנאשם הנ"ל, בהיותו חייל בצה"ל ובפעלו כקציין-בודק בקשר לתלונה אשר הוגשה נגד טוראי א. ב. ביום..... בגדוד.....
איים להשתמש באמצעי בלתי כשר כלפי טוראי א. ב. על ידי שאמר לו שלא יקבל כל אוכל עד שיוודה בגניבת השמיכה.

מהות העבירה : סירוב לקיים פקודה, לפי סעיף 122 לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו—1955.

סירוב לקיים פקודה

פרטי העבירה : הנאשם הנ"ל בהיותו חייל בצה"ל בגדוד..... ביום.....
תוך פעולה קרבית של גדוד..... בסביבת.....
סירב לקיים פקודה שניתנה לו מאת מפקד המחלקה סג"מ א. ב. תוך מילוי תפקידו, לשמש כרץ, על ידי שאמר לו שאינו רוצה, ואין לו כוח, לרוץ חמישים פעם הלוך ושוב.

מהות העבירה : אי-קיום פקודה, לפי סעיף 123 לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו—1955.

אי-קיום פקודה

פרטי העבירה : הנאשם הנ"ל, בהיותו חייל בצה"ל ביום..... במחנה.....
גדוד..... לאחר שניתנה לו פקודה על ידי מפקדו רס"ל ד. ה.
להתייצב בו ביום בשעה..... במשרד המחנה, לא קיים את הפקודה ולא התייצב כפי שנצטווה.

מהות העבירה : התרשלות, לפי סעיף 124 לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו—1955.

התרשלות

פרטי העבירה : הנאשם הנ"ל בהיותו חייל בצה"ל בגדוד..... התרשל במילוי תפקידו כפקיד ראשי בזה שמסר מברק שנתקבל במשרד היחידה ביום..... לעיונו של השליש רק כעבור שבעה ימים מיום שנתקבל, היינו ביום.....

מהות העבירה : התנהגות מבישה, לפי סעיף 129 לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו—1955.

התנהגות מבישה

פרטי העבירה : הנאשם הנ"ל בהיותו חייל בצה"ל ביום..... בשעה.....
בהיותו נהג אמבולנס ביחידה..... התנהג התנהגות מבישה על ידי שבעברו ב..... ובראותו חיילים פצועים מוטלים לצד הדרך לאחר שמכוניתם עלתה על מוקש המשיך בדרכו מבלי להיעצר ומבלי לאסוף את הפצועים.

התנהגות שאינה
הולמת

מהות העבירה : התנהגות שאינה הולמת, לפי סעיף 130 לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו—
1955.

פרטי העבירה : הנאשם הנ"ל, בהיותו קצין צה"ל בדרגת..... התנהג באופן שאינו
הולם את דרגתו על ידי שביום..... שלח למפקדו,
סרן ג. ד. מכתב בעילום שם, בו הטיח בפני המפקד הנ"ל את האשמה שהוא
ממלא את תפקידו שלא כהלכה.

דוד בן-גוריון
שר הבטחון

משה שרת
ראש הממשלה

יצחק בן-צבי
נשיא המדינה

